TAKDİM

ŞİİRLERİM VE ŞAİRLİĞİM

Şairliğim on iki yaşımda başladı.

Bahanesi tuhaftır:

Annem hastahanedeydi. Ziyaretine gitmiştim... Beyaz yatak örtüsünde, siyah kaplı, küçük ve eski bir defter... Bitişikte yatan veremli genç kızın şiirleri varmış defterde... Haberi veren annem, bir ân gözlerimin içini tarayıp:

- Senin dedi: şair olmanı ne kadar isterdim!

Annemin dileği bana, içimde besleyip de on iki yaşıma kadar farkında olmadığım bir şey gibi göründü. Varlık hikmetimin ta kendisi... Gözlerim, hastahane odasının penceresinde, savrulan kar ve uluyan rüzgâra karşı, içimden kararımı verdim:

- Şair olacağım!

Ve oldum.

•

O gün, bugün, şairliği küçük ve âdi hasisliklerin üstünde gören, onu idrakin en ileri merhalesi sayan ben, bu küçük ve âdi bahaneyi hiç unutmadım.

San'at ve hayat, san'at ve hakikat üzerinde fikri olmayan, fikir tasası çekmeyen şair, bence, kuyruğu kıstırılınca ağlayan bir hayvancıktan farksız... Birbirine aykırı çift başlı bir mahlûk olan şairde, biri süfli ve mahkûm, öbürü ulvî ve hâkim, iki kutup var... Bunların biriyle şair; insanoğlunun en altında, öbürüyle de nebîler ve velîler ayrı, en üstünde...

Elbette ki, alt kattakilerden olmak istemiyecektim. Bunun için büyük bir memuriyeti yerine getirmek lâzımdı.

Buna çalıştım:

Bir yanda belli başlı bir san'at anlayışından tüten şiirler, bir yanda, bu san'at anlayışının tüttürdüğü şiir mefkûresi... Bir yanda yemişin içindeki lezzet reçetesi...

Kısacası, sezerek yapmak ve düşünerek bulmak...

Şiirlerim, yemişin içini,şiir hakkında düşündüklerim de kabuğunu gösteriyor. Demek ki, ben, sadece şiir dokumakla kalmıyorum; Frenkçeden Türkçeleştirilmiş tabiriyle (Poetika) mı, şiir san'atı üzerindeki fikirlerimi de örgüleştirmiş bulunuyorum. Yaptığım işin değerini bilmem ama, böyle bir işin şiir ananemizde şimdiye kadar mevcut olmadığını belirtmek hakkımdır.

Yarım metre bir cücede bu zamana kadar hangi dâhiye rastladık? El ilânı kadrosunda hiçbir hikmet tılsımı bilmiyoruz. Birkaç mısraın şairlerinden de fazla bir şey ummayalım! Keyfiyeti, kemmiyet zenginliği, hiç olmazsa yeterlik içinde aramanın bir sırrı olsa gerek...

Bu bakımdan ben, şairi, kitaplık çapta vazifeli görenlerin ölçüsüne inanıyorum. Böyle olduğu için, sâf şiir plânında bile şairin kitaplık çapta tecellisine karşı hasretimi ilk defa bu kitapta ifadelendirmek dâvâsındayım.

Bu son şeklin üç basamağı "Sonsuzluk Kervanı", "Çile" ve "Şiirlerim" adıyle 1953, 1962 ve 1969'da çıkan kitaplardan evvelki üç eserim (Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Ben ve Ötesi), memleketimizde nasıl görülmüş ve gösterilmiş olursa olsun –o vakitler Allah'a bağlılığım belli olmadığı için göklere çıkarıldım- küçük ve kifayetsiz davranışlardı. Onları yirmi yıl sonra takip eden "Sonsuzluk Kervanı" ise, birçok bakımdan beni ifadelendiremedi. O zaman en eski eserleri, mahzun ve mahpus keyfiyetlerinden, kemmiyetlerine, şekillerine ve tertiplerine kadar ana kitabımda özleştirmeyi, onlarda bağlı olduğum unsurları öbürlerinden süzmeyi, ayıklamayı, düzeltmeyi ve yenileriyle bir arada bütünleştirmeyi dilemiştim. Eskilerden birçoğunu atmak ve onlarla bağımı koparmak istemiş ve demiştim ki:

- Mal sahibi bensem, bunları istemediğim, tanımadığım ve çöplüğe attığım bilinsin... Attıklarım, aldıklarımdan çok olan eski şiirlerimi yenileriyle demetledikten ve bu kitapta derledikten sonra meydana gelen şu kadar parça şiir, şu âna kadar şairliğim tam ve eksiksiz kadrosu oluyor. İşte şiir kitabım, bu, hepsi bu kadar; ve bu kitaba gelinceyedek başka hiçbir şiir, bana, adıma ve ruhuma mal edilemez. Buna rağmen nasıl kitaplık çapta bir eser vücuda geldiği, meydanda...

Bu eski dileğim de, o zaman değil, galiba bu defa gerçekleşmiş bulunuyor.

Yıllardır şiir kitabı neşretmeyişim ve şiire zahirde biraz seyrek el atışım, bazı nâdanlara, benim şiiri bıraktığımı vehmettirmiştir. Eğer büsbütün dilsiz ve hareketsiz kalsaydım, bu nâdanlar, benim bulut üstünde, esrarlı bir lâboratuarda, sihirli inbiklerden şiir süzmekle meşgul olduğumu sanacaklardı. Fakat beni fikre ve politikaya kaymış bulanlar, şiir yerine gücümü nelere harcadığımı görmekten midir, nedir, kaba bir hükme vardılar:

- "Sabık şair! Şiirine yazık etti!"

Bunlar görmüyor ve anlamıyorlardı ki, benim fikir ve politika yoliyle gerçekleşmesi için savaştığım şey, bizzat şiirimin muhtaç olduğu insan ve cemiyet iklimidir. Ben böyle bir iklimin inşâsı cehdine bağlıyım. Bizzat şiir anlayışım bunu gerektiriyor.

Biraz evvel işaret etmiştim ya:

"Cemiyet gövdesinde şair, nazik ve tezatlı kaderi icabı, ya hayat rehberi bir hükümdar kafası, yahut Dârülaceze malı bir dilenci ayağı... O kendi üstün memuriyetine doğru yükseldikçe, şiirini "Mavi Sakal"ın odası gibi bir halvet bucağında mahfuz tuttuktan sonra, saraydaki başka odaların da teftiş hakkını yerine getirmekle mükellef..."

Belki nihaî manada mes'ut ve mefkûrevî bir cemiyette şaire bu iş düşmez. Fakat ulaşılmaz bir gaye olan böyle bir cemiyet zaten bu dünyada hayal edilemezken, bir de, bizim cemiyetimiz gibi her mânânın en hor ve hâkir seviyeye düşürüldüğü bir toplulukta şairin vazifeleri, düşünün, ne kadar çetin ve büyük!..

Bu vazifeler, taş kömüründen süzülen gaz ve katran gibi, herhangi bir maddenin, aslî cevheri etrafında ifraz ettiği müştak nesnelere benzer. Müştaklarını verene, aslî cevherden mahrumluğu nasıl söylenebilir? Bir de, öz madeni yalnız bu müştaklardan ibaret olanlar var ki, onlar ya san'at, ya fikir asliyetinden mahrum, küçük esnaf... Aslî cevhere sahip

bulunanlar için onun müştaklarını vermek faaliyeti içinde, o cevheri, nadirlikle beraber gittikçe istifaya ve olgunluğa götüren bir sır da yok mudur?

Eserini, dil ve damak, his ve şuur sahibi insan için veren arının balı etrafında nasıl insandan çok sinek görünürse, kıymetler piyasasında akıllıdan fazla ahmak birikmesi tabiîdir. Mahut hüküm sahipleri ise sinek de değil, kimbilir ne?

•

Ben şiiri, her türlü hasis gayenin üstünde, doğrudan doğruya kendi zat gayesine –san'at için san'at-, fakat kendi zat gayesinin sırrıyle de Allah'a ve Allah dâvâsının topluluğuna – cemiyet için san'at- bağlı kabul etmişim... İşte kitaplık çapta zuhuruna kadar beni bekleten ve bu zuhura mânâda ve maddede şekil veren baş ölçü!...

•

Biz şiiri iman için bilmişiz; ve bu mihrak bilgiyi, her bilginin geçtiği binbir yol ağzı biliyoruz.

•

Dilimin ucunda tek nükte kaldı:

Allah'ın kâinata Efendi olarak yarattığı, insan ehramının zirve taşı; ve şair...

Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimiz, Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygamber... O ve şair...

O, herşeyimiz, herşeyimiz, herşeyimiz; topyekûn varlık nimetinin her şubesiyle beraber (Poetika)mızın, şiir telâkkimizin de kaynağıdır. Bu inceliği (Poetika)mızda gösterdik.

Ve şair demek, Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygamberi, Kâinatın Efendisini, Allah'ın Sevgilisi'ni sezmeye doğru hususî ve ileri bir istidat...

Birçoklarınca O'na bağlanmadan Allah'a bağlanmak mümkün... Fakat bizce Allah'a bağlanmanın yolu, Allah'ın iradesiyle yalnız O'na bağlanmak olduğuna göre, şiirin tahsisi gibi muhteşem bir dâvâda O'nu, kendi yüzü suyu hürmetine yaratılmış olan Kâinatın ta merkezinde görmemek ne mümkün?... Üstün idrak müessesesi şiir, ilk borç olarak, elinde kâinat sırlarının anahtarı, O'nun hilkat sırrının ve Kâinat Efendiliği makamının eşiğinde dize gelecektir.

Şiir bu mukaddes eşiğin süpürgesi; şair de boynundaki süpürücülük borciyle insanoğlunun en yüksek rütbelilerinden birisi...

Ben, bu rütbelerin en yükseği içinde, O'nun ümmetlik liyakatinin en alçak ferdi olarak, o mukaddes eşiğin süpürücüsüyüm!

Kendimi böylece takdim ederim!

N.F.K

ALLAH

ÇİLE

Kendi sesinden dinlemek için RESME TIKLAYIN

Gaiblerde bir ses geldi: Bu adam,
Gezdirsin boşluğu ense kökünde!
Ve uçtu tepemden birdenbire dam;
Gök devrildi, künde üstüne künde...

Pencereye koştum: Kızıl kıyamet!
Dediklerin çıktı, ihtiyar bacı!
Sonsuzluk, elinde bir mavi tülbent,
Ok çekti yukardan, üstüme avcı

Ateşten zehrini tattım bu okun,
Bir anda kül etti can elmasımı.
Sanki burnum, değdi burnuna (yok)un,
Kustum, öz ağzımdan kafatasımı

Bir bardak su gibi çalkandı dünya;
Söndü istikamet, yıkıldı boşluk.
Al sana hakikat, al sana rüya!
İşte akıllılık, işte sarhoşluk!

Ensemin örsünde bir demir balyoz,
Kapandım yatağa son çare diye.
Bir kanlı şafakta, bana çil horoz,
Yepyeni bir dünya etti hediye

Bu nasıl bir dünya, hikayesi zor;
Mekânı bir satıh, zamanı vehim.
Bütün bir kainat muşamba dekor,
Bütün bir insanlık yalana teslim.

Nesin sen, hakikat olsan da çekil!
Yetiş körlük, yetiş, takma gözde cam!
Otursun yerine bende her şekil;
Vatanım, sevgilim, dostum ve hocam!

****

Aylarca gezindim, yıkık ve şaşkın,
Benliğim bir kazan ve aklım kepçe,
Deliler köyünden bir menzil aşkın,
Her fikir içimde bir çift kelepçe.

Niçin küçülüyor eşya uzakta?
Gözsüz görüyorum rüyada, nasıl?
Zamanın raksı ne bir yuvarlakta?
Sonum varmış, onu öğrensem asıl?

Bir fikir ki sıcak yarada kezzap,
Bir fikir ki, beyin zarında sülük.
Selam sela sana haşmetli azap;
Yandıkça gelişen tılsımlı kütük.

Yalvardım: Gösterin bilmeceme yol!
Ey yedinci gök, esrarını aç!
Annemin duası, düş de perde ol!
Bir asâ kes bana, ihtiyar ağaç!

Uyku, katillerin bile çeşmesi;
Yorgan, Allahsıza kadar sığınak.
Teselli pınarı, sabır memesi;
Size şerbet, bana kum dolu çanak.

Bu mu, rüyalarda içtiğim cinnet,
Sırrını ararken patlayan gülle?
Yeşil asmalarda depreniş, şehvet;
Karınca sarayı, kupkuru kelle...

Akrep nokta nokta ruhumu sokmuş,
Mevsimden mevsime girdim böylece.
Gördüm ki, ateş de, cımbız da yokmuş,
Fikir çilesinden büyük işkence.

Evet, her şey bende bir gizli düğüm;
Ne ölüm terleri döktüm, nelerden!
Dibi yok göklerden yeter ürktüğüm,
Yetişir çektiğim mesafelerden!

Ufuk bir tilkidir, kaçak ve kurnaz;
Yollar bir yumaktır, uzun ve dolaşık.
Her gece rüyamı yazan sihirbaz,
Tutuyor önümde bir mavi ışık.

Büyücü, büyücü ne bana hıncın?
Bu kükürtlü duman, nedir inimde?
Camdan keskin, kıldan ince kılıcın,
Bir zehirli kıymık gibi, beynimde.

Lugat, bir isim ver bana halimden;
Herkesin bildiği dilden bir isim!
Eski esvaplarım, tutun elimden;
Aynalar söyleyin bana, ben kimim?

Söyleyin, söyleyin, ben miyim yoksa,
Arzı boynuzunda taşıyan öküz?
Belâ mimarının seçtiği arsa;
Hayattan muhacir; eşyadan öksüz?

Ben ki, toz kanatlı bir kelebeğim,
Minicik gövdeme yüklü Kafdağı,
Bir zerreciğim ki, Arş'a gebeyim,
Dev sancılarımın budur kaynağı!

Ne yalanlarda var, ne hakikatta,
Gözümü yumdukça gördüğüm nakış.
Boşuna gezmişim, yok tabiatta,
İçimdeki kadar iniş ve çıkış.

Gece bir hendeğe düşercesine,
Birden kucağına düştüm gerçeğin.
Sanki erdim çetin bilmecesine,
Hem geçmiş zamanın, hem geleceğin.

Açıl susam, açıl! Açıldı kapı;
Atlas sedirinde mavera dede.
Yandı sırça saray, ilahi yapı,
Binbir avizeyle sonsuz maddede.

Atomlarda cümbüş, donanma, şenlik;
Ve çevre çevre nur, çevre çevre nur.
İçiçe mimari, içiçe benlik;
Bildim seni ey Rab, bilinmez bilinmez meşhur!

Nizam köpürüyor, med vakti deniz;
Nizam köpürüyor, ta çenemde su.
Suda bir gizli yol, pırıltılı iz;
Suda ezel fikri, ebed duygusu.

Kaçır beni ahenk, al beni birlik;
Artık barınamam gölge varlıkta.
Ver cüceye, onun olsun şairlik,
Şimdi gözüm, büyük sanatkarlıkta.

Öteler öteler, gayemin malı;
Mesafe ekinim, zaman madenim.
Gökte saman yolu benim olmalı;
Dipsizlik gölünde, inciler benim.

Diz çök ey zorlu nefs, önümde diz çök!
Heybem hayat dolu, deste ve yumak.
Sen, bütün dalların birleştiği kök;
Biricik meselem, Sonsuzu bulmak...

1939

Nur

Sen ol dersin ve olur!

Pırıltı dolu billur,
Çığlık içinde fağfur.
Bir renk bize öteden
Ve bir ses, o besteden
Nur bize, Allah'ım nur!

Büyük divan ve huzur...
Bekliyor mezarı Sûr.
Sonsuzluk, ölümsüzlük
Bitmez, tükenmez düzlük;
Nur bize, Allah'ım nur!

Güneşi tuttu çamur;
Elmas mahçup, zift mağrur.
Yakın kandili, yakın;
Ne donanma, ne yangın;
Nur bize, Allah'ım nur!

Sen ol dersin ve olur!

1947

Sen

Senden, senden, hep senden,
Akisler aynalarda,
Göğe çıksam mahzenden;
Hasretim turnalarda.

Seni buldun bulduysam;
Gökten bir davet duysam
Ben ki, suçumu yuysam,
Su biter kurnalarda.

Garibe sensin vatan,
Nur yurdunu aratan
Sensin, sensin yaratan,
Rahmetli analarda.

1973

Allah Derim

Sırtımda, taşınmaz yükü göklerin;
Herkes koşar, zıplar, ben yürüyemem!
İsterseniz hayat aşını verin;
Sayılı nimetler bal olsa yemem!

Ey akıl, nasıl da delinmez küfen?
Ebedi oluşun urbası kefen!
Kursa da boşluğa asma köprü, fen,
Allah derim, başka hiçbir şey demem!
1973

Olmaz Mı?

Yön yön sarılmışım ne yana baksam;
Sarılan olur da saran olmaz mı?
Kim bu yüzü çizen sanatkâr ressam;
Geçip de aynaya, soran olmaz mı?

Bir parçacığım ben, bütüne hasret;
Zaman döne dursun, o güne hasret;
Ruhumsa zamanın üstüne hasret;
Ebediyet boyu bir an... Olmaz mı?

1973

O An

Taş merdivenler gibi, aşınmış ayaklardan,
Secde yerine çarpa çarpa alınım aşınsa
Göklerin kamçısıyle yediğim dayaklardan,
Erisem de, tabutum boşmuş gibi taşınsa

Bir garip insan olsam, benzemez hiç kimseye;
Tek hece bilmez, tek renk görmez, tek ses işitmez.
Karanlığı, yoğursam nura döndüresiye.
Tırmansam o ana ki, yek paredir ve bitmez.

1972

Allah Diyene

Her şey, her şey şu tek müjdede;
Yoktur ölüm, Allah diyene
Canım kurban, başı secdede,
İki büklüm, Allah diyene

Akıl, kırık kanadı hiçin;
Derdi gücü 'nasıl' ve 'niçin'...
Bağlı, perçin üstüne perçin,
Benim gönlüm Allah diyene...

1972

En Yakın

Bütün insanlığı dövsen havanda,
Zerre zerre herkes yine yalınız.
Boşlukta yol alan uçsuz kervanda,
Her şey tek başına, dağ, taş ve yıldız.

Herkes bir vücutsuz hayal peşinde;
Eşini kaybetmiş herkes eşinde.
İçinizde yiv yiv derinleşir de,
Çıksın karşınıza en yakınınız

1972

Yar O Ki...

Falan, dağın ardında;
Seslen, seslen, işitmez
Filan toprak altında;
Gözyaşları diriltmez

Neye vardın, vardın da?
Ufuk varmakla bitmez.
Bir şey göster kadında,
Tılsımını eskitmez

Yar o ki, hep yadında;
Eskimez ve eksilmez.
Muradı muradında,
Seni bırakıp gitmez

1972

İşaret

O ki, pınar başında çeker suya hasreti;
Kadınında kadına, yurdunda yurda hasret.
Yalan dünyada bütün görünüşler iğreti;
Her şey o şeye hazin benzeyişten ibaret.

Var olan yoklukların ömrünü sürüyorum
Aşklar bomboş kuruntu, hürriyetler esaret
Yalnız, 'Rakip' ismiyle Allah'ı görüyorum
Bir yokluk ki, bu dünya, var olandan işaret...

1972

O'nun Sanatı

(Yok) bir (var)dır;
Geçit vermez;
Dar mı, dardır!

(Yok) bir (yok)tur;
Akıl ermez.
Ne de çoktur!

(Var) bir (yok)tur;
Yusyuvarlak
Dönen oktur.

(Var) bir (var)dır;
O'na varmak...
Bu kadardır!

1944

Tâ Meverâdan

Rüzgar öyle esti, öyle esti ki;
Her şey uçup gitti kaldı Yaradan.
Ayna düştü, hayal, perdelerdeki
Bir akisçik gibi çıktı aradan.

Sırtımı uykuda dürtüyor bir el;
Fırla yatağından koşar adım gel!
O bir minicik zar ı kabuğunu del!
Seni çağıran var, tâ maverâdan!

1958

O Var!..

Her defa haberi taze bir müjde;
O var!

Her defasında, geç, gafletten vecde;
O var!

Ne sen varsın, ne ben, ne yâr, ne kimse;
O var!

Bütün sevdiklerin elden gittiyse;
O var!

Kalacak kim var ki dost tomarında?
O var!

Sana daha yakın şah damarından;
O var!

Arama, bir ilaç yok ezzahanede!
O var!

Gayede, sebepte ve bahanede;
O var!

Sevdiğini ebed boyu tutan dinç;
O var!

Ölümsüzlük şevki, ilahi sevinç;
O var!

Yıkılmaz dayanak, kırılmaz destek;
O var!

Tekten de tek, bir tek, tek başına tek;
O var!

1982

Hasret

O ki, kadını var, kadına hasret;
Hasret, kelimeye, kelimelerde.
Bir damla bal tadsa, tadına hasret;
Peşinden koştukça ufuk ilerde.

Allah'ım, eşyanın hicabındasın!
Sensin suda, kuşta, telde ses veren.
Nice hasret varsa gıyabındasın;
Aynalarda sensin seni gösteren...
1982

Dua

Bende sıklet, sende letafet...
Allah'ım affet!

Lâtiften af bekler kesafet...
Allah'ım affet!

Etten ve kemikten kıyafet...
Allah'ım affet!

Şanındır fakire ziyafet...
Allah'ım affet!

Âcize imdadın şerafet...
Allah'ım affet!

Sen mutlaksın, bense izafet!
Allah'ım affet!

Ey kudret, ey rahmet, ey re'fet!
Allah'ım affet!

1982

Tam Otuz Yıl

Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum;
Gökyüzünden habersiz, uçurtma uçurmuşum...

1934

Hokkabaz

Marifetli hokkabaz, başını kaldır da bak!
Gökte bir oynayan var, yıldızlarla kaydırak...

1936

Mimari

Fikret nasıl kurulmuş, içiçe bu iklimler?
Nasıl kaynaştırılmış, sesler, renkler, hacimler?

1936

Merdiven

Diyorlar bana: Kalsın şiir de sözde yerde!
Sen araştır, göklere çıkan merdiven nerde?

1936

Sanat

Anladım işi, sanat Allah'ı aramakmış;
Marifet bu, gerisi yalnız çelik-çomakmış...

1939

Zehirle Pişmiş Aş

'Zehirle pişmiş aşı yemeye kimler gelir?'
Dilsizce, yalnız Allah demeye kimler gelir?

1972

Yakınlık

İnsan, yaklaştığınca yaklaştığından ayrı;
Belli ki; yakınımız yoktur Allah'tan gayrı...

1972

Allah ve İnsan

Seni aramam için beni uzağa attın!
Alemi benim, beni kendin için yarattın!

1972

Ağzımı Dikseler

Tel tel ve iplik iplik dikseler de ağzımı;
Tek ses duysalar; ALLAH... Yoklayanlar nabzımı.

1973

İlmihal

Yandı kitap dağlarım, ne garip bir hal oldu!
Sonunda bana kalan, yalnız ilmihal oldu!

1972

Lugat

Tutuşturanlar, lugat kitabını elime,
Bilsin: Allah'tan başka bilmiyorum kelime.

1973

Öpmek

Ellerime uzanan dudakları tepeyim;
Allah diyen, gel, seni ayağından öpeyim!

1976

Tek Kelime

Ne var ki, pazarlığa girişecek ecelle;
Sermayem tek kelime, Allah azze ve celle...

1977

Güzel

Güzel Allah'ım, senden ne gelecekse gelsin;
Sen ki, rahmetinle de kahrınla da güzelsin...

1977

Yakınlık

Neye yaklaşsam, sonu uzaklık ve kırgınlık;
Anla ki, yok Allah'tan başkasıyla yakınlık...

1977

Kudret

Kudret O'nun; gayrında ne mecal var, ne tüvan;
Alim ilmine yansın, pazısına pehlivan...

1977

Aşk

Rabbim, Rabbim, bu işin bildim neymiş Türkçesi;
Senin aşkın ateştir, ateşin gül bahçesi...

1977

Aşk ve Korku

Aşk korkuya peçedir, korku da aşka perde,
Allah'tan nasıl korkmaz, insan O'nu sever de...

1980

İste

Verirler 'ben acizim, kudret senin' dedikçe
Verenin şanı büyük, sen iste istedikçe!

1980

Yakın

Yakın O'dur, gerisi birbirine en uzak;
Her şey rakip ismiyle O'nun kurduğu tuzak...

1982

Hey

Neye baksam aynı şey, neyi görsem aynı şey...
Olan sensin, hey gidi Hakikat Sultanı hey!

1982

Yük

Bu yük senden Allah'ım, çekeceğim, naçarım!
Senden sana sığınır, senden sana kaçarım!

1983

O An

‵′Allah bir!′′ demektense ecel teri dökerken,
Ölüversem, beklenmez anda ‵′Allah bir′′ derken.

1982

Günah

Sana şah damarından daha da yakın Allah;
Günah mı dedin; ondan uzağa düşmek günah...

1972

Emanet

Bir anlık emanetle ne türlü övünelim;
Gel, rahmet kapısında ağlaşıp dövünelim!..

1982

Rahmet

Yaradan, rahmetini kahrından üstün saydı;
Ne olurdu halimiz, gözyaşı olmasaydı?

1982

Affet

Göz kaptırdığım renkten, kulak verdiğim sesten,
Affet senden habersiz aldığım her nefesten...

1980

İNSAN

Peygamber

Sen, fikir kadar güzel;
Ve tek, birden daha tek!
Itrını süzmüş ezel;
Bal sensin, varlık petek...

Sensin ölüme hisar;
Bâkisi hep inkisar...
Sar bizi, çepçevre sar,
Rahmet rüzgârı etek!..

1958

Sonsuzluk Kervanı

Sonsuzluk Kervanı, "peşinizde ben,
Üç ayakla seken topal köpeğim!"
Bastığınız yeri taş taş öpeyim.
Bir kırıntı yeter, kereminizden!
Sonsuzluk Kervanı, peşinizde ben...

Gidiyor, gidiyor, nurdan heykeller...
Ufuk önlerinde bayrak kulesi.
Bu gidenler Altun Kol Silsilesi;
Ölçüden, ahenkten daha güzeller.
Gidiyor, gidiyor, nurdan heykeller...

Sonsuzluk Kervanı, istemem azat!
Köleniz olmakmış gerçek hürriyet.
Ölmezi bulmaksa biricik niyet;
Bastığınız yerde ebedi hasat.
Sonsuzluk Kervanı, istemem azat...

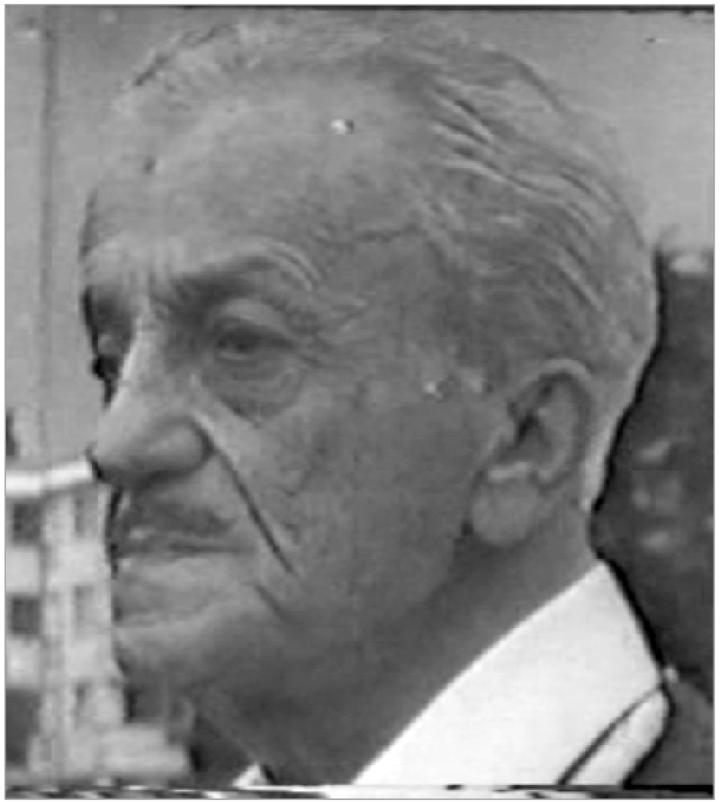
1952

Bendedir

Ne azap, ne sitem bu yalnızlıktan,
Kime ne, aşılmaz duvar bendedir,
Süslenmiş gemiler geçse açıktan,
Sanırım gittiği diyar bendedir.

Yaram var, havanlar dövemez merhem;
Yüküm var, bulamaz pazarlar dirhem.
Ne çıkar, bir yola düşmemiş gölgem;
Yollar ki, Allah'a çıkar, bendedir.

1936

Kendi sesinden dinlemek için
RESMI TIKLAYIN

Ben

Ben, kimsesiz seyyahı, meçhuller caddesinin;
Ben, yankısından kaçan çoçuk, kendi sesinin.

Ben, sırtında taşıyan işlenmedik günahı;
Allah'ın körebesi, cinlerin padişahı.

Ben, usanmaz bekçisi, yolcu inmez hanların;
Ben, tükenmez ormanı, ısınmaz külhanların.

Ben kutup yelkenlisi, buz tutmuş kayalarda;
Öksüzün altın bahtı, yıldızdan mahyalarda.

Ben başı ağır gelmiş, boşlukta düşen fikir;
Benliğin dolabında, kör ve çilekeş beygir.

Ben, Allah diyenlerin boyunlarında vebal;
Ben bugünküne mazi, yarınkine istikbal.

Ben, ben, ben; haritada deniz görmüş, boğulmuş;
Dokuz köyün sahibi, dokuz köyden kovulmuş.

Hep ben, ayna ve hayal; hep ben, pervane ve mum;
Ölü ve Münker-Nekir; baş dönmesi uçurum...

1939

Serseri

Yeryüzünde yalnız benim serseri,
Yeryüzünde yalnız ben derbederim.
Herkesin dünyada varsa bir yeri,
Ben de bütün dünya benimdir derim.

Yıllarca gezdirdim hoyrat başımı,
Aradım bir ömür, arkadaşımı.
Ölsem dikecek yok mezar taşımı;
Halime ben bile hayret ederim.

Gönlüm ne dertlidir, ne de bahtiyar;
Ne kendisine yâr, ne kimseye yâr,
Bir rüya uğrunda ben diyâr diyâr,
Gölgemin peşinden yürür giderim...

1924

Nefs

Geceler toprağa benimle inmiş.
Kasırga benimle kopmuş denizde.
Sanırım vebalı elim gezinmiş,
Çürüyen ağaçta, hasta benizde.

Cinnet, şüphe, korku benim eserim;
Sıcak kalbinizde gizlidir yerim,
Bir kurdum ki, sizi hep diş diş yerim
Ve gezerim her gün elbisenizde...

1928

Benim Nefsim

Ruhuma bir kefen bezi yeter de,
Yetmez aç nefsime sırma ve ipek.
Çare yok, yüzünden düştüğüm derde;
Yesem de "toprakla karışık kepek..."

Güneşle bir tutsam girmez hizaya;
Dar bulur, sığmam der, dipsiz fezaya.
Kuyruk sallar, sonra hırlar ezaya;
Benim nefsim, benim nefsim ne köpek!..

1972

Ve Nefs

Köpek korkusiyle korktum ölümden,
Ölmeden ölmeyi anlayamadım.
Ne güneşler doğup battı üstümden;
Bir günü bir güne bağlayamadım.

Hırsıma ne şöhret yetti, ne de şan.
Döndüğüm her nokta dünyadan nişan.
Nefsimin ardından koştum perişan,
Ondan bir kıl bile avlayamadım...

1972

Hep Nefs

Göğsü yakut ve safir,
Kapıda bir misafir...
Sordum: Kimsin, nesin sen?
Dedi: Şeytandan sefir!
Nefs isimli o kafir...

Yüzü kapkara zifir;
Elinde kös ve nefir.
Sabit fikir burgusu,
Dili, çözülmez cifir.
Nefs isimli o kafir...

1973

Sabır

Sabrın sonu selâmet,
Sabır hayra alâmet.
Belâ sana kahretsin;
Sen belâya selâm et!

Felâh mı, onda felâh,
Silâh mı, onda silâh
Sen de kim oluyorsun?
Asıl sabreden Allah.

Sabır, incecik sırat;
Murat içinde murat.
Sabır Hakk'a tevekkül.
Sabır Hakk'a itimat.

Sabırla pişer koruk,
Yerle bir olur doruk.
Sabır, sabır ve sabır,
İşte Kur'an'da buyruk!

Bir sır ki âşikâre,
Avcı yenik şikâre.
Yalnız, yalnız sabırda
Çaresizliğe çare...

1982

Çocuk

Annesi gül koklasa, ağzı gül kokan çocuk;
Ağaç içinde ağaç geliştiren tomurcuk...

Çocukta, uçurtmayla göğe çıkmaya gayret;
Karıncaya göz atsa "niçin, nasıl?" ve hayret...

Fatihlik nimetinden yüzü bir nurlu mühür;
Biz akıl tutsağıyız, çocuktur ki asıl hür.

Allah diyor ki:"Geçti gazabımı rahmetim!"
Bir merhamet heykeli mahzun bakışlı yetim...

Bugün ağla çocuğum, yarın ağlayamazsın!
Şimdi anladığını, sonra anlayamazsın!

İnsanlık zincirinin ebediyet halkası;
Çocukların kalbinde işler zaman rakkası...

1983

Anlamak

Anlamak yok çoçuğum, anlar gibi olmak var;
Akıl için son tavır, saçlarını yolmak var...

1983

Allah Dostu

Allah dostunu gördüm, bundan altı yıl evvel;
Bir akşamdı ki, zaman, donacak kadar güzel.

1940

Mürşid

Bana, yakan gözlerle, bir kerecik baktınız;
Ruhuma, büyük temel çivisini çaktınız!

1940

Allah’ın Sevgilisi

Düşünüyorum: O'ndan evvel zaman var mıydı?
Hakikatler, boşluğa bakan aynalar mıydı?

1938

Peygamber

Sende insan ve toplum, sende temel ve bina;
Ne getirdin, götürdün, bildirdinse amenna!...

1983

O

O, Allah'ın emriyle Kainat Efendisi;
Varlığın Tacı, varlık nurunun ta kendisi...

1974

Ölçü

Müjdecim, Kurtarıcım, Efendim, Peygamberim;
Sana uymayan ölçü, hayat olsa teperim!

1974

O Diyorsa

Gözüm, aklım, fikrim var deme hepsini öldür!
Sana çöl gibi gelen, O göl diyorsa göldür!

1977

Rütbe

Düşünün, ben ne büyük rütbeye tutkuluyum!
Çünkü O'nun kulunun kölesinin kuluyum!

1973

Kara Tahta

Dünyayı yererken de yine onunla ilgim;
Nefse el süremiyor kara tahtada silgim...

1982

Hep O

Hep nefs çıkar karşıma, ölüp ölüp dirilsem;
İnsandan kaçmak kolay; kendimden kaçabilsem...

1973

Sofra

Doymayan nefs, gözünü kara toprak doyursun!
Soframıza açlığı besleyenler buyursun!

1983

Allah Dostu

Allah dostu odur ki, nefsine tek pay biçmez;
Kırk yıl bir ekşi ayran özler de onu içmez.

1940

Hayret

Şeyh-i Ekber'e göre en üstün makam, hayret;
Ben de şaşkınlardanım, Rabbim sonumu hayr et!...

1972

Divane

Düşün o divaneyi 'her şey içimde' diyen;
Ateş denilse yanan, su denilse eriyen...

1973

Şair

Ben şairim, Gaibi kurcalayan çilingir;
Canlı cenazelerin başında Münker-Nekir...

1939

Kavanoz

Bir cümbüştür kopsa da, gece, yakamozlarda;
Münzevi balıklarız ayrı kavanozlarda...

1983

İnsan ve Allah

İnsan... İplikte büklüm, suda bir anlık suret...
Allah... Olmanın ona mahsus olduğu kudret...

1974

Baş

Eklense de başıma dünyada kaç baş varsa,
Başım, onların hepsi için secdeye varsa...

1974

Müslüman Yüzü

O yüz, her hattı tevhid kaleminden bir satır;
O yüz ki, göz değince Allah'ı hatırlatır...

1976

Mutlu

Mutlu adam, dünyayı bir acı gurbet bilen;
Öz vatan pınarından, ölümü şerbet bilen..

1977

Levha

Mezarlarda susarken dilsizler, dudaksızlar,
Üstlerinde ot biter, kuş öter, arı vızlar...

1976

Uçanlar

Uçanlar, iç fezada mesafeyi yenesi;
Sayıları yakacak kadar ışık senesi...

1976

Oyuncak

Ben bir atım, iradem, elinde binicimin;
Bir çocuk oyuncağı, ucunda bir sicimin...

1976

Kamış

Ben o kutsi nefesin üflediği kamışım;
Ses onun, ben imzamı atmışım, atmamışım...

1976

Esfel-i Safilin

Bir bak, zaman ve mekan, nasıl kuşatılmışız;
Belli ki, en tepeden en dibe atılmışız...

1976

Onlar

Onlar ki, dudakları ölümsüzlük tasında;
İmzaları, mâverâ yurdu haritasında...

1976

İnsan

Bir bölünmez ki, insan, onu zaman bölüyor;
İnsan her ân dirilip her saniye ölüyor...

1978

Sual-Cevap

Sual: Ey veli, insan nasıl olmalı, söyle!
Cevap: Son anda nasıl olacaksa hep öyle...

1973

Çift Kanat

Biri aşık biri nefret; bizim kanadımız çift...
Ateş saçmalı ki nur, erisin kapkara zift...

1977

Dev

Öyle bir devim ki, ben, hakikatte pireyim,
Bir delik gösterin de utancımdan gireyim...

1977

Akıl

Akıl, akıl olsaydı ismi gönül olurdu;
Gönül gönlü bulsaydı bozkırlar gül olurdu.

1980

İnsan

İnsan, bir mes'ut zalim, insan bir mağrur cahil;
Tekne kırık, su azgın ve kayıplarda sahil...

1983

Sevinç

Bir sevinç var ki kalbte Arşı doldurur sesi;
O ne sonsuz sevinçtir, ebediyet neş'esi...

1980

Yağız At

İşaret bekliyorum, yağız atım eyerli;
Yanarım sorarlarsa ne getirdin değerli?

1980

Şarkı

Her ağızda, her telde fânilik dırıltısı
Sonunda tek bir şarkı, tabutun gıcırtısı...

1980

Vasiyet

Son gün olmasın dostum, çelengim, top arabam;
Alıp beni götürsün, tam dört inanmış adam...

1939

ÖLÜM

İşim Acele

Gökte zamansızlık hangi noktada?
Elindeyse yıldız yıldız hecele!
Hüküm yazılıyken kara tahtada
İnsan yine çare arar ecele!

Gençlik... Gelip geçti... Bir günlük süstü;
Nefsim doymamaktan dünyaya küstü.
Eser darmadağın, emek yüzüstü;
Toplayın eşyamı, işim acele!

1972

Orada

Güneş mızrak boyu yaklaştı ufka,
Camlarda renklerin veda cümbüşü,
Ey gönül, mâdenin ne kadar yufka!
Yeter ağlamana bir kuş ötüşü.

Ölüm dedikleri, ölünceyedek;
Dünya, balı zehir, yalancı petek.
Orada bulursun, biraz bekle, tek,
Burada yaşamak sandığın düşü...

1972

İnanmaz

"Ticaretin tüm ziyan!" diye bir ses rüyada;
Mezarına birlikte girecek şeyi kazan!
Seni gözleyen eşya, bitpazarı dünyada,
Patiska kefen, çürük teneşir, isli kazan.

Minarede "ölü var!" diye bir acı salâ...
Er kişi niyetine saf saf namaz.. Ne alâ!
Böyledir de ölüme kimse inanmaz hâlâ!
Ne tabutu taşıyan, ne de toprağı kazan...

1973

Ölmemek

Kesilmiş bir kamış, ormanlıklardan.
İnsan... Rüzgârlara bağlı bir düdük.
İndik de dünyaya karanlıklardan,
Sıra sıra mezar, başka ne gördük?

Ölmemek, ilk ve son, büyük kelime;
Çarpıldık, ölmemek için ölüme!
Ver Allah'ım, büyük sırrı elime;
Geçmez ân, solmaz renk, kopmaz bütünlük.

1972

Eski Rafta

Oyuncak kırılır, haydi, ya insan,
Nasıl parçalanır, nasıl bölünür?
Söylerler, mezara kulak dayasan;
Bir daha ölmemek için ölünür.

Çekilmez akılda bu kadar sancı;
Akıl bir küçük diş, at, kurtulursun!
Ölmemenin olsa gerek ilacı;
Eski rafta ara, belki bulursun!..

1972

Dövün

Ben ölünce etsin dostlarım bayram;
Üstüste tam kırk gün, kırk gece düğün!
Açı doyurmaksa kabirde meram,
Yemeğim Fatiha, günde beş öğün.

Hey gidi, gölgeler ülkesi dünya!
Bir görünmez şeyin gölgesi dünya!
Boşlukta ayrılık bölgesi dünya!
Bu dünyada yeme, içme ve dövün!

1972

Ölünün Odası

Bir oda, yerde bir mum, perdeler indirilmiş;
Yerde çıplak bir gömlek, korkusundan dirilmiş.
Sütbeyaz duvarlarda, çivilerin gölgesi;
Artık ne bir çıtırtı, ne de bir ayak sesi...
Yatıyor yatağında, dimdik, upuzun, ölü;
Üstü, boynuna kadar bir çarsafla örtülü.
Bezin üstünde, ayak parmaklarının izi;
Mum alevinden sarı, baygın ve donuk benzi.
Son nefesle göğsü boş, eli uzanmış yana;
Gözleri renkli bir cam, mıhlı ahşap tavana.
Sarkık dudaklarının ucunda bir çizgi var;
Küçük bir çizgi, küçük, titreyen bir an kadar.
Sarkık dudaklarında asılı titrek bir an;
Belli ki, birdenbire gitmiş çırpınamadan.
Bu benim kendi ölüm, bu benim kendi ölüm;
Bana geldiği zaman, böyle gelecek ölüm...

1925

Çan Sesi

Odamda yanan mumu üfledi bir çan sesi.
Gözlerim halka halka gördü bu uçan sesi.
Önümden bir hız geçti, aktı ateşten izler;
Açıldı kıvrım kıvrım toprak altı dehlizler.
Şimşekler yanıp söndü, şimşekler sönüp yandı;
Derindeki sarnıçta durgun sular uyandı.
Sağa sola sallanıp, dan, dan, dan, çaldı çanlar,
Durmadan çaldı çanlar, durmadan çaldı çanlar,
Sular ürperdi, eşya ürperdi, tunç ürperdi;
Çanlar, kocaman çanlar, korkunç korkuç ürperdi.
Gördüm ki, adım adım, gölge gölge keşişler.
Ebedi karanlığın mahzenine inmişler...

1925

Ruh

Ya bin yıl, ya bin asır sonra o gün gelecek.
Koklarken küllerimi mezarımda bir böcek
O kadar yanacak ki, bir yüksüklük toprağım,
Yerden bir damar gibi kopup fışkıracağım!
Ve birden bakacağım, her tarafım bitişmiş,
Başım, toprak altında bir maden gibi pişmiş.
Nefesten daha ince bir ipek kumaş derim;
Fosfordan daha parlak, ince uzun ellerim.
Dalacağım kendimin hayran hayran seyrine,
Diyeceğim: Bu dönen şeyler eski yerine,
Benim diye baktığım şeyler miydi bir zaman?
Külümün rüyası mı yoksa gördüğüm?.. Aman!
Başımda açılacak fânilerin seması,
Ve onların toprağa gerçek diye teması,
Bir tatlı vehim gibi içimi bayıltacak;
Toprağın, koşacağım, üzerinde yalnayak;
Şehrin, dolaşacağım kuş gibi etrafında;
Bir beyaz hayaletin upuzun çarşafında,
Gezeceğim, doğduğum evin odalarını.
Geceleyin, koskoca şehrin lambalarını,
Bir keskin üfleyişim söndürmeye yetecek;
Korku, şehrin çelikten sesini tüketecek.
Herşey susacak o ân, çalınacak kapılar;
Kiremitleri yaprak yaprak alan bir rüzgâr,
Ağzımdan haykıracak, uzun, gizli, çapraşık...
Erişilmez fikir ki, düğüm düğüm dolaşık...
Sarıldıkça boşanan yumak, çözülen demet;
Başı görünmez hayâl, sonu gelmez nedamet...

1931

RESMI TIKLAYIN

Tabut

Tahtadan yapılmış bir uzun kutu;
Baş tarafı geniş, ayak ucu dar.
Çakanlar bilir ki, bu boş tabutu,
Yarın kendileri dolduracaklar.

Her yandan küçülen bir oda gibi,
Duvarlar yanaşmış, tavan alçalmış.
Sanki bir taş bebek kutuda gibi,
Hayalim, içinde uzanmış kalmış.

Cılız vücuduma tam görünse de,
İçim, bu dar yere sığılmaz diyor.
Geride kalanlar hep dövünse de,
İnsan birer birer yine giriyor.

Ölenler yeniden doğarmış; gerçek!
Tabut değildir bu, bir tahta kundak.
Bu ağır hediye kime gidecek,
Çakılır çakılmaz üstüne kapak?

1930

Ölüler

Ölüler bağırıyor mezarlarından;
Yolcular, oturun taşlarımızda!
Onları deviren biziz toprağa,
Biz attık onları böyle ayağa;
Sakın atlamayın kenarlarından!
Ölüler bağırıyor mezarlarından...
Yolcular, uzanın yere upuzun;
Dayayın taşlara başlarınızı!
Tüy yastıklar gibi rahat taşımız,
Birleşsin bir lahza orda başımız!
Bizdedir cevabı kuruntunuzun;
Yolcular, uzanın yere upuzun!
Ben de bir gün böyle haykıracağım:
Yolcular, oturun mezar taşımda!
Yolcular önümde fısıldaşacak,
Yolcular aşılmaz yollar aşacak.
Taşımı yerlere yatıracağım;
Ben de bir gün böyle haykıracağım!

1935

Cansız At

Bilmem, kaçı kaç geçe,
Bilmem, kaça kaç kala,
Ya erkence, ya geçce,
Sıram gelir hoppala!

Altımda gacır gucur,
Kişner durur cansız at...
İşte servili çukur;
Ve ölümsüz hakikat!

1944

Gözler

Bir şey kalmaz, yalınız,
Kalır maziden gözler.
Ölür de her yanımız,
Sağ kalır, neden gözler?

Birer yıldız olur da,
Kırpışırlar havada,
Kupkuru bir kafada,
Apaçık giden gözler...

1928

Biter

Kalkılır bir yerde, kalır oyuncak,
Kurgular biter.
Ölüm... O geldi mi ne var korkacak?
Korkular biter.

Fikir, açmaz artık beyinde kuyu;
Burgular biter.
Unuturuz hayat adlı uykuyu,
Uykular biter.

Biter, her şey biter; ses, şekil ve renk,
Kokular biter.
Kabir sualiyle kapanır kepenk,
Sorgular biter.

1963

Şükür

Kıyamete kadar yıkılmaz çatı;
Kabir!
Ha doksanbir olmuş evlerin katı,
Ha bir!

Karanlık, deştikçe dipsiz karanlık...
Düşün!
Olanca gerçeği işte, bir anlık
Düş'ün!

Tükür bu hayatın irin yüzüne!
Tükür!
Gam yeme, çıkmak var yolun düzüne;
Şükür!

1972

Mezar

Kapıya ne icra memuru gelir,
Ne Birinci Şube sivil polisi....
İçerde kimine kuş tüyü sedir;
Yüz üstü toprağa düşer kimisi....

Bir musiki orda zaman ve mekân....
Yıldız dolu feza küçük camekân....
İmkân atomunu çatlatan imkân....
Bir hiç ki, içinde heplerin hepsi

1978

Tablo

Ölümü sığdıramaz,
Akıl daracık koğuk.
Ölemez, çıldıramaz,
Ağlarlar boğuk boğuk.

İlaç yarım şişede,
Koltuk mahzun, köşede,
Ev halkı telaşede,
Ölü yerde sopsoğuk...

1982

Boş Dünya

Gittiler...Bana dünyam
Birdenbire boş geldi.
Seçilmiş oldu eşyam.
Odalarım loş geldi.

Gözlerim müebbette,
Günü gelir elbette...
Gelir Melek nöbette,
Safa geldi, hoş geldi.

1982

Aralık Kapı

Bu dünya bir kuyu, havasız çömlek;
Daralıyorum!

Kelime, manayı boğan bir gömlek!
Paralıyorum!

Allah ismi varken lûgat ne demek!
Karalıyorum!

Kapımı, buyursun diye o Melek;
Aralıyorum!

1982

Geçilmez

Bu kapıdan kol ve kanat kırılmadan geçilmez;
Eşten, dosttan, sevgiliden ayrılmadan geçilmez.
İçeride bir has oda, yeri samur döşeli;
Bu odadan gelsin diye çağrılmadan geçilmez.
Eti zehir, yağı zehir, balı zehir dünyada,
Bütün fani lezzetlere darılmadan geçilmez.
Varlık niçin, yokluk nasıl, yaşamak ne topyekün?
Aklı yele salıverip çıldırmadan geçilmez.
Kayalık boğazlarda yön arayan bir gemi;
Usta kaptan kılavuza varılmadan geçilmez.
Ne okudun, ne öğrendin, ne bildinse berhava;
Yer çökmeden, gök iki şak yarılmadan geçilmez.
Geçitlerin, kilitlerin yalnız O'nda şifresi;
İşte, işte o eteğe sarılmadan geçilmez!

1983

Geliyorum

Geliyorum!
Tülbent içinde çenem;
Eski kütükte senem;
Geliyorum!

Meliyorum!
Dağlar hasret duvarı...
Dağıttılar davarı,
Meliyorum!

Deliyorum!
Zaman kesik ve çabuk;
Her kelime bir kabuk,
Deliyorum!

Eliyorum!
Akıl sormaya mecbur;
Gökleri kalbur kalbur
Eliyorum!

Çeliyorum!
Ey nefs keyfince dayat!
Bir çelmelik bu hayat!
Çeliyorum!

1982

Büyük Randevu

Büyük randevu... Bilsem nerede, saat kaçta?
Tabutumun tahtası, bilsem hangi ağaçta?

1958

Dipsiz Kuyu

Ağzıma soğuk kurtlar dolacak, gözüme kum;
Dipsiz kuyu, sürdükçe zaman, sürecek uykum...

1939

Yokluk

Yokluk, o donduran buz, o söndüren karanlık;
Büsbütün bilgisizlik ve tam bir unutkanlık...

1939

Haberi Yok

Şu geçeni durdursam, çekip de eteğinden;
Soruversem: Haberin var mı öleceğinden?

1939

Geçer Akça

Hasis sarraf, kendine bir başka kese diktir!
Mezarda geçer akça neyse, onu biriktir!

1972

Nasıl

Başım çığlıklı çoçuk, onu nasıl avutsam?
Ne yapsam da ölümü bir saatçik unutsam?..

1976

Ezan

Ölürken aynı ahenk, sala sesinden sızan:
Kulağıma doğduğum günde okunan ezan.

1958

Hasret

Ölecek miyim, tam da söyleyecek çağımda
Söylenmedik cümlenin hasreti dudağımda...

1975

Zafer Arabası

Sultan olmak dilersen, tacı, sorgucu unut!
Zafer araban senin, gıcırtılı bir tabut!

1972

Tabut

Ufka bakarlar; Ölüm uzakta mı, uzakta...
Ve tabut bekler, suya inmek için kızakta...

1977

Gittiler

Dostlarım ev eşyamdı, bir bir gitti, diyorum,
Artık boş odalarda ölümü bekliyorum.

1973

Tebessüm

Bu dünyada renk, nakış, lezzet, ne varsa küsüm;
Gözümde son marifet, Azraile tebessüm...

1973

Bayram

Ölüm ölene bayram, bayrama sevinmek var;
Oh ne güzel, bayramda tahta ata binmek var!..

1982

O Dem

O dem çocuklar gibi sevinçten zıplar mısın?
Toprağın altındaki saklambaçta var mısın?

1973

Hüner

O demde ki, perdeler kalkar, perdeler iner,
Azraile "hoşgeldin!" diyebilmekte hüner...

1976

Kapı

Kapı kapı bu yolun son kapısı ölümse;
Her kapıda ağlayıp o kapıda gülümse!

1982

Müjde

Öleceğiz; müjdeler olsun, müjdeler olsun!
Ölümü de öldüren Rabbe secdeler olsun!

1982

Güzel Şey

Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber...
Hiç güzel olmasaydı ölür müydü Peygamber?..

1977

Kaldırımlar I

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında,
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık.
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn-cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık.
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor,
Sanıyorum her sokak başını kesmiş devler,
Üstüme camlarını hep simsiyah dikiyor.
Gözüne mil çekilmiş bir ama gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi,
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur ses kesilince sesi,
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek yumuşak bir kucakta,
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum...
Aman sabah olmasın bu karanlık sokakta,
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum.

Ben gideyim yol gitsin, ben gideyim yol gitsin,
İki yanımdan aksın bir sel gibi fenerler...
Tak tak ayaksesimi aç köpekler işitsin.
Yolumun zafer takı gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim!
Gündüzler size kalsın verin karanlıkları.
Islak bir yorgan gibi sımsıkı büründeyim.
Örtün üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem taşlara boydan boya,
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.
Dalıp sokaklar kadar esrarlı bir uykuya.
Ölse kaldırımların bu kara sevdalı eşi.

1927

Kendi sesinden dinlemek için
RESMI TIKLAYIN

Kaldırımlar II

Başını bir gayeye satmış kahraman gibi,
Etinle, kemiğinle, sokakların malısın!
Kurulup şiltesine bir tahtaravan gibi,
Sonsuz mesafelerin üstünden aşmalısın!

Fahişe yataklardan kaçtığın günden beri,
Erimiş ruhlarımız bir derdin potasında.
Senin gölgeni içmiş, onun gözbebekleri;
Onun taşı erimiş, senin kafatasında.

İkinizin de ne eş ne arkadaşınız var;
Sükût gibi münzevi, çığlık gibi hürsünüz.
Dünyada taşınacak bir kuru başınız var;
Onu da, hangi diyar olsa götürürsünüz.

Yağız atlı süvari, koştur atını, koştur!
Sonunda kabre çıkar bu yolun kıvrımları.
Ne kaldırımlar kadar seni anlayan olur,
Ne senin anladığın kadar kaldırımları...

1927

Kendi sesinden dinlemek için
RESMI TIKLAYIN

Kaldırımlar III

Bir esmer kadındır ki, kaldırımlarda gece,
Vecd içinde başı dik, hayalini sürükler.
Simsiyah gözlerine, bir ân, gözüm değince,
Yolumu bekleyen genç, haydi düş peşime, der.

Ondan bir temas gibi rüzgâr beni bürür de,
Tutmak, tutmak isterim, onu göğsüme alıp.
Bir türlü yetişemem, fecre kadar yürür de,
Heyhat, o bir ince ruh, bense etten bir kalıp.

Arkamdan bir kahkaha duysam yaralanırım;
Onu bir başkasına râm oluyor sanırım,
Görsem pencerelerde, soyunan bir karaltı.

Varsın, bugün bir acı duymasın gözyaşımdan;
Bana rahat bir döşek serince yerin altı,
Bilirim, kalkmayacak, bir yâr gibi başımdan...

1927

Kendi sesinden dinlemek için
RESMI TIKLAYIN

Otel Odaları

Bir merhamettir yanan, daracık odaların,
İsli lambalarında, isli lambalarında.

Gelip geçen her yüzden gizli bir akis kalmış,
Küflü aylarında, küflü aynalarında.

Atılan elbiseler, boğazlanmış bir adam,
Kırık masalarında, kırık masalarında.

Bir sırrı sürüklüyor terlikler tıpır tıpır,
İzbe sofralarında, izbe sofralarında.

Atıyor sızıların çıplak duvarda nabzı,
Çivi yaralarında, çivi yaralarında.

Kulak verin ki, zaman, tahyayı kemiriyor,
Tavan aralarında, tavan aralarında.

Ağlayın, aşinasız, sessiz can verenlere,
Otel odalarında, otel odalarında!...

1927

Bacalar

Görürüm, çıkmışlar kararmışlar çatılardan,
Kemik bir kol nasıl fırlarsa mezardan.
Her ân, bir haberi kollar gibi yukardan,
Dipsiz maviliğin esrarını kurcalar,
Bacalar...

Kimi ince, kimi uzun, kimi de kısa;
Dalmışlar başbaşa afyon çekerek yasa.
Onlar, insanların gözünde bir kartalsa,
İnsanlar, onların gözünde karıncalar,
Bacalar...

Kimbilir, belki de evlerin cinleridir;
Kolları bir dâvet gibi göğe yükselir,
Ölüler, ölüler, arka arkaya gelir,
Ruhların mehtaba daldığı taraçalar,
Bacalar...

Azap kuleleri, cüceleşmiş devlerin;
Kör mazgallarında raksı var alevlerin.
Öyle evciller ki, tepesinde evlerin,
Kopuyor içinde görünmez facialar,
Bacalar...

1930

İstasyon

Burda gelir insana,
Boş günlerin usancı.
Çalar birden kampana,
Ölüm çanından acı.

Sonra bir düdük öter,
Kesik çığlıklarla der:
Burdan bildik gidenler,
Yarın döner yabancı...

1928

İskele

Yorulmuş esnemekten,
Herkes neyi bekliyor?
Bir ölü beklemekten,
Bu bekleyiş daha zor.

Geldi yorgun ve hazin,
Hiç de sezdirmeksizin,
Sularda kabrimizin,
Yolunu açan vapur...

1930

Sokak

Öyle bir sokak ki, bu
Her köşede bir kadın;
Geçene, öz yolcusu
Gibi bakar... Anladın...

Ve kalbin sana sorar:
Bakıp geçmekte ne var?
Sen de her insan kadar
Onlara aşinaydın...

1928

Canım İstanbul

Ruhumu eritip de kalıpta dondurmuşlar;
Onu İstanbul diye toprağa kondurmuşlar.
İçimde tüten birşey; hava, renk, eda, iklim;
O benim, zaman, mekan aşıp geçmiş sevgilim.
Çiçeği altın yaldız, suyu telli pulludur;
Ay ve güneş ezelden iki İstanbulludur.
Denizle toprak, yalnız onda ermiş visale,
Ve kavuşmuş rüyalar, onda, onda misale.

İstanbul benim canım;
Vatanım da vatanım...
İstanbul,
İstanbul...

Tarihin gözleri var, surlarda delik delik;
Servi, endamlı servi, ahirete perdelik...
Bulutta şaha kalkmış Fatih'ten kalma kır at;
Pırlantadan kubbeler, belki bir milyar kırat...
Şahadet parmağıdır göğe doğru minare;
Her nakışta o mana: Öleceğiz ne çare?..
Hayattan canlı ölüm, günahtan baskın rahmet;
Beyoğlu tepinirken ağlar Karacaahmet...

O manayı bul da bul!
İlle İstanbul'da bul!
İstanbul,
İstanbul...

Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği;
Çamlıca'da, yerdedir göklerin derinliği.
Oynak sular yalının alt katına misafir;
Yeni dünyadan mahzun, resimde eski sefir.
Her akşam camlarında yangın çıkan Üsküdar,
Perili ahşap konak, koca bir şehir kadar...
Bir ses, bilemem tanbur gibi mi, ud gibi mi?
Cumbalı odalarda inletir "Katibim"i...

Kadını keskin bıçak,
Taze kan gibi sıcak.
İstanbul,
İstanbul...

Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!
Yedi renk, yedi sesten sayısız belirişler...
Eyüp öksüz, Kadıkoy süslü, Moda kurumlu,
Adada rüzgar, uçan eteklerden sorumlu.
Her şafak Hisarlarda oklar çıkar yayından
Hala çığlıklar gelir Topkapı sarayından.
Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...

Gecesi sünbül kokan
Türkçesi bülbül kokan,
İstanbul,
İstanbul...

1963

Apartman

Sır vermeye alışkan
Pencereler aydınlık.
Duvara şüphe çakan
Gölgelerde şaşkınlık.

Üst üste insan türü,
Bu ne hayat, götürü!
Yakınlıktan ötürü
Kaçıp gitmiş yakınlık...

1973

Karacaahmet

Deryada sonsuzluğu zikretmeye ne zahmet!
Al sana, derya gibi sonsuz Karacaahmet!
Göbeğinde yalancı şehrin, sahici belde;
Ona sor, gidenlerden kalan şey neymiş elde?
Mezar, mezar, zıtların kenetlendiği nokta;
Mezar, mezar, varlığa yol veren geçit, yokta...
Onda sırların sırrı: Bulmak için kaybetmek.
Parmakların saydığı ne varsa hep tüketmek.
Varmak o iklime ki, uğramaz ihtiyarlık;
Ebedi gençliğin taht kurduğu yer, mezarlık.
Ebedi gençlik ölüm, desem kimse inanmaz;
Taş ihtiyarlar, servi çürür, ölüm yıpranmaz.
Karacaahmet bana neler söylüyor, neler!
Diyor ki, viran olmaz tek bucak, viraneler,
Zaman deli gömleği, onu yırtan da ölüm;
Ölümde yekpare an, ne kesiklik, ne bölüm...
Hep olmadan hiç olmaz, hiçin ötesinde hep;
Bu mu dersin, taşlarda donmuş sükuta sebep?
Kavuklu, başörtülü, fesli, başaçık taşlar;
Taşlara yaslanmış da küflü kemikten başlar,
Kum dolu gözleriyle süzüyor insanları;
Süzüyor, sahi diye toprağa basanları.
Onlar ki, her nefeste habersiz öldüğünden,
Gülüp oynamaktalar, gelir gibi düğünden.
Onlar ki, sıfırlarda rakamları bulmuşlar,
Fikirden kurtularak, ölümden kurtulmuşlar.
Söyle Karacaahmet, bu ne acıklı talih!
Taşlarına kapanmış, ağlıyor koca tarih!
1969

Nur Şehri

Şehirlerde tabanım değil yüreğim yanık:
Nur şehrine gidelim, yürü çilekeş çarık!

1959

Şehrin Kalbi

Nur yolunu tıkıyor yüzbir katlı gökdelen.
Bir küçük iğne yok mu, şehrin kalbini delen?

1968

TABİAT

Şehirlerin Dışından

Kalk, arkadaş, gidelim
Dereler yoldaşımız,
Dağlar omuzdaşımız.
Dünyayı seyredelim,
Şehirlerin dışından.
Esmerden, sarışından,
Kaçalım, kurtulalım
Haydi yürü, bulalım,
Kat kat çıkmış evlerin,
O cam gözlü devlerin
Gizlediği alemi
Bir tüy gibi yel alsın,
Bir dal gibi sel alsın,
Bizden, menhus elemi.
Attığımız naralar,
Yol açsın karanlıkta.
Çeksin bizi mağralar,
Bir derin ormanlıkta.
Öttürüp sert bir ıslık,
Yılanları çağralım.
Peşinden çığlık çığlık,
Çakallara bağralım,
Ötelim baykuşlarla.
Kızıl akşam üstleri,
Hicret eden kuşlarla,
Sema, deniz ve yeri,
Çepçevre, iklim iklim,
Dolaşalım, gezelim
Yollar bizden bir izdir,
Ne duysak sesimizdir,
Ne görsek benzer bize.
Hiç şaşmayan bir saat
Gibi işler tabiat,
Uyarak kalbimize
Mevsimler boğum boğum,
Zamanın ipliğinde.
Başı görünmez doğum,
Sonu ölçülmez hayat...
Hayvan, nebat ve cemat,
Hepsi ilk gençliğinde.
Ölen ölür, yıpranmaz;
Giden gider, aranmaz.
Böyle geçer ömrümüz,
Bir gün gelir, ölürüz.
Haberimiz olmadan.
Ve o zaman, o zaman,
Hayat neymiş görürsün
Bırak, keyfini sürsün,
Şehirlerin, köleler
Yeter bizi tuttuğu
Tükensin velveleler
Kalk arkadaş, gidelim
İnsanın unuttuğu
Allah'ı zikredelim;
Gül ve sümbül hırkamız,
Sular, kuşlar, halkamız...
1926

Garipçik

Bahçemde Yusufçuk adlı kuş
Öter hep; Necipcik, Necipcik!
Bir iğne, kalbime sokulmuş,
Başımda küt diye bir dipçik.

Tabiat, gurbetten bir pusu;
Çırpınır, denizi arar su.
Haykırır, baykuşu, kumrusu:
Var yürü, garipçik, garipçik...

1973

Ses

Her taraf pırıl pırıl;
Toz yağmuru, samandan.
Rüyada bastırıldım,
Ses geliyor ormandan...

Süzülmüş ki, süzülmüş,
Son kelime harmandan;
Altından bir anahtar,
Ses geliyor ormandan...

Benim bir bilmecem var,
Daha grift zamandan.
Çözülsene kördüğüm!
Ses geliyor ormandan...

Arkalarda şehirler,
Kıvılcımdan, dumandan,
Hasretten daha ılık,
Ses geliyor ormandan...

Kaçın, kaçın kuytuya
Ahtan, oftan, amandan!
Kafdağına giden yol,
Ses geliyor ormandan...

Bir yıldızdan münzevî,
Bir sahilsiz ummandan,
Gariblere bir haber,
Ses geliyor ormandan...

1944

Azgın Deniz

Hangi hissin parmağı dokundu ki, derine,
Düştü bir gizli alev salkımı içerine?

Hangi kabus bastı ki, seni uykularında,
Birdenbire cehennem kaynadı sularında?

Örtüldü baştan başa tenin beyaz bir terle,
Duman duman yayılan incecik köpüklerle.

Hangi dert kaldı, söyle, bağrına üşüşmeyen,
Hangi ölüm şarkısı, bu dilinden düşmeyen?

Hangi öfkeyle yüzün, böyle karıştı yer yer,
Sana yan mı baktılar, bir şey mi söylediler?

Bir şey dinleme artık, artık bir şey dinleme!
Çağır, bütün günahkar ruhları cehenneme!

Karşına, sahil, kaya, insan kim çıkarsa vur!
Vur başına, alemde, kör, sağır, ne varsa vur!

Sal her taraftan, dağdan, gökten, pencereden sal!
Nihayet kala kala dünyada tek kişi kal!

1927

Dalgalar

Sarmış deniz kızları gibi dalgalar bizi,
Uzun saçları gümüş, şeffaf tenleri fosfor.
Yumuşak başlarıyla sarsarak teknemizi,
Yolcu, gittiğin sahil nerde diye bağırıyor.

Ne bir kıyıdan eser, ne bir ışıktan eser,
Sulardan daha derin, yolun karanlıkları.
Dalgalar, yürüyünüz, arayalım beraber,
Başımızı dövecek yalçın kayalıkları!..

1926

Susan Deniz

Gittim, gittim, denizin,
Sınır yerine vardım.
Halin bana da geçsin!
Diye ona yalvardım.

Bir çılgın vesvesede,
İçim didiklense de,
Olaydım o cüssede,
Onun gibi susardım...

1930

Dağlarda Şarkı Söyle

Al eline bir değnek,
Tırman dağlara, şöyle!
Şehir farksız olsun tek,
Mukavvadan bir köyle.

Uzasan, göğe ersen,
Cücesin şehirde sen;
Bir dev olmak istersen,
Dağlarda şarkı söyle!

1931

Yıldızlı Bir Gecede

Sema bize seslenir;
Kalma, gel, işkencede!
Ruhumuz ebedidir;
Bunu duy, tek hecede!

Ömür ki, bir kurak çöl,
Onu tek bir güne böl;
Şebnem gibi doğ ve öl,
Yıldızlı bir gecede!..

1928

Madde ve Ruh

Ne versa nakış nakış, tabiatta, maddede,
Gözlerimdeki nurun aksi, beyaz perdede...

1973

Su I

Bir hamam ki, arınma gayesinden şaheser;
Arınmışları yeri, Cennette nurlu kevser.

1980

Su II

Kainatta ne varsa suda yaşadı önce;
Üstümüzden su geçer doğunca ve ölünce.

1980

Su III

İnsanlar habersizken yolların verasından,
Gökle toprak arası su şaşmaz mecrasından.

1980

Su IV

Su kesiksiz hareket, zikir, ahenk, şırıltı;
Akmayan kokar diye esrarlı bir mırıltı.

1980

Su V

Kah susar, kah çırpınır, kah ürperir, kah çağlar;
Su, eşyayı kemiren küfe ve pasa ağlar.

1980

Su VI

Su bir şekil üstü ruh, kalıplarda gizlenen;
Yerde kire battı mı, bulutta temizlenen...

1980

Su VII

Bu dünya insanlığa manevi hamam olsa;
Her rengiyle insanlık tek renkte tamam olsa...

1980

Su VIII

Su duadır, yakarış, ayna, berraklık, saffet;
Onu madeni gökte altınlar gibi sarfet!

1980

KADIN

Beklenen

Ne hasta bekler sabahı,
Ne taze ölüyü mezar,
Ne de şeytan bir günahı,
Seni beklediğim kadar.

Geçti istemem gelmeni,
Yokluğunda buldum seni;
Bırak vehmimde gölgeni,
Gelme, artık neye yarar?

1937

Bekleyen

Sen, kaçak bir ürkek ceylansın dağda,
Ben, peşine düşmüş bir canavarım!
İstersen dünyayı çağır imdada;
Sen varsın dünyada, bir de ben varım!

Seni korkutacak geçtiğin yollar,
Arkandan gelecek hep ayak sesim.
Sarıp vücudunu belirsiz kollar,
Enseni yakacak ateş nefesim.

Kimsesiz odanda kış geceleri,
İçin ürperdiği demler beni an!
De ki: Odur sarsan pencereleri,
De ki: Rüzgar değil, odur haykıran!

Göğsümden havaya kattığım zehir,
Solduracak bir gül gibi ömrünü.
Kaçıp dolaşsan da sen, şehir şehir.
Bana kalacaksın yine son günü.

Ölürsün... Kapanır yollar geriye;
Ben mezarla sırdaş olur, beklerim.
Varılmaz hayale işaret diye
Toprağında bir taş olur, beklerim...

1930

Dönemeç

Bir gündü, hava ılık
Ve cadde kalabalık...
Bir kadın sapıverdi önümden dönemece;
Yalnız bir endam gördüm, arkasından, ipince.
Ve görmeden sevdiğim, işte bu kadın dedim,
Çarpıldım sendeledim.

Bir gündü mevsim bayat
Ve esnemekte hayat....
Dönemeçten bir tabut çıktı ve üç beş adam;
Yalnız bir âhenk sezdim, çerçevede bir endam.
Ve tabutta, incecik, o kadın var, anladım;
Bir köşede ağladım...

1940

Gel!

Yüzün bir sebepsiz korkuyla uçuk,
O gün başucuma karalarla gel
Arkanda, çepçevre, kızıl bir ufuk,
Tepende simsiyah kargalarla gel

Elinden, dal gibi düşerken ümit,
Ne bir hasret dinle, ne bir ah işit;
Bir yaprak ol, esen rüzgarlarla git,
Kırık bir tekne ol, dalgalarla gel..

1930

Veda

Elimde, sükutun nabzını dinle,
Dinle de gönlümü alıver gitsin!
Saçlarımdan tutup, kör gözlerinle,
Yaşlı gözlerime dalıver gitsin!

Yürü, gölgen seni uğurlamakta,
Küçülüp küçülüp kaybol ırakta,
Yolu tam dönerken arkana bak da,
Köşede bir lahza kalıver gitsin!

Ümidim yılların seline düştü,
Saçının en titrek teline düştü,
Kuru bir yaprak gibi eline düştü,
İstersen rüzgara salıver gitsin!

1923

Aydınlık

Uyan yârim, uyan, söndü yıldızlar,
Gün karşı tepeden doğmak üzredir.
Her sabah güneşi seyreden kızlar,
Mahmur gözlerini oğmak üzredir.

Uyan yârim, sesler geldi derinden,
Karanlık oynadı, koptu yerinden;
İlk ışık, kapının eşiklerinden,
Şimdi bir gölgeyi koğmak üzredir.

Sevgilim, kapımı çaldı aydınlık,
baygın gözlerimi aldı aydınlık,
İçimde tıkandı, kaldı aydınlık,
Bu aydınlık beni boğmak üzredir.

1923

Kadın

Kalıp değil bir fikir...
Elmas sorguçlu fakir;
Açıkta sırrı bakir;
Kadın...

Çölde kaçan bir serap;
Yönü kementli mihrap...
Madeni som ıstırap;
Kadın...

Dipsiz hasrete tuzak;
En yakınken en uzak...
Tadı zehrinde erzak;
Kadın...

Bir işaret, bir misal;
Ayrılık remzi visal...
Allah'a yol bir timsal;
Kadın...

1983

Kalan

Bir ebedi mahrumluk, kalan bu hikayeden;
Git, git, bir çıkmaz sokak, o varılmaz gayeden...

1956

Kadın

Bir ufuk ki, ne Mecnun varabildi, ne Ferhad;
Bir ufuk ki, ilahi sırrı bekleyen serhad...

1973

Kadın

Kadından kendisinde olmayanı isteriz;
Hasret yerinde kalır ve biz çekip gideriz...

1973

KORKU

Cinler

Ne derlerse desinler,
Yakın dostlarım cinler...
Havanın ve alevin
Kemiksiz çocukları;
Yüzbir odalı evin
Haşmetli konukları,
Rüzgârdan topukları,
Yakın doslarım cinler...

Kum gibi kalabalık,
Bin şekil ve bin kılık;
Suda bir gümüş balık,
Postacı güvercinler,
Zümrüt yüklü hecinler,
Yakın dostlarım cinler...

1939

Boş Odalar

Şu karşı evin boş odalarında,
Duvarlara sinmiş bir hayâlet var.
Elinde mum, gece ortalarında,
Bucak bucak gezer, birini arar.

Camlar tutuşurken, eski kafesler,
Beyaz duvarlara aksetmiş, durur.
Dağınık sürüyü toplayan sesler,
Kapıya sokulup tokmağı vurur.

Sonra işitilir sert bir hıçkırık,
Basar odaları belirsiz cinler.
Karanlık avluda döner bir çıkrık;
Sanırsın, kundakta bir çocuk inler.

Akşam, dağılırken yerli yerine,
Bu evin önünde ürperiyorlar.
İçlerinden, kendi kendilerine:
Şu karşı ev tekin değil, diyorlar.

1925

Gece Yarısı

Her gece periler uyur odamda,
Derinlerden gelir uzun nefesler,
Yanan mum bir rüya seyreder camda,
Bir ağır hastanın nabzıdır sesler.

Gittikçe alçalır, yükselir tavan,
Duvarda küçülür, büyür parmaklar,
Elbisem çivide canlanır o ân,
İçinde bir başka vücudu saklar.

Her perdeden çıkar sivri sinekler,
Sanki bir tel gevşer, bir tel burulur.
Sokakta uyanık kalan köpekler,
Yıldızlara bakıp durmadan ulur.

Birdenbire bir şey çıtırdar, derken,
Merdivenden gelir bir ayak sesi,
Basamaklar birer birer esnerken,
Kilitli kapının düşer perdesi.

Gözler parlayınca karanlıklarda,
Kemikten parmaklar terimi siler,
Yanyana oturmuş, bekler dışarda,
Sarışın kediler, siyah kediler...
1925

Ayak Sesleri

Hep bu ayak sesleri, hep bu ayak sesleri,
Dolaşıyor dışarda, gün batışından beri.
Bu sesler dokunuyor en ağrıyan yerime,
Bir eski çıban gibi işliyor içerime.
Ey şimdi kara haber gibi bana yaklaşan,
Sonra saadet olup yanımdan uzaklaşan
Sesler, ayak sesleri, kesilmez çıtırdılar!
Bana gelen müjdeyi galiba caydırdılar.
Böyle adım atarlar, ayrılanlar eşinden,
Böyle yürür, gidenler, bir tabutun peşinden.
Kimsesiz gecelerim, bu kesik sesle doldu,
Artık, atan kalbim de bir ayak sesi oldu.
Bir gün, sönük göğsüme düştüğü vakit başım,
Benden ayrılıyormuş gibi bir can yoldaşım,
Gittikçe uzaklaşan bu sesi duya duya,
Yavaşça dalacağım, o kalkılmaz uykuya...

1925

Açıklarda

Bir ağızdan çalınan düdükler, kalın kalın,
Boşlukta tos vuracak nokta arayan çığlık.
Koşup, yılanlar gibi üzerinden suların,
Arıyor teknemizi oturacak bir sığlık.

Omuz omza şahlanan dalgalar, büyük büyük,
Bir ses işitip ürkmüş, sürülerle canavar.
Gözlerinde kıvılcım, ağızlarında köpük,
Birbirinin üstünden atlayıp geliyorlar.

Gittikçe boşluklara düşmekteyiz enginde;
Arkadaki sahilse, fosfor bir iz halinde,
Her ân bir parça daha uzaklaşıyor bizden.

Deniz, bu yerde ölüm korkusu kadar derin;
Kocaman bir kuş gibi geliyor peşimizden,
Ruhu, bu kapkaranlık suda can verenlerin...

1926

Vehim

Her gün elim tokmakta,
Bir an irkiliyorum:
Annem belki yatakta,
Annem belki toprakta.

Gün batıyor şafakta;
Biliyorum, biliyorum:
Tabut gıcırdamakta
Ve hevesler damakta...

1932

Karınca

Ruhum kelle şekeri, vehimlerse karınca;
Kömürden kara rengim, onlar beni sarınca...

1939

Korkuyorum

Su çekildi, göründü sanki zamanın dibi,
Korkuyorum, bu akşam kıyamet varmış gibi...

1977

Korku

Bir kalbim var ki benim, sevdiğinden burkulur:
Kahredenden ziyade, sevilenden korkulur...

1973

DAÜSSILA

Takvimdeki Deniz

Hasreti denizlerin,
Denizler kadar derin
Ve o kadar bucaksız...
Ta karşımda, yapraksız,
Kullanılmış bir takvim...
Üzerinde bir resim:
Azgın, sonsuz bir deniz;
Kaygısız, düşüncesiz,
Çalkanıyor boşlukta.
Resimdeyse bir nokta:
Yana yatmış bir gemi...
Kaybettiği âlemi
Arıyor deryalarda.
Bu resim rüyalarda
Gibi aklımı çeldi;
Bana sahici geldi.
Geçtim kendi kendimden,
Yüzüme, o resimden,
Köpükler vurdu sandım;
Duymuş gibi tıkandım,
Ciğerimde bir yosun.
Artık beni kim tutsun?
Denizler oldu tasam.
Yakar, onu bulmazsam,
Beni bu hasret, dedim,
Varırım, elbet, dedim,
Bir ömür geze geze,
Takvimdeki denize.
Ne var, bana ne oldu,
Odama nasıl doldu,
Birdenbire bu meltem?
Ve dalgalandı perdem,
Havalandı kâğıtlar.
Odamda kıyamet var!
Ah yolculuk, yolculuk!
Ne kadar baygın, soluk,
O gün bizde betbeniz;
Ve ne titrek kalbimiz
Ve eşyamız ne küskün!
Yola çıktığımız gün,
Bir sıraya dizilmiş,
Gözyaşlarını silmiş,
Bakarlar sinsi sinsi.

Kendi sesinden dinlemek için
RESME TIKLAYIN

Niçin o ânda hepsi,
Bir kuş gibi hafifler,
Arkadan geleyim der?
Niçin o güne kadar,
Dilsiz duran ne kadar
Eşya varsa dirilir,
Yolumuza serpilir?
Ufak böcekler gibi,
Gezer onların kalbi,
Üstünde döşemenin.
Bir gizli didişmenin
Saati çala o ân;
Birden bakar ki, insan,
Her şey karmakarışık.
Ayırmak olmaz artık
Bir kalbi bir taraktan;
Ve kalb, ağlayaraktan,
Çekilir geri geri,
Terkeder bu mahşeri.
Bu mahşerin içinden
O gün ben de geçtim, ben;
Nem varsa, evim, anam,
Çocukluğum hatıram
Ve ne sevdalar serde,
Bıraktım gerilerde,
Kaçar gibi yangından.
Rüzgârların ardından,
Baktım da süzgün süzgün,
Kurşun yükünü gönlün,
Tüy gibi hafiflettim,
Denize hicret ettim...

1931

Geceye Şiir

Kalbim bir çiçektir, gündüzler ölgün;
Gelin, gelin, onu açın geceler!
Beni yadedermiş gibi, bütün gün
Ötün kulağımda, çın çın geceler!

Geceler çekmeyin benim için hüzün,
Gelin siz, ruhumu tenimden süzün;
Bırakın naşımı yerde gündüzün,
Gölgemi alın da kaçın geceler!

1930

Geceye Şiir II

İnsanlar içinde en yalnız insan;
Düşün, taş duvara başın gömülü!
Ve kapan sükûta, granitten, taştan,
Mazgallı bir kale gibi örülü.

Gözünü tavandan ayırma ki, sen,
Üşürsün, gölgeni yerde görürsen.
Dikilir karşına, mumu söndürsen,
Ölüler içinde en yalnız ölü...

1930

Geceye Şiir III

Sesimi alıp da kaybetse rüzgâr,
Versem gözlerimi bir sonsuz renge!
İçimde bir mahşer uğultusu var;
Ruhumdur çağıran, tenimi cenge.

Gözlerim bir kuyu, dilim kördüğüm,
Bir görünmez âlem olsa gördüğüm;
Mermer bir kabuğa girip, ördüğüm,
Kapansam içimden gelen âhenge...
1930

Yolculuk

Yolculuk, her zaman düşündüm onu;
İçimde bu azgın davet ne demek?
Oraya, nerdeyse güneşin sonu,
Uçmak, kayıp gitmek, kaçıp dönmemek.

Altımdan kaydırdı bir el minderi;
Herkes yatağında, ben ayaktayım.
Bir gece, rüyada gördüğüm yeri,
Gözlerim yumulu, aramaktayım.

Beni çağırmakta yabancı dostlar;
Bu dostlar ne güzel, dilsiz ve adsız.
Eski evde, şimdi bir başka ev var:
Avlusu karanlık, suları tadsız.

Her akşam, aynı yer, aynı saatta,
Güneşten eşyama düşen bir çubuk;
Yangın varmış gibi yukarı katta,
Arkamdan gel diyor, sessiz ve çabuk!

Başım, artık onu taşımak ne zor!
Başım, günden güne kayıtsız bana.
Dalında bir yaprak gibi dönüyor,
Acı rüzgarların çektiği yana...
1936

Anneme Mektup

Ben bu gurbet ile düştüm düşeli,
Her gün biraz daha süzülmekteyim.
Her gece, içinde mermer döşeli,
Bir soğuk yatakta büzülmekteyim.

Böylece bir lâhza kaldığım zaman,
Geceyi koynuma aldığım zaman,
Gözlerim kapanıp daldığım zaman,
Yeniden yollara düzülmekteyim.

Son günüm yaklaştı görünesiye,
Kalmadı bir adım yol ileriye;
Yüzünü görmeden ölürsem diye,
Üzülmekteyim ben, üzülmekteyim.
1924

Gurbet

Dağda dolaşırken yakma kandili,
Fersiz gözlerimi dağlama gurbet!
Ne söylemez, akan suların dili,
Sessizlik içinde çağlama gurbet!

Titrek parmağınla tutup tığını.
Alnıma işleme kırışığını
Duvarda, emerek mum ışığını,
Bir veremli rengi bağlama gurbet

Gül büyütenlere mahsus hevesle,
Renk renk dertlerimi gözümde besle!
Yalnız, annem gibi, o ılık sesle,
İçimde dövünüp ağlama gurbet!.. 1923

Yalnızlık

Yalnızlık bir fenerse,
Ben de içindeki mum,
Onu, billur bir kâse
Gibi doldurur nurum.

Dışardan bana neler
Getirir pervaneler!
Pırıltılar, nağmeler,
Renklerle eriyorum...

1929

Iraklarda

Yolcu benmişim gibi,
Bir gemi demir aldı,
Ey her yerin garibi,
Vatan ırakta kaldı.

Sıra sıra duraklar;
Durak bilmez ıraklar,
Şu uçuşan yapraklar,
Beni rüzgara saldı.

1959

Visal

Beni zaman kuşatmış, mekan kelepçelemiş;
Ne sanattır ki, her şey, her şeyi peçelemiş...
Perde perde veralar, ışık başka, nur başka;
Bir anlık visal başka, kesiksiz huzur başka.
Renk, koku, ses ve şekil, ötelerden haberci;
Hayat mı bu sürdüğün, kabuğundan, ezberci?
Yoksa göz, görüyorsun sanmanın öksesi mi?
Fezada dipsiz sükut, duyulmazın sesi mi?
Rabbim, Rabbim, Yüce Rab, alemlerin Rabbi, sen!
Sana yönelsin diye icad eden kalbi, sen!
Senden uzaklık ateş, sana yakınlık ateş!
Azap var mı alemde fikir çilesine eş?
Yaşamak zor, ölmek zor, erişmekse zor mu zor;
Çilesiz suratlara tüküresim geliyor!
Evet, ben, bir kapalı hududu aşıyorum;
Ölen ölüyor, bense ölümü yaşıyorum!
Sonsuzu nasıl bulsun, pösteki sayan deli?
Kendini kaybetmek mi, visalin son bedeli?
Mahrem çizgilerine baktıkça örtünen sır;
Belki de benliğinden kaçabilene hazır.
Hatıra küpü, devril, sen de ey hayal, gömül!
Sonu gelmez visalin gayrından vazgeç, gönül!
O visal, can sendeyken canını etmek feda;
Elveda toprak, güneş, anne ve yar, elveda!

1982

Geçti Geçti

Geçti, geçti mevsimler...
Süpürüldü takvimler.
Gidenlerden kalan şey;
Duvarlarda resimler,
Mezarlarda isimler...
Geçti, geçti mevsimler...
Hani eski iklimler?
Has ekmekten dilimler.
Hey gidi zamane hey!
Tesellisiz ilimler,
Adaletsiz taksimler...
Hani eski iklimler?

1983

O Bahçeler

Adımın o bahçeler, her gün anıldığı yer;
O bahçeler, yalanın bile yanıldığı yer...

1939

Haberci

Ne kadar vatan varsa, o vatandan haberci,
Gurbet dediğin senin, Yaradandan haberci...

1973

Ebedi Taze

Bir yer var ki, orada sayı üstü endaze;
Ne solmak, ne yıpranmak, her şey ebedi taze...

1973

Hasret

Hasretim, her tümseğin, her çatının ardında;
Kelimenin üstünde, cümlelerin altında...

1973

Boş Ufuklar

Ne kervan kaldı, ne at, hepsi silinip gitti,
'İyi insanlar iyi atlara binip gitti.'

1978

Nimet

Dünyada her nimeti bıraksam ne çıkar ki?
Orda o varken, burda bırakılmaz ne var ki?

1978

Kavuşmak

Ne görsem, ötesinde hasret çektiğim diyar;
Kavuşmak nasıl olmaz, madem ki ayrılık var?

1980

Ayrılık

Hep ayrılık; isteğe erince istek ölür.
Bir anda ölseler de insanlar tek tek ölür...
1977

Hicret

Baktığımız her ufkun öte yanına hasret;
Bir ömür sürüyoruz; nereye varsak hicret...

1978

Vatan

Bu dünya bir benzeyiş, bir vatanı andırış;
Ve göz, görmediğine kendini inandırış!..

1978

Zifaf

Birazcık su ve kepek, şu kuduz nefse kifaf;
Dünyada varsa söyle, sabaha çıkan zifaf!..

1978

Geçer

Hasret bir rüzgâr, kapı kapı aralar geçer;
Gördüğüm her güzel şey, beni yaralar geçer...

1976

Aynı Nokta

Çocukken gün battı mı, bir köşede ağlardım;
Nihayet döne döne aynı noktaya vardım.

1978

Ramazan

Ramazan mübarek ay, müminlerin balayı;
Hatırla der, suyu bal kaybedilmiş sılayı...

1983

Murad

Hangi dağa tırmansam, muradım ötesinde;
Murad, bugün yerine her günün ertesinde...

1982

Hayret

Ruhum öz dünyasına kaçmak için gayrette;
Yalan dünyaya şimdi inmiş gibi hayrette...

1982

Gölgeler

Gönlüm uçmak dilerken semavi ülkelere;
Ayağım takılıyor yerdeki gölgelere...

1982

Yalnız

Yalnızız, beşikten tut, tabuta kadar yalnız;
Ülfet, kara yalnızlık madeninde bir yaldız...

1982

Kamış

Ben gurbet rüzgârının üflediği kamışım...
Bir su başında mahzun, yapayalnız kalmışım.
1983

UKDE

Ukde

Biriktir; delik kese!
Yetiştir; toprak köse!
Hep kesiklik, eksiklik,
Hadisede hadise.
Nasıl alsın deryayı;
Kafa bir küçük kâse...
Akla yoktur çıkar yol;
Ne hesap ne hendese!
Gel de suda aksi tut!
Gölgeyi tık kafese!
Şu zaman dediğinden
Bir tek anmış son hisse.
Istırap ki, gövdesi,
Boşluğa sığmaz cüsse.
Rahatlık senin deden;
Benim annem vesvese.
Bu ukdenin dilinden,
Kalmadı anlar kimse.
Mezarda sır, mezarda;
O bilir bilse bilse.
Kurtuluş mu muradın,
Yol mu aradın kese?
Ateşe gir, gölgelen!
Kaynar suda gülümse!

1972

Perdeler

Perdeler, hep perdeler...
Her yerde, her yerdeler.
Pencerede, kapıda,
Geçitte, kemerdeler...
Perdeler, hep perdeler...

Ya benim sevdiklerim,
Şimdi nerde, nerdeler?
Önü bomboş perdenin;
İçerde, içerdeler!
Perdeler, hep perdeler...

Gönülde asıl perde;
Onu hangi göz deler?
Surat maske altında,
Sis altında beldeler.
Perdeler, hep perdeler...

Perdeye doğru akın;
Atlılar, piyadeler.
Yollar, yönler dolaşık;
Değişik ifadeler.
Perdeler, hep perdeler...

Bir tohumda bin gömlek.
Giyim giyim fideler.
Kalbler dilini yutmuş;
Bangır bangır mideler.
Perdeler, hep perdeler...

Son noktada son perde;
Çevrilmiş seccadeler.
Orada işte işte,
Ölümden azadeler!
Perdeler, hep perdeler...

1962

Yüzkarası

Beni şafak vakti bir el dürtükler;
İdam mahkumu, kalk, bekliyor savcı!
Zindan avlusunda öter düdükler;
Bir güneş doğar ki, zakkumdan acı...

İpten indirilir, yine uslanmam,
Belâ... Belâ bende yakıcı şehvet...
Bir olur, ateşi görmemle yanmam;
Dipsiz uçurumda kaçılmaz davet.

Bak nasıl silinir bu yüzkarası;
Elimde, ölümü öldüren silah,
Alnımda tozpembe secde yarası,
Lügât kitabımda tek isim: Allah...
1972

Kafiyeler

ne diye
bu şuna
şu buna
kafiye?
başa taş
aşa yaş
Hey'e ney
tuhaf şey

kafiye
mantığı
o mantık
hediye
sandığı
bu sandık!
o mantık
bu sandık-
ta sandık
ve yandık
ne yandık

hendese
kümese
tıkılmak
hadise
kırkayak
adese
oyuncak
vesvese
gökbayrak
ölümse
gel dese
tak tak tak
mu-hak-kak

sorular
sordular
neden çok
nasıl yok
niçin var

sanatsız
papağan
neden çok
ve atsız
kahraman
niçin yok

çok ve yok
yok ve çok
aç ve tok
tok ve aç
tut ve kaç
saklambaç

neden çok
nasıl yok
niçin var

niçin'i
boğarken
piçini
yatakta
bastılar
şafakta
astılar

ve derken
nasıl yok
niçin var

bir varmış
bir yokmuş
kararmış
ve kokmuş
dünyamız
rüyamız
kapkara
manzara
gebeler
döşeksiz
ebeler
isteksiz
kubbeler
desteksiz
habbeler
süreksiz
türbeler
meleksiz
tövbeler
gerçeksiz
cübbeler
yüreksiz
cezbeler
şimşeksiz
izbeler
emeksiz
heybeler
ekmeksiz

kafiye
hikaye
dava tek
ölmemek
peygamber
ne haber
bir batan
var vatan
kandil loş
ocak boş
ve dağ dağ
elveda!

gitme kal
nefes al
emir tez
bekletmez
ve O nur
bulunur
işte iz
geliniz
toprak post
ALLAH DOST...

1941

Kıvrım Kıvrım

Vehim kadehinde zehirli tütsü...
Kıvrım, kıvrım,
Beyin törpüsü...

Durulan sonsuzluk, yemyeşil gece...
Dalga dalga,
Büyük düşünce...

Tek ölçü, her şeyin her şeyden farkı...
Âhenk âhenk,
Bir yakan şarkı...

1958

Geçen Dakikalarım

Kimbilir nerdeseniz,
Geçen dakikalarım?
Kimbilir nerdesiniz?

Yıldızların korkarım,
Düştüğü yerdesiniz;
Geçen dakikalarım?

Acaba tütsü yaksam,
Görünür mü yüzünüz?
Acaba tütsü yaksam?

Siz benim yüzümsünüz
Eğilip suya baksam,
Görünür mü yüzünüz?

Gitti bütün güzeller;
Sararmış biri kaldı,
Gitti bütün güzeller.

Gün geldi saat çaldı,
Aranızda verin yer;
Sararmış biri kaldı!..

1930

Zaman

Nedir zaman, nedir?
Bir su mu, bir kuş mu?
Nedir zaman, nedir?
İniş mi, yokuş mu?

Bir sese benziyor;
Arkanız hep zifir!
Bir sese benziyor;
Önünüz tüm kabir!

Belki de bir hırsız;
İzi, lekesi var.
Belki de bir hırsız;
O yok, gölgesi var.

Annesi azabın,
Sonsuzluk, şarkısı.
Annesi azabın,
Cinnetin tıpkısı.

İçimde bir nokta;
Dönüyor aleve.
İçimde bir nokta;
Beynimde bir güve.

Akrep ve yelkovan,
Varlığın nabzında.
Akrep ve yelkovan,
Yokluğun ağzında.

Zamanın çarkları,
Sizi yürütüyor!
Zamanın çarkları,
Beni öğütüyor.

Zaman her yerde ve
Her şeyin içinde.
Zaman her yerde ve
Acem'de ve Çin'de.

Kime kaçsam ondan;
Ha yakın, ha ırak?
Kime kaçsam ondan;
Ya sema, ya toprak...

1936

Nakarat

Küçükken derdi ki, dadım:
Çoğu gitti, azı kaldı.
Büyüdüm, ihtiyarladım,
Çoğu gitti, azı kaldı.

Vur kazmayı dağa Ferhat
Çoğu gitti, azı kaldı.
Kişne kır at, kişne kır at
Çoğu gitti, azı kaldı.

Doğar bir gün benim günüm,
Çoğu gitti, azı kaldı.
Kırk gün, kırk gece düğünüm,
Çoğu gitti, azı kaldı.

Ektik, ektik, yetişecek,
Çoğu gitti, azı kaldı.
Bütün yollar bitişecek,
Çoğu gitti, azı kaldı.

Bir gün anlaşılır şiir;
Çoğu gitti, azı kaldı.
Ekmek gibi azizleşir,
Çoğu gitti, azı kaldı...

1940

Şöhret

Bir baltada indirdin,
Ağacından dalımı,
Bana zehir yedirdin,
Elâleme balımı.

İstemem, ne dil, ne mal,
Bana ne verdinse al!
Sazını kafana çal,
Ver bana kavalımı!..

1931

Aynalar Yolumu Kesti

Kendi sesinden dinlemek için
RESME TIKLAYIN

Aynalar, bakmayın yüzüme dik dik;
İşte yakalandık, kelepçelendik!
Çıktınız umulmaz anda karşıma,
Başımın tokmağı indi başıma.
Suratımda her suç bir ayrı imza,
Benmişim kendime en büyük ceza!
Ey dipsiz berraklık, ulvi mahkeme!
Acı, hapsettiğin sefil gölgeme!
Nur topu günlerin kanına girdim.
Kutsi emaneti yedim, bitirdim.
Doğmaz güneşlere bağlandı vade;
Dişlerinde, köpek nefsin, irade.
Günah, günah, hasad yerinde demet;
Merhamet, suçumdan aşkın merhamet!
Olur mu, dünyaya indirsem kepenk:
Gözyaşı döksem, Nuh tufanına denk?

Çıkamam, aynalar, aynalar zindan.
Bakamam, aynada, aynada vicdan;
Beni beklemeyin, o bir hevesti;
Gelemem, aynalar yolumu kesti.

1956

Uyumak İstiyorum

İki yıldız arası göğe asılı hamak...
Uyku, uyku... Zamansız ve mekansız, uyumak.
Uyumak istiyorum; başım bir cenk meydanı;
Harfsiz ve kelimesiz düşünmek Yaradanı.
İlgisizlik, herşeyden kesilmiş ilgisizlik;
Bilmeyiz ki, en büyük ilme denk bilgisizlik.
Usandım boş yere hep gitmelerden, gelmelerden;
Bırakın uyuyayım, yandım kelimelerden!
Göz kapaklarımda gün, kapkara bir kızıllık;
Kulağımda tarihin çıkrık sesi, bin yıllık.
Bir yurt ki bu, diriler ölü, ölüler diri;
Raflarda toza batmış peygamberden bildiri.
Her gün yalnız namazdan namaza uyanayım;
Bir dilim kuru ekmek; acı suya banayım!
Ve tekrar uyuyayım ve kalkayım ezanla!
Yaşaya dursun insan, hayat dediği zanla...

1973

Ölümsüzlük

Sabah, akşam, öğlende,
Aklım büyük şölende.
Bütünlük, o "bir"'dedir.
Sayı sayı bölende.
Bilmez yaşayan ölü;
Asıl haber ölende.
Tek hat, tek yön, burada;
Giden de bir, gelen de.
O'nunla buluşmak var,
Sıra bize gelende.
O'na deki: Ey Resul
Ölümsüzlük kölende...

1973

Aynadaki Hayalime

Akmayan yaşlarla sıcacık yüzün;
Yavrum, bugün seni pek ölgün gördüm.
Gözünde bir küçük noktadır hüzün,
Neş'eni ne bugün, ne de dün gördüm.

Eğri dallar gibi halsiz, yorgunsun,
Birikmiş sulardan daha durgunsun,
Görünmez bıçakla içten vurgunsun,
Seni öz yurdunda bir sürgün gördüm.

Geçti bir cenaze peşinde ömrüm;
Bilemem, vardığın neresi, bugün?
Hergün yürüdüğün kadar yürüdün,
Arkasından kendi ölünün; gördüm.

1926

Mercek

Kesildi mi yoksa ardı, arkası,
Nur diyarından kol kol gelenlerin?
Yetmez mi ampulün nura cakası,
Başları dönmez mi gökdelenlerin?

Hiç kalmadı soran; Ne var insanda?
Ben duvarda ezik bir böcek miyim?
Yoksa, pırıl pırıl, tek damla kanda,
Kâinatı süzen bir mercek miyim?

1978

Saat

Bakma saatine ikide birde!
Halin neyse saat onun saati.
Saat tutamaz ki, ölü kabirde;
Zamana eşyada gör itaati!
Bir kıvrım, bir helezon,
Her noktası baş ve son...

Dün hâtıra, yarın hayal, bugün ne?
İki renk arası bir çizgicik pay.
Ne devlet zamanı bütünleyene!
Ebed bestecisi bir çark ve bir yay.
Hesap soran yaratık;
O dimdik her şey yatık.

Zaman bir işvebaz, kaçak hayalet;
Eskiyenin kement atar boynuna.
Ne pişmanlık tanır, ne af, ne mühlet;
Ancak fatihinin girer koynuna.
Niyeti gizli fettan
Köle biçimli sultan...

1982

Zarf

Şafakta, namaz vakti bana uzatılan zarf;
Kelime bu zarftadır, gerisi sadece harf...

1976

Kalmadı

Bu kasvet dünyasında kalmadı özlediğim,
Namaz vaktinden başka, ânını gözlediğim...

1976

Günah

Sanırım, insanların her suçunda ben varım;
Günah uzun bir kervan, tâ ucunda ben varım!

1976

Hâl

Pencereme vurmayın, ödüm patlayabilir;
Dokunmayın, vücudum boşluğa kayabilir...

1976

Yine Hâl

Kazanda su kaynasa sanki ben pişiyorum;
Bir kuş bir kuş öldürse ben can çekişiyorum...

1976

Nefs Muhasebesi

Bıçaklarım su oldu, boyuna bilenmekten;
Bitti benlik madenim her ân törpülenmekten.

1939

Deli

Mayın tarlasına düşmüş bir deliyim, hudutta;
Gözüm, sekizinci renk ve dördüncü buutta...

1974

Zor

Onu beyni kanayan soylu kafalara sor;
Ölüm zorların zoru, yaşamak ondan da zor...

1974

Başım

Zonklayan başım benim, kan pıhtısı, cerahat;
Ona yastıkta değil, secde yerinde rahat...

1974

Mesafe

Bu ne hazin mesafe iki ten arasında;
Bir hali dinleyenle dinleten arasında...

1982

Zıtlar

Zıtlar arası ahenk, af ve günah yarışta;
Bütün zıtlar kavgada, bütün zıtlar barışta...

1982

Vehim

Her şey kesik ve kopuk, zaman tutamaz lehim;
Mazi albümde hayal, istikbal kalbde vehim...

1983

Kalmadı

Yıkılan sarayımdan tek bir nakış kalmadı;
Dışa mıhlandı gözler, içe bakış kalmadı.

1983

Mukayese

Çıbanımız çok derin, işletemez yakılar;
Nerde bizim şarkımız, nerde öbür şarkılar?

1939

HAFAKAN

Dayan Kalbim

Seni dağladılar, değil mi kalbim,
Her yanın, içi su dolu kabarcık.
Bulunmaz bu halden anlar bir ilim;
Akıl yırtık çuval, sökük dağarcık.

Sensin gökten gelen oklara hedef;
Oyası ateşle işlenen gergef.
Çekme üç beş günlük dünyaya esef!
Dayan kalbim üç beş nefes kadarcık!

1972

Bitmez

Bilmezdim, iş bütünde;
Bu ömür derdim, bitmez.
Bir yuvarlak üstünde
Git, git, giderdim, bitmez.

Bir deli kafacıktım;
Sonsuzluğa acıktım.
Farzet denize çıktım,
Su biter, derdim bitmez.

1973

Belâ

Ne var, ne var âlemde,
Belâ kadar çekici?
Örse benzer kellemde,
Belâların çekici.

Çiçeklik, bana ateş,
Bana pınar, karbelâ,
Koynumdan çıkmayan eş,
Suyum, ekmeğim belâ...

1972

Saat Kaç?

Bir yürek, bir yürek, kutuda, tık tık...
Korkarım, saat kaç diye bakamam.
Son vapur kalkarken atlayamadık,
Kapılar kapandı, vâdeler tamam.

Ne oldu, ne bitti, anlayamadık:
Zamandaymış meğer zorlanmaz mantık,
O, her yaratığı yiyen yaratık,
Bense öz beynini dişleyen yamyam.

1968

Hayat

Rüzgârdan açılsa kapım bir anda,
Kara haber gelmiş gibi ürkerim.
Sanki gemilerim battı ummanda,
Paramparça oldu gökte ülkerim.

Ne acı, kaybetmek için sahiplik!
Ölümlüyü sevmek, ne korkulu iş!..
Hayat mı, püf desem kopacak iplik,
Çıkmaz sokaklarda varılmaz gidiş.

1972

Rüya

Uzun bir uykudan kalkıp bir sabah,
Baktım ki, yepyeni odamda eşya.
Çocukluk evim bu değildi.. Eyvah!
Gördüğüm, değildi bildiğim dünya!

Ellerim bir kanat gibi titrekti,
Tutmasam, gözümden yaş inecekti;
Bir şey beni dürtüp aynaya çekti,
Ondaydı gecenin esrarı güya.

Sordum etrafıma, ne oldu, ne var?
Nedir suratımda bu çukur yollar?
Sanki yaşamaya güvenim kadar
Büyük bir şey çaldı benden o rüyâ...

1926

Bu Yağmur

Bu yağmur... Bu yağmur... Bu kıldan ince,
Öpüşten yumuşak yağan bu yağmur.
Bu yağmur... Bu yağmur... Bir gün dinince,
Aynalar yüzümü tanımaz olur.

Bu yağmur kanımı boğan bir iplik,
Tenimde acısız yatan bir bıçak,
Bu yağmur, yerde taş ve bende kemik,
Dayandıkça çisil çisil yağacak.

Bu yağmur, delilik vehminden üstün,
Karanlık, kovulmaz düşüncelerden.
Cinlerin beynimde yaptığı düğün
Sulardan, seslerden ve gecelerden.

1934

Azap

Azap, saçlarıma ak,
Yüzüme çizgi serdi,
Ruhumu, çırıl çıplak,
Soyup çarmıha gerdi.

Bağrım, çizgi çizgi kan;
Beni seyretti hayran.
Bir kadın oldu o ân,
Kendini bana verdi...

1928

40 Derece

Dizilirler ayakta,
Anne, baba ve kardeş.
Hayal, uzak, uzakta,
Eder fillerle güreş.

Başından kayar yastık,
Nura döner karanlık;
Sırlar çözülür artık,
Kırka çıkınca ateş...
1931

Sayıklama

Kedim, ayak ucumda büzülmüş, uyumakta;
İplik iplik sarıyor sükûtu bir yumakta,
Hırıl hırıl,
Hırıl hırıl...
Bir göz gibi süzüyor beni camlardan gece,
Dönüyor etrafımda bir sürü kambur cüce,
Fırıl fırıl,
Fırıl fırıl...
Söndürün lambaları, uzaklara gideyim;
Nurdan bir şehir gibi ruhumu seyredeyim,
Pırıl pırıl,
Pırıl pırıl...
Sussun, sussun, uzakta ölümüme ağlayan;
Gencim, ölmem, arzular kanımda bir çağlayan;
Şırıl şırıl,
Şırıl şırıl...
Ne olurdu, bir kadın, elleri avucumda,
Bahsetse yaşamanın tadından başucumda,
Mırıl mırıl,
Mırıl mırıl...

1927

Saat 12

Çın, çın, on iki hece,
Çaldı bir eski saat.
On ikide her gece,
Bana diyor ki, saat:

Dün, bugün, yarın, siz, biz,
Bu yayın içindeyiz;
Onu yüzyıl sayın siz.
Ömür on iki saat...

1931

Ağlayan Çocuklar

Kafesli evlerde ağlar çocuklar,
Odalarda akşam olurken henüz.
O zaman gözümün önünde parlar,
Buruşuk buruşuk, ağlayan bir yüz.

Ne vakit karanlık kaplasa yeri,
Başlar çocukların büyük kederi;
Bakınır, korkuyla dolu gözleri:
Ya artık bir daha olmazsa gündüz?

Gittikçe kesilir derken sedalar,
Gece; bir siyah el gözümü bağlar;
Duyarım, içime sığınmış, ağlar,
Bir ufacık çocuk, bir küçük öksüz...
1924

Örümcek Ağı

Duvara, bir titiz örümcek gibi,
İnce dertlerimle işledim bir ağ.
Ruhum gün doğunca sönecek gibi,
Şimdiden ediyor hayata veda.

Kalbim, yırtılıyor her nefesinde,
Kulağım, ruhumun kanat sesinde;
Eserim duvarın bir köşesinde;
Çıkamaz göğsümden başka bir seda...

1922

Külhan Yeri

Yaklaştım hamamda külhan yerine;
Yaklaştıkça daha sıcak bölmeler...
Saplandı mı akıl bir kez derine,
Her ân dirilmeler, her ân ölmeler...

Necipcik, Necipcik, dem çekiyor kuş;
Yokuşlar iniştir, inişler yokuş;
Bir yokluk, bi varlık; ne değiş-tokuş!
Bir şu yan, bir bu yan, gidip gelmeler...

1982

Hâlim

Bilmem hangi alemden bu toprağa düşeli;
Yataklara serildim, cam kırığı döşeli...
Kaam bir cenk meydanı, kokusu kan ve barut;
Elindeyse düşünme, gücün yeterse unut!
Takılıyor yerdeki gölgelere ayağım;
Sanki arz delinecek ve ben yutulacağım.
Bana yanmak düşüyor, yangın görsem resimde;
Yaşıyorum zamanın koptuğu bir kesimde.
Alırken dilenciyim, verirken de borçluyum;
Kalmadı eşya ile aramda hiç bir uyum.
Taş taş üstüne koysam, bozuk diyorlar, devir!
Bir ok çeksem, diyorlar; peşinden koş ve çevir!
Nefes alırken bile inkisar ve pişmanlık;
Kimse edemez bana benim kadar düşmanlık.
İşte şüpheci aklı çatlatan korkunç nokta:
O ki sonsuz var, nasıl aranır dipsiz yok'ta?
Olur olmaz her şey, yokluk da O'nun kulu;
Bu noktaya vardın mı, el tutuk, dil burkulu.
Allah'ı hakikate soran kafa ne sakat?
Hakikat de ne; Hakk'ın muradıdır hakikat,
Balonunu kaçırmış çocuk gibi ağla dur!
Rabbim böyle emretmiş, ya dize gel, ya kudur!
Hayat bir zar içinde, hayatı örten bir zar;
Bana da hayat yeri "Bağlum"* köyünde mezar...   1982

* Bağlum: Ankara'da Üstadın Şeyhi büyük Veli'yi toprağında barındıran mes'ut köy...

Zehir

Çocukken haftalar bana asırdı;
Derken saat oldu, derken saniye...
İlk düşünce, beni yokluk ısırdı:
Sonum yokluk olsa bu varlık niye?

Yokluk, sen de yoksun, bir var bir yoksun!
İnsanoğlu kendi varından yoksun...
Gelsin beni yokluk akrebi soksun!
Bir zehir ki, hayat özü faniye...

* Necip Fazıl'ın son şiiri

Mayıs 1983

Gizli

Azdırma, rahat bırak, içimdeki deliyi;
Bana sorma, benim de bilmediğim gizliyi!..

1939

Uykusuz Baş

Soğu ey terli kemik, soğu ey yanık tuğla!
Fabrikam, mühendisin kaçtı, ya dur, ya patla!

1939

Kafa

Kan pıhtısı takkeli, saçları yoluk kafa!..
Sende "dır-dır" bildiğin ne varsa kaldır rafa!..
1976

Ne Arıyorum?

An oluyor bir garip duyguya varıyorum,
Ben bu sefil dünyada acep ne arıyorum?..
1939

Lodos

Lodos rüzgârıdır bu, tımarhane kafesi;
Günahkâr ölülerin, kezzap yüklü nefesi...

1939

Zıpkın

Zıpkın düşüncelerden kalbim iğne yastığı,
Çökecekmiş gibi yer, ayağımın bastığı...

1982

Medet

Beni zaman bölüyor, beni doğruyor adet,
Medet ey birin Bir 'i, ey birin Bir 'i medet!..

1982

Koşu

Hakikat değişiyor daha bitmeden cümle;
Koşuyorum yetişmek için bütün gücümle...
1983

Ecel

Yetişir boğuştuğum gece gündüz ecelle;
Allah Rahim ve Rahman, Allah Azze ve Celle...

1983

DEKOR

Anneciğim

Ak saçlı başını alıp eline,
Kara hülyalara dal anneciğim!
O titrek kalbini bahtın yeline,
Bir ince tüy gibi sal anneciğim!

Sanma bir gün geçer bu karanlıklar,
Gecenin ardında yine gece var;
Çocuklar hıçkırır, anneler ağlar,
Yaşlı gözlerinle kal anneciğim!

Gözlerinde aksi bir derin hiçin,
Kanadın yayılmış çırpınmak için;
Bu kış yolculuk var, diyorsa için,
Beni de beraber al anneciğim!..

1926

Anneme

Anne girdin düşüme!
Yorganın olsun duam,
Mezarında üşüme!

Anlamam anlatamam;
Düşen düştü peşime,
Artık vâdeler tamam...
1982

Bahçedeki İhtiyar

Yıllar bir gözyaşı olup da kaymış
Nurlu ihtiyarın yanaklarında.
Yapraktan saçını yerlere yaymış,
Sonbahar ağlıyor ayaklarında.

Süzüyor ufukta bir kızıl yeri,
İçi karanlıkla dolu gözleri;
Alnında akşamın ince kederi,
Sessizliğin sırrı,dudaklarında.

Yanan bir kağıtta küçük bir satır
Yazı gibi akşam onu karartır;
Artık o,silinen bir hatıradır,
Bu ıssız bahçenin uzaklarında...

1930

Odalarım

Camekânlı odanın kızıl perdeleri var.
Kızıl; o ateş rengi kapanan gözlere sor!
Perdeler bilezikler üstünde ilerliyor,
Gerisinde güneşler, kıvılcımlar, yangınlar.

Mazgallı taş odanın siyah perdeleri var,
Siyah, otsuz dağların yüreği kadar siyah.
Bir tokmak sedasıdır orda akşamla sabah.
Dövülür mahzenlerde, büyük tahta havanlar.

Sarmaşıklı odanın yeşil perdeleri var,
Yeşil; doğan göz gibi baharın ortasında,
Öyle hisli bir duman yüzer ki, havasında,
Sanki orda buluşmuş ve ayrılmış âşıklar...

1930

Tavan

Titrek mumlar yanınca, bu bir asırlık ağaç,
Mehtapta orman gibi gizli yollarla doldu.
Dedi: Yastığa dayan, o cam gözlerini aç.
Seyret çizgilerimde, neler geçti, ne oldu!

Mânalarla çizgiler, içiçe bende hazır;
Her şey, her şey toz duman, zamanın havanında.
Arıyorsan, tarihin, hani kaybettiği sır?
Çok eski bir konağın oymalı tavanında!..

1930

Mangal

Bana tül gibi ince
Bir hülya verir mangal.
Küllerini deşince,
Titrer, ürperir mangal.

Şikâyetsiz âşıklar
Gibi içinden yanar,
Fani günleri anar,
Sabaha erir mangal...

1930

Akşam

Güneş çekildi demin,
Doğdu bir renk akşamı.
Bu bütün günlerimin,
İçime denk akşamı.

Akşamı duya duya,
Sular yattı uykuya;
Kızıllık çöktü suya,
Sandım bir cenk akşamı...

1922

Üç Atlı

Karşı yoldan üç atlı,
Bir kuş gibi kanatlı,
Geliyor köye doğru.

Cebkeni kola atmış,
Sağ elini uzatmış,
Üçü de göğe doğru.

Bir bulut olmuş rüzgâr,
Heyecandan başaklar,
Tutmuş nefeslerini.

Sıra dağlar inliyor,
Kalbi diye dinliyor,
Çelik nal seslerini.

Sürün atlılar, sürün!
Beni alıp götürün,
Bu yerde pek yalnızım.

Demeyiniz bu da kim?
Öyle diyor ki, içim,
Candan aşinanızım...
1926

Mevsim Dönerken

Ufukta pas tuttu birdenbire yaz;
Gün çabucak geçti, akşam tez oldu.
Toz kaldırdı karşı yollardan poyraz,
Kopan yol uçları eklenmez oldu.

Akşam; sanki boşluk içime dolar;
Dağların cilası gittikçe solar,
Rüzgarda bir kadın saçını yolar.
Artık bu yollarda beklenmez oldu...
1922

Ninni

Melekler dolanır bu kuytu yerde,
Ey gün kadar güzel çocuğum, uyu!
Bir gün hasretiyle için titrer de,
Anarsın, bu derin, tatlı uykuyu.

Uyu da gündüzler su gibi dinsin,
Menekşe gözüne kirpikler insin;
Yarın, şafak vakti, içine sinsin,
Güneşle uyanan kuşların huyu.

Uyu yavrum, akşam seni üzüyor,
Artık gözlerini uyku süzüyor,
Uykunun gölünde başın yüzüyor,
Dalgalandırmadan o durgun suyu...

1925

Yattığım Kaya

Bu akşam o kadar durgun ki sular
Gömül benim gibi kedere diyor.
İçimde maziden kalma duygular
Ağla geri gelmez günlere diyor.

Ey gönül, gidenden ümidini kes!
Kaçan bir hayale benziyor herkes,
Sanki kulağıma gaipten bir ses
Buluşmalar kaldı mahşere diyor.

Enginden engine koşarken rüzgar,
Bende bir yolculuk heyecanı var...
Yattığım kayaya çarpan dalgalar
Çıkıver bir sonsuz sefere diyor.
1926

Evim

Ahşap ev; camlarından kızıl biberler sarkan!
Arsız gökdelenlerle çevrilmiş önün, arkan!
Kefensiz bir cenaze, çırılçıplak, ortada...
Garanti yok sen gibi faniye sigortada!
Eskiden ne güzeldin; evdin, köşktün, yalıydın!

Madden kaç para eder, sen bir remz olmalıydın!
Bir köşende annanem, dalgın Kuran okurdu;
Ve karşısında annem, sessiz gergef dokurdu.
Semaverde huzuru besteleyen bir şarkı;
Asma saatte tık tık zamanın hazin çarkı...
Çam kokulu tahtalar, gıcır gıcır silinmiş;
Sular cömert, "temizlik imandandır" bilinmiş...
Komşuya hatır soran sıra sıra terlikler.
Ölçülü uzaklıkta, yakın beraberlikler...
Seni yiyip bitiren, kırk katlı ejder oldu;
Komşuluk, mana ve ruh, ne varsa heder oldu;
Bir yeni nesil geldi, üstüste binenlerden;
Göğe çıkayım derken boşluğa inenlerden...
Seninle sarmaş dolaş, kökten bozuldu denge;
Vuran kimse kalmadı bu davayı mihenge...
Şimdi git, mahkemede hesap ver, iki büklüm;
Cezan, susuz, ekmeksiz, olduğun yerde ölüm!..
Evim, evim, vah evim, gönül bucağı evim!
Tadım, rengim, ışığım, anne kucağı evim! 1982

Aziz Eşya

Sırma renginde pislik, dünyanın süsü püsü;
Bende tek aziz eşya annemin baş örtüsü...

1977

İmza

Farkı yok, mantarlaşmış bir kayadan, derimin;
Yüzümde çizgi çizgi, imzası kaderimin…

1973

TECRİT

Ne İleri, Ne Geri

Ne ileri, ne geri;
Kimlerin var haberi
Benim sonsuz dünyamdan?
Belki sabahtan beri
Ve belki de akşamdan,
Bakıyorum bir camdan,
Renk renk billur ehramdan,
Haberim yok, rüyamdan,
Ne geri, ne ileri!

İskemle düşmüş, bırak,
Açma, çalsın çıngırak!
Geçen trenlere bak;
Rüyada bir kabartma.
Onlar gidiyor ama,
Kalıyor dumanları.
Tirenler götürüyor,
Kendi gölgelerinden
Kaçışan insanları.
Tirenler götürüyor,
Dağdan dağa sürüyor,
Kendi gölgelerinden,
Başsız gövdelerinden
Kaçışan insanları...
Ve rüzgâr üfürüyor,
Geride dumanları.
Ve rüzgâr üfürüyor,
Kaynaşan ummanları.

Vaz geç onlardan vaz geç!
İstediğim bu değil;
Ve o değil, şu değil.
Eğil, ruhuma eğil!
Bin hayal içinden geç
Ve benim hülyamı seç!

Bak, şu ağaçlı yola,
Bize doğru geliyor.
Orda üç kız kol kola,
Bize doğru geliyor.
Kömür tozundan ince,
Su gibi şeffaf gece,

Doldurmuş yüzlerini,
Silmiş pürüzlerini.
Kalmamış, Meryem gibi
Yüzlerinde kırışık;
Ve o Bâkirem gibi,
Yüzleri birer ışık,
Vücutları bir âhenk.
Öyle hafif ki, onlar,
Elimizi uzatsak,
Havayı kımıldatsak,
Üçü de titreyecek,
Bir âhenk gibi ürkek,
Havada eriyecek.

Başka ses, ayrı biçim,
Ne de istiyor içim,
Kapının kenarına,
Parmaklık duvarına,
Bir genç aşık otursun.
Tel tel sazını kursun,
Karanlıkta başbaşa,
Gömsün başını taşa.
Ve derin, sıcak, uzun
Şarkısını okusun.

Tirenler gitmeseydi.
Yolda gezen kızları,
Rüzgâr eritmeseydi.
Döşekler yalnızları,
Dürtmese, itmeseydi.
Şarkılar bitmeseydi.

Bu çözülmez bilmece;
Hep sayı, harf ve hece...
Peçe üstünde peçe...
Böyle aynı noktanın
Üstünde saatlerce,
Benliğime eğilsem,
Sabah, akşam ve gece,
Ortasında odanın,
Karanlıkla çevrilsem,
Bir çözülmez bilmece;
Hep sayı, harf ve hece...
İçinden bu kafanın,
Fâni dünyayı silsem.
Dünyalar nice nice;
Yavaşça ölebilsem,
Yeni baştan dirilsem,
Duysam, görsem ve bilsem!
Ne ileri, ne geri,
Ne geri, ne ileri!..

1934

Yollar ve Gökler

Üstüste, altaltalar,
Bende gökler ve yollar.

Gökler, kat kat mavilik,
Yollar, kol kol servilik.

Yollar nereye gider,
Ve ne düşünür gökler?

Göklerin bir sırrı var,
Onu arıyor yollar.

Gökler suda titriyor,
Yollar suda bitiyor.

Göklerin yüzü yerde,
Yollarınki göklerde.

Bu yollarda izimiz,
Bu göklerde gizlimiz.

Yollar, beni vardırın!
Gökler, tutup kaldırın!   1937

Yeni

Neymiş o, kimmiş o, eskimeyecek?
Ruhiyle, öziyle daima taze,
Su ve ekmek gibi her zaman aziz...

Cümle son bulmadan bitiyor gerçek;
Zamanın ardında kalan cenaze.
Hakikat göklerde şimşekten bir iz.

Güzellik hep yeni, yenilik güzel,
Dostunu bulan aşk sonsuz ömürlü,
Sevgili bayatlar ama aşk yeni.

Kalbinde birleşik ebetle ezel.
Ateş çubuklarla kalbin mühürlü,
Bizim köyde ara pörsümeyeni!..

1982

Hani Ya...

Gözüne mil çekersen
Görünür gerçek dünya.
Aynalarda sen, hep sen;
Dost, sevgili, hep riya!

Kaç, kurtul kelimeden;
Ağlamadan, gülmeden!
Hani ya sen ölmeden,
Ölecektin, hani ya?..

1982

Meçhul

Sordular: Adresi ne?.. Çeşmeye karşı, dedim;
"Çanakkale içinde aynalı çarşı" dedim.

1939

Akıl

Cüce akıl, bilmece salıncağında çocuk:
"Bir ufacık fıçıcık, içi dolu turşucuk"...

1939

Var-Yok

"Var"ın altında yokluk, yokun altında varlık;
Başını kaldır da bak, boşluk bile mezarlık...

1982

İman

Yum gözünü, kalbine her ân yokluğunu üfür
"Kendinden geçmek iman, kendinde olmak küfür".

1973

Hakikat

Allah'a hakikatten yola çıkmak, meşakkat;
Allah'tan yola çıkıp varılan şey, hakikat...

1974

Gaye

Perdenin ardı perde, perdenin ardı perde,
Her siper aşıldıkça gaye öbür siperde...
1974

Ateş

İçimde bir fırın var, ateşi yakan ateş,
O ne alev deryası, çiçek bahçesine eş.
1974

Cehennem

Ateş benim yıkayan, yuyan, emzirem annem!
Bir arınma kurnası olsa gerek cehennem...

1983

Lâtif

Eşya lâtifleştikçe göze görünmez olur;
Solucan kanat taksa yerde sürünmez olur.

1983

Mantık

Dağı tanıyan, nasıl tanımaz uçurumu?
Madem ki yükseliş var, iniş olmaz olur mu?

1972

Zaman

Zaman, sudan çıkarıp suya daldıran dolap;
Bir varlık ve bir yokluk; her tasta bir inkılâp...

1976

Kesiksiz Ân

Zamanın olmadığı diyar acaba nasıl?..
Kesiksiz bir ân mıdır bundan sonraki fasıl?

1975

Hiç

Âlemin küfre göre, hem başı, hem sonu "hiç"...
"İki hiç" arasında varlık olur mu hiç?..

1975

Kader

Kader, beyaz kâğıda sütle yazılmış yazı;
Elindeyse beyazdan, gel de sıyır beyazı!..

1976

Olur-Olmaz

Olmaz bil de "olur"u, olur bil de "olmaz"ı;
Buluver, günü geçmez, pörsümez ve solmazı...

1976

Varlık

Tek neşe bu dünyada, var olmanın sevinci;
Ve tek ilim, varlığın bilinmeden bilinci...

1977

İn-Çık

Çıktım, çıktım, inilmez dağlar elimden tuttu;
İndim, indim, çıkılmaz çukurlar beni yuttu.

1978

Ayrı Ayrı

Ne kadar göz bebeği varsa üst üste gelse
Yine ayrı manzara, ayrı görüş herkese.

1977

O Kitap

Hasta olsam, ilâcım, çorbam, sütüm, o kitap...
Suda mantarım, gökte; paraşütüm o kitap...

1975

Hayret

Kuyruğu etrafında dönen kedi hayrette;
Âlim ki, hayreti yok, ne boş yere gayrette!

1978

Kelime

İman, ihlas, vecd ve aşk, bunlar birer kelime...
Kelimeyi boğardım verselerdi elime...

1983

Eksik

Göz attığım her şeyde işte o şeydir eksik;
Mekân kopuk kopuktur, zaman da kesik kesik...

1978

Bir

Varlık yalnız Bir'dedir, toplam bölüm hep birde...
Devam eden yalnız bir, sayıda dört tekbirde...

1983

Sayılar

Sayılar yalnız Bir'in kendi dalgalanışı,
Sayılar kemmiyetin keyfiyeti anışı...

1983

Hiç Mi Hiç

Sayılarda çoğalmak, niçin, ne olmak için?
Bir tek hiçtir çarpışı, kırk milyona bir hiçin...

1927

Bir

"Bir"i deşerken her ân beynini yiyen adam,
Sayılar köpürdükçe "Allah bir!" diyen adam...

1975

Bu Dünya

Bu dünya bir tamam'dan eksiklikler âlemi;
Kopuşlar, ayrılıklar, kesiklikler âlemi...

1982

Hâtıra

Renk renk hâtıralarım oda oda silindi;
Anne kokan bir Türkçem vardı, o da silindi.

1983

İhtizaz

Renkte, seste, ışıkta her şeyde bir ihtizaz;
Her şeyde bir titreşim, zikir, fikir ve niyaz...

1983

Yeni

Tohum çatlar da bilmem, kafa nasıl çatlamaz?..
Yeni odur ki, solmaz, pörsümez, bayatlamaz.

1983

Aşk

Allah, Resûl aşkıyle yandım, bittim, kül oldum!..
Öyle zayıfladım ki, sonunda herkül oldum.

1983

Oyuncak

Kırıldı oyuncağım, artık bir daha gülmem;
Toz olur, toprak olur, duman olurum ölmem!

1983

KAHRAMANLAR

O'na

Benim efendim!
Ben sana bendim!
Bir üfledin de
Yıkıldı bend'im
Ben ki, denizdim.
Dağbaşı bendim
Şimdi sen oldun,
Âleme pendim.
Benim efendim!

Benim efendim!
Feza levendim!
Ölmemek neymiş;
Senden öğrendim.
Kayboldum sende,
Sende tükendim!
Sordum aynaya:
Hani ya kendim?
Benim efendim!

Benim efendim!
Emri yüklendim!
Dağlandım kalbden
Ve mühürlendim.
Askerin oldum,
Başta tülbendim;
Okum sadakta,
Elde kemendim.
Benim efendim.

1978

Bizim Yunus

Bir zaman dünyaya bir adam gelmiş;
Okunu kör nefsin, kılıçla çelmiş...
Bizim Yunus,
Bizim Yunus...
Bir zaman dünyaya bir adam gelmiş;
Ölüm dedikleri perdeyi delmiş...
Bizim Yunus,
Bizim Yunus...
Bir zaman dünyaya bir adam gelmiş;
Eli kaatile de kalkamaz elmiş...
Bizim Yunus,
Bizim Yunus...
Bir zaman dünyaya bir adam gelmiş;
Zaman, onun kemend attığı selmiş...
Bizim Yunus,
Bizim Yunus...
Bir zaman dünyaya bir adam gelmiş;
Toprakta devrilmiş, göğe çömelmiş...
Bizim Yunus,
Bizim Yunus...
Bir zaman dünyaya bir adam gelmiş;
Sayıları silmiş. BİR'e yönelmiş...
Bizim Yunus,
Bizim Yunus...
1972

Yunus Emre

Kaç mevsim bekleyim daha kapında,
Ayağımda zincir, boynumda kement?
Beni de, piştiğin bela kabında,
Kaynata kaynata buhara kalbet.

Bekletme Yunus'um, bozuldu bağlar,
Düşüyor yapraklar, geçiyor çağlar;
Veriyor, ayrılık dolu semalar,
İçime bayıltan, acı bir lezzet.

Rüzgara bir koku ver ki, hırkandan;
Geleyim, izine doğru arkandan;
Bırakmam, tutmuşum artık yakandan,
Medet ey şairim, Yunus'um medet!

1926

O Zeybek

Zeybeğimi, birkaç kızan, vurdular;
Çukurda üstüne taş doldurdular.
Bir de, ya kalkarsa diye kurdular...
Zeybeğim, zeybeğim, ne oldu sana?
Allah deyip, şöyle bir doğrulsana!

Zeybeğim, kalkamaz, dirilemez mi?
Odası mühürlü, girilemez mi?
Şu ters akan sular çevrilemez mi?
Ne günedek böyle gider bu devran?
Zeybeğim, bir sel ol, bir çığ ol, davran!

Kır at zincirlenmiş, ufuk sahipsiz...
Han kayıp, hancı yok, konuk sahipsiz...
Baş köşede sırma koltuk sahipsiz...
Kızanlar, dört yandan, hep abandınız!
Zeybeğin kanına ekmek bandınız!

Bilemem, susarak ölmek mi hüner?
Lisan çıldırıyor, dil nasıl döner?
Ondan son iz, uzak, uzak bir fener...
Öldü mü? Çatlarım yine inanmam!
Gizliye yanarım, ölüye yanmam!

Zeybek kaybolduysa bunca kayıp ne?
Tesbihi dökülmüş, aranır nine;
Balonu yok, ağlar çocuk haline...
Zeybeğim, dünyayı aldın götürdün!
Bir öldün de, beni binbir öldürdün!

Beyni tırmık tırmık, pençelere sor!
Mevsim niçin ölgün, bahçelere sor!
Sor; çukuru nerde, serçelere sor!
Ağla, bir dinmeyen hasretle ağla;
Zeybeksiz yolları gözetle, ağla!

1964

Köroğlu

Sırmalı cepkeni attı koluna,
Tek elle dizgini gerdi Köroğlu.
Tozlarla atılıp dağın yoluna,
Yeşil muradına erdi Köroğlu.

Dağlar, omuz omza yaslanan dağlar,
Sular kararınca paslanan dağlar,
Azatlık ufkunda rastlanan dağlar;
Bu dağlara gönül verdi Köroğlu.

Dağların ardında kalınca çile,
Köroğlu yeniden gelmişti dile;
Ak saçlı anadan geçilse bile,
Dağlardan geçilmez derdi Köroğlu...

1923

Mansur

Mercan mercan, uçuk dudağında kan,
İnci inci, soluk şakağında ter.
Ne baş yedi, ne kan içti bu meydan
Bu meydan aşıktan canını ister.

Tatlıydı akrebin sana kıskacı,
Acıya acıda buldun ilacı;
Diyordun, geldikçe üstüste acı:
Bir azap isterim bundan da beter.

Sana taş attılar, sen gülümsedin,
Dervişin bir çiçek attı, inledin,
Bağrımı delmeye taş yetmez, dedin,
Halden anlayanın bir gülü yeter..

1930

O Erler Ki...

O erler ki, gönül fezasındalar,
Toprakta sürünme ezasındalar.

Yıldızları tesbih tesbih çeker de,
Namazda arka saf hizasındalar.

İçine nefs sızan ibadetlerin,
Birbiri ardınca kazasındalar.

Günü her dem dolup her dem başlayan,
Ezel senedinin imzasındalar.

Bir ân yabancıya kaysa gözleri,
Bir ömür gözyaşı cezasındalar.

Her rengi silici aşk ötesi renk;
O rengin kavuran beyzasındalar.

Ne cennet tasası ve ne cehennem;
Sadece Allah'ın rızasındalar.

1983

Onlar

İnsandan murad onlar, ölümü öldürenler;
Ötenin ötesinde sonsuz hayat sürenler...

1975

Ve Onlar

Sebil sebil sunanlar, ölümsüzlük tasını;
Çizenler, nokta nokta ebed haritasını...

1975

Seyyid Tâhâ'yı Ziyaret

Şemdinli dağlarının içtim nur çeşmesinden;
Kurtuldum akreplerin ruhumu deşmesinden...

1976

Kahramanlık

Ne varsa çöplüğe at, belli başlı zamanlık;
Ölümü öldürmekte olanca kahramanlık.

1976

Şah-ı Nakşıbend

Yüce Şah-ı Nakşıbend, Nakkaş ve Nakış onda
Bütün içi dışıyle ölüme bakış onda.

1975

DAVA VE CEMİYET

Büyük Doğu Marşı

Allah'ın seçtiği kurtulmuş millet!
Güneşten başını göklere yükselt!
Avlanır, kim sana atarsa kement,
Ezel kuşatılmaz, çevrilmez ebet.

Allah'ın seçtiği kurtulmuş millet!
Güneşten başını göklere yükselt!

Yürü altın nesli, o tunç Oğuz'un!
Adet küçük, zaman çabuk, yol uzun.
Nur yoklu izinden git, KILAVUZ'un!
Fethine çık, doğru, güzel, sonsuzun!

Yürü altın nesli, o tunç Oğuz'un!
Adet küçük, zaman çabuk, yol uzun.

Aynası ufkumun, ateşten bayrak!
Babamın külleri, sen, kara toprak!
Şahit ol, ey kılıç, kalem ve orak!
Doğsun BÜYÜK DOĞU, benden doğarak!

Aynası ufkumun, ateşten bayrak!
Babamın külleri, sen, kara toprak!..

1938

O'nun Ümmetinden Ol

Beri gel, serseri yol!
O'nun Ümmetinden ol!
Sel sel kümelerle dol!
O'nun Ümmetinden ol!

Sen, hiçliğe bakan yön!
Hep sıfır, arka ve ön!
Dosdoğru Kâbe'ye dön!
O'nun Ümmetinden ol!

Gel dünya, mundar kafes!
Gel, gırtlakta son nefes!
Gel, Arşı arayan ses!
O'nun Ümmetinden ol!

Solmaz, solmaz; bu bir renk...
Ölmez, ölmez; bir ahenk...
İnsanlık; hevenk hevenk,
O'nun Ümmetinden ol!
1949

Sakarya Türküsü

Kendi sesinden dinlemek için
RESMI TIKLAYIN

İnsan bu, su misali, kıvrım kıvrım akar ya;
Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya.
Su iner yokuşlardan, hep basamak basamak;
Benimse alın yazım, yokuşlarda susamak.
Her şey akar, su, tarih, yıldız, insan ve fikir
Oluklar çift; birinden nur akar, birinden kir.
Akışta demetlenmiş, büyük, küçük, kâinat;
Şu çıkan buluta bak, bu inen suya inat!
Fakat Sakarya başka, yokuş mu çıkıyor ne,
Kurşundan bir yük binmiş, köpükten gövdesine;
Çatlıyor, yırtınıyor yokuşu sökmek için.
Hey Sakarya, kim demiş suya vurulmaz perçin?
Rabbim isterse, sular büklüm büklüm burulur,
Sırtına Sakarya'nın, Türk tarihi vurulur.
Eyvah, eyvah, Sakaryam, sana mı düştü bu yük?
Bu dava hor, bu dava öksüz, bu dava büyük!..

Ne ağır imtihandır, başındaki, Sakarya!
Binbir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?

İnsandır sanıyordum mukaddes yüke hamal;
Hamallık ki, sonunda, ne rütbe var, ne de mal.
Yalnız acı bir lokma, zehirle pişmiş aştan;
Ve ayrılık, anneden, vatandan, arkadaştan;
Şimdi dövün Sakarya, dövünmek vakti bu an;
Kehkeşanlara kaçmış eski güneşleri an!
Hani Yunus Emre ki, kıyında geziyordu;
Hani ardına çil çil kubbeler serpen ordu?
Nerede kardeşlerin, cömert Nil, yeşil Tuna;
Giden şanlı akıncı, ne gün döner yurduna?
Mermerlerin nabzında halâ çarpar mı tekbir?
Bulur mu deli rüzgar o sedayı: Allah bir!
Bütün bunlar sendedir, bu girift bilmeceler;
Sakarya, kandillere katran döktü geceler.
Vicdan azabına eş, kayna kayna Sakarya,
Öz yurdunda garipsin, öz vatanında parya!
İnsan üç beş damla kan, ırmak üç beş damla su;
Bir hayata çattık ki, hayata kurmuş pusu.
Geldi ölümlü yalan, gitti ölümsüz gerçek;
Siz, hayat süren leşler, sizi kim diriltecek?
Kafdağını assalar, belki çeker de bir kıl!
Bu ifritten sualin, kılını çekmez akıl!
Sakarya, saf çocuğu, masum Anadolu'nun,
Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun!
Sen ve ben, gözyaşıyla ıslanmış hamurdanız;
Rengimize baksınlar, kandan ve çamurdanız!
Akrebin kıskacında yoğurmuş bizi kader;
Aldırma, böyle gelmiş, bu dünya böyle gider!
Bana kefendir yatak, sana tabuttur havuz;
Sen kıvrıl, ben gideyim, son Peygamber kılavuz!

Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya;
Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk, Sakarya!.. 1949

Müjde

O gün bir kanlı şafak, gökten üflenen ateş;
Birden, dağın sırtında atlılar belirecek.
Atlılar put şehrine gediklerden girecek;
Bir şehir ki, orada insan ayak üstü leş.

Yalnız iman ve fikir; ne sevgili ne kardeş;
Bir akıl gelecek ki, akıllar delirecek.
Ve bir devrim, evvela devrimi devirecek.
Her şey birbirine denk, her şey birbirine eş.

Fertle toplum arası kalkacak artık güreş;
Herkes tek tek sırtına toplumu bindirecek.
Gökler iki şakkolmuş haberi bildirecek.
Müjdeler olsun size; doğdu batmayan güneş!
1969

Muhasebe

Kendi sesinden dinlemek için
RESMI TIKLAYIN

Ben artık ne şairim, ne fıkra muharriri!
Sadece beyni zonk zonk sızlayanlardan biri!
Bakmayın tozduğuma meşhur Babıalide!
Bulmuşum rahatımı ben de bir tesellide.
Fikrin ne fahişesi oldum, ne zamparası!
Bir vicdanın, bilemem, kaçtır hava parası?
Evet, kafam çatlıyor, güya ulvi hastalık;
Bendedir, duymadığı dertlerle kalabalık.
Büyük meydana düştüm, uçtu fildişi kulem;
Milyonlarca ayağın altında kaldı kellem.
Üstün çile, dev gibi gelip çattı birden! Tos!!
Sen cüce sanatkarlık, sana büsbütün paydos!
Cemiyet, ah cemiyet, yok edilen ruhiyle;
Ve cemiyet, cemiyet, yok eden güruhiyle...
Çok var ki, bu hınç bende fikirdir, fikirse hınç
Genç adam, al silahı; iman tılsımlı kılınç!
İşte bütün meselem, her meselenin başı,
Ben bir genç arıyorum, gençlikte köprübaşı!
Tırnağı en yırtıcı hayvanın pençesinden,
Daha keskin eliyle, başını ensesinden,
Ayırıp o genç adam, uzansa yatağına;
Yerleştirse başını, iki diz kapağına;
Soruverse: Ben neyim ve bu hal neyin nesi?
Yetiş, yetiş, hey sonsuz varlık muhasebesi!
Dışımda bir dünya var, zıpzıp gibi küçülen,
İçimde homurtular, inanma diye gülen...
İnanmıyorum, bana öğretilen tarihe!
Sebep ne, mezardansa bu hayatı tercihe?
Üç katlı ahşap evin her katı ayrı alem!
Üst kat: Elinde tespih, ağlıyor babaannem,
Orta kat: (Mavs) oynayan annem ve aşıkları,
Alt kat: Kızkardeşimin (Tamtam) da çığlıkları;
Bir kurtlu peynir gibi, ortasından kestiğim;
Buyrun ve maktaından seyredin, işte evim!
Bu ne hazin ağaçtır, bütün ufkumu tutmuş!
Kökü iffet, dalları taklit, meyvesi fuhuş...
Rahminde cemiyetin, ben doğum sancısıyım!
Mukaddes emanetin dönmez davacısıyım!
Zamanı kokutanlar mürteci diyor bana;
Yükseldik sanıyorlar, alçaldıkça tabana.
Zaman, korkunç daire; ilk ve son nokta nerde?
Bazı geriden gelen, yüzbin devir ilerde!
Yeter senden çektiğim, ey tersi dönmüş ahmak!
Bir saman kağıdından, bütün iş kopya almak;
Ve sonra kelimeler; kutlu, mutlu, ulusal.
Mavalları bastırdı devrim isimli masal.
Yeni çirkine mahkum, eskisi güzellerin;
Allah kuluna hakim, kulları heykellerin!
Buluştururlar bizi, elbet bir gün hesapta;
Lafını çok dinledik, şimdi iş inkılapta!
Bekleyin, görecektir, duranlar yürüyeni!
Sabredin, gelecektir, solmaz, pörsümez Yeni!
Karayel, bir kıvılcım; simsiyah oldu ocak!
Gün doğmakta, anneler ne zaman doğuracak?

1947

Çırpınır

Dinle, kulağını ver de mezara!
Ölüler evlattan yana çırpınır.
Nesiller arası korkunç manzara;
Domuz yavrulayan ana çırpınır.

Kalbten kazıdılar iman sırrını;
Her günün bugünden beter yarını.
Acı rüzgarlara vermiş bağrını
Türk Bayrağı yana yana çırpınır.

1969

Destan

Durun kalabalıklar, bu cadde çıkmaz sokak!
Haykırsam, kollarımı makas gibi açarak:
Durun, durun, bir dünya iniyor tepemizden,
Çatırtılar geliyor karanlık kubbemizden,
Çekiyor tebeşirle yekun hattını afet;
Alevler içinde ev, üst katında ziyafet!
Durum diye bir laf var, buyurunuz size durum;
Bu toprak çirkef oldu, bu gökyüzü bodrum!
Bir şey koptu benden, şey, Herşeyi tutan bir şey.
Benim adım bay Necip, babamın ki Fazıl bey,
Utanırdı burnunu göstermekten sütninem,
Kızımın gösterdiği, kefen bezine mahrem.
Ey tepetaklak ehram, başı üstünde bina;
Evde cinayet, tramvay arabasında zina!
Bir kitap sarayının bin dolusu iskambil;
Barajlar yıkan şarap, sebil üstüne sebil!
Ve ferman, kumardaki dört kralın buyruğu:
Başkentler haritası, yerde sarhoş kusmuğu!
Geçenler geçti seni, uçtu pabucun dama,
Çatla Sodom-Gomore, patla Bizans ve Roma!
Öttür yem borusunu öttür, öttür, borazan!
Bitpazarında sattık, kalkamaz artık kazan!
Allah'ın on pulunu bekleye dursun on kul;
Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul.
Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa;
Yaşasın, kefenimin kefili karaborsa!
Kubur faresi hayat, meselesiz, gerçeksiz;
Heykel destek üstünde, benim ruhum desteksiz.
Siyaset kavas, ilim köle, sanat ihtilaç;
Serbest, verem ve sıtma; mahpus, gümrükte ilaç.
Bülbüllere emir var: Lisan öğren vakvaktan;
Bahset tarih, balığın tırmandığı kavaktan!
Bak, arslan hakikate, ispinoz kafesinde;
Tartılan vatana bak, dalkavuk kefesinde!
Mezarda kan terliyor babamın iskeleti;
Ne yaptık, ne yaptılar mukaddes emaneti?
Ah! küçük hokkabazlık, sefil aynalı dolap;
Bir şapka, bir eldiven, bir maymun ve inkılap!

1947

Kendi sesinden dinlemek için
RESME TIKLAYIN

Gelir

Pervane dediğin, çerağa gelir;
Sular, kıvrım kıvrım, ırmağa gelir.

Bülbül kovuldu mu dil bahçesinden,
Gak gak, karga; vak vak, kurbağa gelir.

O yön ki, ezelle ebed arası
Ne sola kıvrılır, ne sağa gelir.

Gam çekme, böyle gitmez bu devran,
Nihayet sonuncu durağa gelir.

Hasretle beklenen gelir mutlaka;
Sultan fikir, şanlı otağa gelir.

Yırtılır güneşin kapkara zarı,
Dünyamız yepyeni bir çağa gelir.

Füzeler kağnıya döner ve nöbet,
Işıktan da hızlı Burağa gelir.

Gökyüzü, yeryüzü, helalleşirler,
Nur, kaçtığı yerden toprağa gelir.

Birleşir, kupkuru dalla yanık kök,
Yemyeşil bir ışık, yaprağa gelir.

Kal'anın burcunda çakar işaret;
Millet, dalga dalga bayrağa gelir.
1970

Ve Gelir

Bu yurda her bela içinden gelir;
"Hep"leri hep, hiçin hiçinden gelir.
Gelemez bir ithal malıdır akıl,
Kafdağından, Çinden, Maçinden gelir.
Dünküne eş, bugün küfür yobazı;
Bütün derdi festen, lapçinden gelir.
"Allah vardır!" dersin; sorarlar: Niçin?
Sonra tokat, puta "niçin" den gelir.
Benim nur mayama pislik atanlar,
Şeytan, senin büyük elçinden gelir!
Biricik selamet yolu tarihte,
"Sormayın, görmeyin, geçin!" den gelir.
Genç Osman'ı lif lif yolan o güruh,
Kahbe devşirmenin piçinden gelir.
Bir gün bu gidişle çatlarsa yürek,
Dile vurdukları perçinden gelir...
1964

Feza Pilotu

Yirminci yüzyılın ablak yüzlü pilotu
Buldun mu Ay yüzünde ölüme çare otu?
Bir odun parçasına at diye binen çocuk!
Başında çelik külah, sırtında plastik gocuk.
Uzakları yenmiş Fatih edasındasın!
Dipsizliğin dibini bulmak sevdasındasın...
Allah'a dil çıkarır gibi küstah bir yarış...
Farkında değilsin ki, Ay Dünya'ya bir karış
Fezada milyarlarca ışık, yol, mesafe;
Seninki, saniyelik zafer, ilmi hurafe
Kavanozda, kendini deryada sanan balık;
Ne acı vahşet, mağrur ilimdeki kalabalık;
Fezada 'Allah diye bir şey yok' iddiası!!!
Gel gör, kaç füzeye denk, bir mü'minin duası;
Rafa kaldırmak için ruhlarını dürdüler;
Güneş diye kalpteki güneşi söndürdüler.
Bilmediler; kalptedir, kalptedir asıl feza;

Kalptedir, ölümsüzlük kefili kutsi imza.
Sayıdan sonsuzluğa sınıf geçirtecek not;
Bizdedir ve bizdedir Arş'a giden astronot,
Ve mekandan arınmış ve zamandan ilerde,
Fezayı teslim alma sırrı bizimkilerde.
Bizimkiler ışığa gem vurur da binerler;
Yerden göğe çıkmazlar, gökten yere inerler...
1972

Şarkımız

Kırılır da bir gün bütün dişliler,
Döner şanlı şanlı çarkımız bizim.
Gökten bir el yaşlı gözleri siler,
Şenlenir evimiz, barkımız bizim.

Yokuşlar kaybolur, çıkarız düze,
Kavuşuruz sonu gelmez gündüze,
Sapan taşlarının yanında füze,
Başka âlemlerle farkımız bizim.

Kurtulur dil, tarih, ahlak ve iman;
Görürler, nasılmış, neymiş kahraman!
Yer ve gök su vermem dediği zaman,
Her tarlayı sular arkımız bizim.

Gideriz, nur yolu izde gideriz,
Taş bağırda, sular dizde, gideriz,
Bir gün akşam olur, biz de gideriz,
Kalır dudaklarda şarkımız bizim...

1964

Utansın

Tohum saç, bitmezse toprak utansın!
Hedefe varmayan mızrak utansın!
Hey gidi küheylan, koşmana bak sen!
Çatlarsan, doğuran kısrak utansın!
Eski çınar şimdi noel ağacı;
Dallarda iğreti yaprak utansın!
Ustada kalırsa bu öksüz yapı,
Onu sürdürmeyen çırak utansın!
Ölümden ilerde varış dediğin,
Geride ne varsa, bırak utansın!
Ey binbir tanede solmayan tek renk,
Bayraklaşmıyorsan bayrak utansın!

1964

Davetiye

Telli pullu, anlı şanlı bir gelin;
Aynalar, gelin!
Bir güzel ki, en güzeli güzelin;
Gönüller, gelin!
Sonsuz gerçek, habercisi ezelin;
Kitaplar, gelin!
Ey karanlık, gelmektedir ecelin;
Işıklar, gelin!
Toplanın hep, derlenin hep düzelin;
Yığınlar, gelin!

En güzeli, en güzeli, güzelin;
Habercisi, habercisi, ezelin;
Tellerinde şafak söken bir gelin;
Anneler, babalar, çocuklar, gelin!..

1949

Aç Kapıyı

Aç kapıyı, haber var,
Ötenin ötesinden!
Dudaklarda şarkılar,
Kurtuluş bestesinden.

Biz geldik, bilen bilsin!
Gönül gönül girilsin,
İnsanlar devşirilsin,
Sonsuzluk destesinden...

1949

Babadan Oğula

Eve dönmez bir akşam;
Ve gün yüzlü çocuğu,
Sorar: Nerede babam?

Bakarlar, oldu, bitti;
Gelir, derler çocuğa,
Baban attaya gitti.

Uzar gider bu atta;
Ve neler neler olmaz
Ve kimbilir ve hatta;

Bir mahşer gerisinde;
Babası döner bir gün,
Oğlunun derisinde...

1946

Hayat, Mayat

Hayat, mayat diyorlar
Benim gözüm mayat'ta.
Hayatın eksiği var:
Hayat eksik hayatta.

Takınsam, kanat, manat;
Kuş, muş olsam seğirtsem.
Bomboş vatana inat,
Matan'a doğru gitsem...

1940

Dua

Bıçak soksan gölgeme,
Sıcacık kanım damlar.
Gir de bak bir ülkeme:
Başsız başsız adamlar...

Ağlayın, su yükselsin!
Belki kurtulur gemi.
Anne, seccaden gelsin;
Bize dua et, emi!

1944

İhtilâl

Ortalık mahşer gibi;
Kim buranın sahibi,
Kimlerin düğünü var?

Güneş, batan bir bayrak,
Şu kıpkızıl ufka bak,
Ana baba günü var!..

1930

Zindandan Mehmed'e Mektup

Zindan iki hece. Mehmed'im lafta!
Baba katiliyle baban bir safta!
Bir de geri adam, boynunda yafta...
Halimi düşünüp yanma Mehmed'im!
Kavuşmak mı?.. Belki... Daha ölmedim!

Avlu... Bir uzun yol... Tuğla döşeli,
Kırmızı tuğlalar altı köşeli.
Bu yol da tutuktur hapse düşeli...
Git ve gel... Yüz adım... Bin yıllık konak
Ne ayak dayanır buna, ne tırnak!

Bir alem ki, gökler boru içinde.
Akıl, olmazların zoru içinde
Üstüste sorular soru içinde.
Düşün mü, konuş mu, sus mu, unut mu?
Buradan insan mı çıkar, tabut mu?

Bir idamlık Ali vardı, asıldı;
Kaydını düştüler, mühür basıldı.
Geçti gitti, birkaç günlük fasıldı
Ondan kalan, boynu bükük ve sefil;
Bahçeye diktiği üç beş karanfil...

Müdür bey dert dinler, bugün "maruzat"!
Çatık kaş... Hükümet dedikleri zat...
Beni Allah tutmuş kim eder azat?
Anlamaz; yazısız, pulsuz dilekçem...
Anlamaz! ruhuma geçti bilekçem!

Saat beş dedi mi, bir yırtıcı zil
Sayım var, maltada hizaya dizil!
Tek yekün içinde yazıl ve çizil!
İnsanlar zindanda birer kemmiyet;
Urbalarla kemik, mintanlarla et.

Somurtuş ki bıçak, nara ki tokat;
Zift dolu gözlerde karanlık kat kat...
Yalnız seccademin yönünde şefkat
Beni kimsecikler okşamaz madem
Öp beni alnımdan, sen öp seccadem!

Çaycı getir ilaç kokulu çaydan!
Dakika düşelim, senelik paydan!
Zindanda dakika farksızdır aydan
Karıştır çayını zaman erisin
Köpük köpük, duman duman erisin!

Peykeler, duvara mıhlı peykeler
Duvarda, başlardan yağlı lekeler
Gömülmüş duvara, baş baş gölgeler...
Duvar, katil duvar yolumu biçtin
Kanla dolu sünger... Beynimi içtin

Kendi sesinden dinlemek için
RESME TIKLAYIN

Sükut... Kıvrım kıvrım uzaklık uzar
Tek nokta seçemez dünyadan nazar
Yerinde mi acep, ölü ve mezar?
Yeryüzü boşaldı habersiz miyiz?
Güneşe göç var da, kalan biz miyiz?

Ses demir, su demir ve ekmek demir...
İstersen demirde muhali kemir.
Ne gelir ki elden, kader bu, emir...
Garip pencerecik, küçük daracık;
Dünyaya kapalı, Allah'a açık

Dua, dua, eller karıncalanmış;
Yıldızlar avuçta, gök parçalanmış
Gözyaşı bir tarla, hep yoncalanmış
Bir soluk, bir tütsü, bir uçan buğu
İplik ki incecik, örer boşluğu

Ana rahmi zahir, şu bizim koğuş
Karanlığında nur, yeniden doğuş...
Sesler duymaktayım; Davran ve boğuş!
Sen bir devsin, yükü ağırdır devin!
Kalk ayağa, dimdik doğrul ve sevin!

Mehmed'im, sevinin, başlar yüksekte!
Ölsek de sevinin, eve dönsek de!
Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!
Yarın elbet bizim, elbet bizimdir!
Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!

1961

Çek Perdeyi

Evler döşemekti bendeki tasa,
Yaptım, ettim, nöbet mezara geldi.
Yeter bana, üç beş arşın bez olsa;
Beklenmedik mallar pazara geldi.

Penceremde bir gün günlerden bir gün:
Ses baygın, renk dalgın ve ışık süzgün;
Belirsiz bir semte insanlık sürgün...
Çek perdeyi güneş nazara geldi.

1962

Başıboş

Vatanımda sular akar, başıboş;
Herkes, birbirini kakar, başıboş.
Bozkırlardan topal bir tren geçer;
Çocuk, merkep, öküz bakar, başıboş.
Yanmaz da yürekler, güneşe atsan;
Bir kibrit, bir orman yakar, başıboş.
Tarih, kutuplara kaçmış bir fener,
Buz denizlerinde çakar başıboş.
Yirmi dokuz harfte sözde aydınlar,
Yafta yazar, isim takar, başıboş.
Allah'ım sen acı bu saf millete!
Akşam yatar, sabah kalkar, başıboş...

1964

Bayrak ve Sultan

Baktım, renk yağarken akşam üzeri,
Her şey ölü yüzde düzgün ve boya.
Nesi varsa yoksa bu harap dünya,
Bir büyük hayalin sade benzeri...

Her şey bir gölgecik o görünmezden,
Visal başlayınca ölüyor visal.
Vatan bir hatıra, kadın bir misal;
Sen ulaşmaya bak, sonsuza, tezden!

Ev insan, sığdığın çizgiden utan!
Başlangıç noktası, bir de son durak.
Her zerrecik ondan arma ve bayrak;
Bayraklar topluma, bana da sultan...
1958

Aman

Aman efendim, aman!
Galiba Âhir Zaman!
Manzarası yurdumun,
Tufan gününden yaman!
Göz görmez aydınlıkta;
Asümanedek duman.
Yer dumanmış ne çıkar,
Duman dolu âsüman.
Türk evi delik deşik;
Yıkı dökük hânüman.
Duraksız itiş kakış;
Süresiz karman-çorman.
Anne çocuk doğurur,
Köpek soyundan azman.
Beyinler zıpzıp kadar,
Mideler koskocaman.
Aziz fikir buğdayı,
Katıra mahsus saman.
Boş lâf, hep dalga dalga;
Uçsuz bucaksız umman.
Hayvanlık orkestrası:
Eşek, birinci keman.
Orman keleş, nebat kel;
Nebat adamlar orman.
Midelerde ihracat,
Günde beş milyon batman.
Bilmem kaç milyar harman.
Yangın evinde satranç;
Plân, reform ve uzman.
Tam bir buçuk asırdır,
Maymunlardan eleman.
Bizdeki hale nispet
Maymun taklitten pişman.
Hangi yol Türke uygun,
Hangi parti tercüman?
Çıkamaz meydanlara;
Camide mahpus iman!
Silah küfrün belinde,
Küfrün elinde, ferman.
Cehle sorarsan ilim;
Zehre sorarsan, derman.
Rahmet, meçhul kelime;
Bilinmez isim, Rahmân.
Kutsal kitaptır fuhuş;
Ahlâk, okunmaz roman.
Tarih, kontra gerçeğe;
Hürriyet hakka düşman.
Millete kasdedenin
İsmi milli kahraman.
Yere batsın bu dünya,
Bu dünyadan hayr uman!
Genç adam, at yorganı!
Sana haram, uyuman!
Aman, efendim aman!
Efendim, aman, aman! 1964

Son Sığınak

Hayat perdenin arkasında;
Hayatın öte yakasında.

Şu gaflet yükü insana bak;
Kendinden varlık cakasında.

Ve aşksız yobaz... İşi gücü,
Namazla Cennet takasında.

Tam dört asırdır Müslümanlık,
Cansız etiket markasında.

Ku'ran kalbi kör ezbercide,
Din, üfürükçü muskasında.

Batı, Batı der çırpınırlar,
Batı tükürük hokkasında.

Makine dimdik demirden put,
İnsanoğlu ruh laçkasında.

Hürriyet nerde söyleyeyim:
Hakka esaret halkasında.

Zamanda herşey kopuk, kesik;
Biçkisi kader makasında.

Ey insan, sana son sığınak,
Son peygamberin hırkasında!

1982

Kâbus

Zamanın tık-tıkları,
Güder yaratıkları.
Kan sızan pençesinde
Beynimin yırtıkları.
Hayal, dalgıç ki arar,
Denizde batıkları.
Bu ne dünya; ne dünya,
Çerçöpten çattıkları!..
Bak şu maymun soyuna,
Ortaya attıkları!
Aziz ekmek, fikirde,
Teneke artıkları.
Ve evlerde baş köşe,
Batının pırtıkları,
Görünmezi görmeye
Eremz mantıkları.
Ya şu sözde müminler,
Şiltenin kıtıkları?
Yetmez mi bunca zaman
Yan gelip yattıkları?
Bir nesil özlüyorum,
Doğrultsun yatıkları!
Somunları taş olsun,
Zehir de katıkları!
Yorganları devirsin,
Dişlesin yastıkları!
Bir damla gözyaşına,
Sonsuzluk, sattıkları.
Hakk'a dönünüz Hakk'a,
Hakkın yarattıkları!..

1978

O Gelsin

Akan suları çevir,
Sıra dağları devir!
O gelsin!

Gönüllerde bir tasvir...
Güneşi batmaz devir...
O gelsin!

1958

Fikir Sancısı

Lafımın dostusunuz, çilemin yabancısı,
Yok mudur, sizin köyde, çeken fikir sancısı?

1980

Kervan

Yedi renkli Peygamber kuşağının altında,
Kervanım yola çıktı, öncüsü kır atında...

1939

Manzara

Bütün manzara, ucuz bir dekor muşambası;
Kurtuluş günü, çıkmaz ayın son çarşambası...

1947

1000 Yıl Sonra Tarih

Bin sene evvel, iğne uciyle delindi zar;
Resûlden haber geldi, mezarsız öldü Sezar!..

1947

Surda Açılan Gedik

Surda bir gedik açtık; mukaddes mi mukaddes!
Ey kahbe rüzgâr, artık ne yandan esersen es!..

1947

Düşmanıma

Ey düşmanım, sen benim ifadem ve hızımsın;
Gündüz geceye muhtaç, bana da sen lazımsın!..

1939

Yobaz

Din adına yol kesen dünkü yobazın oğlu!..
Yine sen kesiyorsun, küfür uğrunda yolu!..

1939

Beste

Halim, açık denizde düdük çalan bir gemi;
Kim duyar, ötelerden haber veren bestemi?..
1977

Ölümsüz Şarkı

Garip geldik gideriz, rafa koy evi barkı!
Tek, dudaktan dudağa geçsin ölümsüz şarkı...

1962

Gitti

Gitti, su yollarını kıvrım kıvrım bilenler,
Bir ot yığını kaldı; kökünden kesilenler...

1976

Sahte Kahraman

Bize kalan aziz borç, asırlık zamanlardan;
Tarihi temizlemek sahte kahramanlardan...

1973

Zamane

Mevsimler cücelere def çalıyor gerdekte,
Devin yalnızlığını sular bestelemekte.

1939

İslam

Her fikir, her inanış, tek mevsimlik vesselam;
Zaman ve mekan üstü biricik rejim, İslam...

1976

Petek

Oluş sırrı, o nurdan heykelin eteğinde;
Ve ölümsüzlük balı, şeriat peteğinde!..

1976

O Kanun

O kanun ölümsüzlük nizamının hevengi,
O kanun doğru, güzel, iyinin tek mihengi...

1980

Güle Güle

Bu gömlek dikiş tutmaz hep söküle söküle;
Bütüne gel deseler ve gitsek güle güle...

1978

Eser

Gecekondu yapısı, bir üfürüklük eser...
Elbet beklenen rüzgar bir gün Kıbleden eser!..

1972

Nizam

Bir nizam ki, eskimez, yıpranmaz, sendelemez,
Mekân onu aşamaz, zaman onu delemez.

1974

O Nizam

Kim var o nizama ki, Hak yolunda kırbaçlık;
Fırın, fikir ekmeği verinceyedek, açlık...

1977

Sağ-Sol

Kalbimi ve aklımı hep sağ elime verdim;
Görevi olmasaydı sol elimi keserdim...

1977

Anayasa

Perde düşse ve her şey olduğu yerde donsa;
Görünse yıldız yıldız, fezada Anayasa...

1978

Kafile

Her şeyde bir tükeniş, her oluşta bir bitiş;
Gökten ses: Ölümsüzler kafilesine yetiş!

1978

Tutuk

Gel beri, kurtuluş ordusunun tuğu ol!
Hürriyet mi dileğin, Allah'ın tutuğu ol!

1976

Hâtıra

Nerede o has ekmek, bir kuruşa okkası;
Nerde o ağız tadı, eski reçel hokkası?..

1975

Değişen-Değişmeyen

Sofrada değişir her şey, ekmek değişmez;
Ne kanun! Değişmez'e hasret çekmek değişmez.

1978

Namaz

Namaz, sancıma ilâç, yanık yerime merhem;
Onsuz, ebedi hayat benim olsa istemem!

1978

Düzen

Doğan güneşler her gün aynı da her gün yeni;
Ezelden ebede dek, işte İslam düzeni!..

1978

1400

1400'e bir yıl var, yaklaştı zamanımız;
Bu asırda gelir mi dersin kahramanımız?..

1978

Kevser

Yalnızlar!.. O havuzun çevresinde birleşme...
Susuzlar!.. O havuzda suyu kesilmez çeşme!..

1978

Ahşap Ev

Tek tek kalktı eşyamız, ahşap ev bomboş kaldı;
Güneş gözünü yumdu, has odamız loş kaldı...

1978

Renkler

Renkler, mavi, kırmızı, yeşil, erguvan ve mor;
Camlarda, kaybedilmiş vatanı heceliyor...

1978

Devrim

Devrim odur ki, kalbten fâniliği devirsin;
Yaşamaktan murad ne, hesabını bildirsin!..

1982

Kolay

Kolay mı Kafdağını çevirmek dolay dolay?
Var ol ey ulvî zorluk, yere bat sefil kolay!

1982

Emanet Olsun

Ey genç adam, bu düstur sana emanet olsun:
Ötelerden habersiz nizama lanet olsun!..

1975

Erken Gel!

Ey genç adam, yolumu adım adım bilirsin!
Erken gel, beni evde bulamayabilirsin!

1975

Kendi sesinden dinlemek için
RESME TIKLAYIN

Gençliğe Hitabe

Bir gençlik,bir gençlik, bir gençlik...

"Zaman bendedir ve mekan bana emanettir!" şuurunda bir gençlik...

Devlet ve milletinin büyük çapa ermiş yedi asırlık hayatında; ilk iki buçuk asrını aşk,vecd, fetih ve hakimiyetle süsleyici ; üç asrını kaba softa ve ham yobaz elinde kenetleyici; son bir asrını, Allah'ın Kur'an'ında "belhüm adal" dediği hayvandan aşağı taklitçilere kaptırıcı; en son yarım asrını da işgal ordularının bile yapamayacağı bir cinayetle,Türkü madde planında kurtardıktan sonra,ruh planında helak edici tam dört devre bulunduğunu gören... Bu devreleri yükseltici aşk, çürütücü taklitçilik ve öldürücü küfür diye yaftalayan ve şimdi, evet şimdi... Beşinci devrenin kapısı önünde dimdik bekleyen bir gençlik...

Gökleri çökertecek ve yeni kurbağadiliyle bütün "dikey" leri "yatay" hale getirecek bir nida kopararak "Mukaddes emaneti ne yaptınız?" diye meydan yerine çıkacağı günü kollayan bir gençlik...

Dininin, dilinin, beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, öcünün davacısı bir gençlik...

Halka değil Hakk'a inanan, meclisinin duvarında "Hakimiyet Hakk'ndır" düsturuna hasret çeken,gerçek adaleti bu inanışta ve halis hürriyeti Hakk'a kölelikte bulan bir gençlik...

Emekçiye "Benim sana acıdığım ve yardımcı olduğum kadar sen kendine acıyamaz ve yardımcı olamazsın! Ama sen de, zulüm gördüğün iddiasıyla, kendi kendine hakkı ezmekte ve en zalim patronlardan daha zalim istismarcılara yakanı kaptırmakta başıboş bırakılmazsın!", kapitaliste ise "Allah'ın buyruğunu ve Resul ölçüsünü kalbinin ve kasanın kapısına kazımadıkça, serbest nefes bile alamazsın!" ihtarını edecek... Kökü ezelde ve dalı ebedde bir sistemin, aşkına,vecdine, diyalektiğine, estetiğine, irfanına, idrakına sahip bir gençlik...

Bir buçuk asırdır yanıp kavrulan, bunca keşfine ve oyuncağına rağmen buhranını yenemeyen ve kurtuluşunu arayan Batı adamının bulamadığını, Türkün de yine birbuçuk asırdır işte bu hasta Batı adamında bulduğunu sandığı şeyi, o mübarek oluş sırrını çözecek ve her sistem ve mezhep, orada ne kadar hastalık varsa tedavisinin ve ne kadar cennet hayali varsa hakikatinin İslam'da olduğunu gösterecek ve bu tavırla yurduna, İslam alemine, bütün insanlığa numunelik teşkil edecek bir gençlik... "Kim var?" diye seslenilince, sağına ve soluna bakınmadan, fert fert "Ben varım!" cevabını verici, her ferdi "Benim olmadığım yerde kimse yoktur!"duygusuna sahip bir dava ahlakını pırıldatıcı bir gençlik...

Can taşıma liyakatini, canların canı uğurunda can vermeyi cana minnet sayacak kadar gözü kara ve o nisbette strateji ve taktik sahibi bir gençlik...

Büyük bir tasavvuf adamının benzetişiyle, zifiri karanlıkta, ak sütün içindeki ak kılı farkedecek kadar gözü keskin bir gençlik...

Bugün komik üniversitesi, hokkabaz profesörü,yalancı ders kitabı, çıkartma kağıdı şehri, muzahrafat kanalı sokağı, fuhş albümü gazetesi, şaşkına dönmüş ailesi ve daha nesi ve nesi, hasılı, güya kendisini yetiştirecek bütün cemiyet müesseselerinden aldığı zehirli tesiri üzerinden silkip atacabilecek, kendi öz talim ve terbiyesine, telkin ve temmiyesine memur vasıtalara kadar nefsini koruyabilecek, tek başına onlara karşı durabilecek ve çetinler çetini bu işin destanlık savaşını kazanabilecek bir gençlik...

Annesi, babası, ninesi, ve dedesi de içinde olsa, gelmiş ve geçmiş bütün eski nesillerden hiçbirini beğenmeyen, onlara "Siz güneşi ceketinizin astarı içinde kaybetmiş marka Müslümanlarısınız! Gerçek Müslüman olsaydınız bu hallerden hiçbiri başınıza gelmezdi!" diyecek ve gerçek Müslümanlığın "ne idüğü"nü ve "nasıl"ını gösterecek bir gençlik...

Tek cümleyle, Allah'ın kainatı yüzü suyu hürmetine yarattığı Sevgilisinin alemleri manto gibi bürüyen eteğine tutunacak, O'ndan başka hiçbir tutanak, dayanak, sığınak, barınacak tanımayacak ve O'nun düşmanlarını ancak kabur farelerine denk muameleye layık görecek bir gençlik...

Bu gençliği karşımda görüyorum. Maya tutması için otuz küsür yıldır, devrimbaz komadanların viski çektiği kamıştan borularla ciğerimden kalemime kan çekerek yırtındığım, kıvrandığım ve zindanlarda çürüdüğüm bu gençlik karşısında, uykusuz, susuz, ekmeksiz, başımı secdeye mıhlayıp, bir ömür Allah’a hamd etme makamındayım. Genç adam! Bundan böyle senden beklediğim, manevi babanın tabutunu musalla taşına, Anadolu kıtası büyüklüğündeki dava taşınıda gediğine koymandır.

Surda bir gedik açtık mukaddes mi mukaddes!

Ey kahbe rüzgar, artık ne yandan esersen es!..

Allah’ın selamı üzerine olsun!

ANA HATLARIYLA İLK NECİP FAZIL KISAKÜREK BİYOGRAFİSİ

1904 - 1983

26 Mayıs 1904'te, Perşembe günü sabaha karşı, İstanbul'da büyük bir konakta doğdu.

Kayıtlıbir şecereyle, Alâüddevle devrinin ŞeyhülislâmıMevlâna Bektût Hazretlerine dayanan ve Osmanoğullarından daha eski bir familya olan Dülkadiroğullarına bağlı"Kısakürekler" soyuna mensuptur.

Babası, Mekteb-i Hukuk mezunu, Bursa'da âzâ mülazımlığı, Gebze savcılığı ve kısa ömrünün son senelerinde Kadıköy hakimliği görevlerinde bulunmuş, gayet enteresan ve alakaya değer bir insan olan Abdülbâki Fazıl Bey *(öl. 29 Kasım 1920)*; annesi, Girit muhacirlerinden bir ailenin kızı, kayıtsız şartsız teslimiyet örneği, derin ve fedakâr bir müslüman-Türk kadını Mediha hanımdır. *(öl. 10 Haziran 1977)*

Büyükbabası, İstanbul Cinayet Mahkemesi ve İstinâf Reisliğinden emekli, İkinci Abdülhamîd Han'a Ermenilerce girişilen suikastin tarihî muhakemesini yapan ve Mecelleyi kaleme alan heyet içinde imzası

bulunduğu için, 6 Ekim 1902'de "Legion d'honneur" nişaniyle ödüllendirilen vekâr ve ciddiyet timsali Mehmet Hilmi Efendi'dir.
(öl. 19 Mayıs 1916)

Necip Fazıl, ilk dinî telkin ve terbiyesini, tek oğlunun tek oğlu olarak Mehmet Hilmi Efendi'den aldı; okuyup yazmayıhenüz 5-6 yaşlarındayken ondan öğrendi. Birçok şiirinin ana imajını ve ruhî kaynağınıteşkil eden "*yakıcıbir hayal kuvveti, marazi bir hassasiyet, dehşetli bir korku*" şeklinde özetlediği ve hastalıktan hastalığa geçtiği ilk çocukluk yıllarını, çocukluk hâtıralarının kaynaştığı bir "*tütsü çanağı*" olan, büyükbabasına ait Çemberlitaş'taki Konak'ta geçirdi.

Büyükbabası Mehmet Hilmi Efendi'den sonra, haşarılığının önüne geçmek için onu 5-6 yaşlarında bir sürü "abur cubur" romanla tanıştıran, eski Halep Valisi, Zaptiye NazırıSalim Paşa'nın kızı, büyükannesi Zafer Hanım, ruhi yapısınıbaşka hassasiyetler açısından etkilemekte büyük pay sahibi oldu. Bir yaş küçüğü kız kardeşi Selma ile büyük babasının ölümü ise, onu dışarıdan etkileyen çocukluk günlerine ait asla unutamayacağıiki hadiseyi teşkil etti.

Bahriye Mektebi'ne gireceği 1916 senesine kadar Büyükdere'de Emin Efendi isimli sarıklı bir hocanın işlettiği mahalle mektebinden başlayarak çeşitli okullara devam etti. Fransız Papaz ve Kumkapı'daki Amerikan kolejinin ardından Serasker Rıza Paşa yalısındaki Rehber-i İttihad mektebine verildi. Yatılı olan bu mektepte de fazla kalamayınca, bir süre için Büyük Reşit Paşa Numûne mektebine ve seferberlik sebebiyle
gidilen Gebze'nin Aydınlı köyünde, köyün ilk mektebine yazıldı. İlk mektebi, Heybeliada Numûne Mektebi'nde bitirdi.

1916'da, "*Ne oldumsa bu mektepte oldum*" dediği ve şahsiyetinin ana dokusunu örgüleştirdiği "Mekteb-i Fünûn-u Bahriye-i Şahâne"ye imtihanla ve en titiz muayeneler neticesinde alındı. Hayatının en nazik dönemini geçirdiği Bahriye Mektebi, içindeki bütün ışık cümbüşleriyle ona, kendisini gösteren bir ayna, parlak bir zemin oldu. İlk metafizik arayıcılıklarıve zabitlerin bile benimsedikleri "Şair" lakabı ile ilk aruz talimleri
orada başladı.

Namzet sınıfından ayrı üç harp sınıfını bitirdikten ve mezuniyet durumuna geçtikten sonra diplomasını beklerken, ilave edilen dördüncü sınıfıbitirmemeye karar verdi ve mektepten ayrıldı. Bir müddet sonra da, o tarihte namzet ve sadece üç harp sınıfından ibaret Bahriye Mektebini ikmal ettiğine dair diplomasını aldı. *(1920)*

17 yaşında, o günkü adiyle " İstanbul Darülfünûnu Edebiyat Medresesi Felsefe Şubesi "ne girdi. *(1921)*

O günlerin (1928 Harf inkılabına kadar) edebiyat alemini, Ziya Gökalp'in kurup Yakup Kadri ve arkadaşlarının çıkardığıYeni Mecmua, Dergâh, Anadolu Mecmuası, Milli Mecmua ve Hayat Mecmuasıteşkil etmekteydi. Bu âlem içinde ilk şiirlerini Yeni Mecmua'da yayınladı. *(1922)*

Cumhuriyetin ilanından bir yıl sonra, 20 yaşında, Maarif Vekaletinin Avrupaya tahsile gönderilecek ilk talebe grubu için açtığı imtihandaki başarısiyle üniversitedeki (sömestre)lerini resmen tamamlamış sayıldı ve Paris'e gönderildi. Sorbon Üniversitesi
Felsefe bölümüne girdi. *(1924)*
Paris hayatı, kendini arayışının müthiş his helezonları, korkunç girinti ve çıkıntılarıarasında, nefs cesareti bakımından hayal yakıcıbir tablo çizdi.

1925'te ilk şiir kitabı"Örümcek Ağı"nıbastırdı.
O yıllarda bankacılık yeni ve gözde bir meslekti.
"Felemenk Bahr-i Sefit Bankası"nda çalışmakta olan Salih Zeki'yi ziyarete gittiği bir gün, arkadaşının teşvik ve tavassutu ile aynı bankada işe başladı.
Daha sonra gayet kısa sürelerle OsmanlıBankasının Ceyhan, İstanbul ve Giresun şubelerinde çalıştı.
1928 - 29 senelerinde "Bâbıâli" adlı otobiyografik eserinde tafsilatlışekilde anlattığı, Bâbıâli palamarına bağlı "Bohem Hayatı"nı son kertesine çıkardı.
Henüz 24 yaşındayken, "Kaldırımlar" isimli ikinci şiir kitabının yayınlandığı ve ortalığı takdirle karışık hayret seslerinin bürüdüğü 1928 yılı, onun şiir diyapozonunun herkesce beğenilmek noktasından en dik irtifaları kaydettiği basamak oldu. Bütün eser

mevcudu 64 yaprak ve 128 sahifeyi geçmezken, hakkında yazılıp çizilenler bunu kat kat geçmişti.
1929 yazının sonlarına doğru gittiği Ankara'da, içinde 9 yıl müddetle çalışacağıve müfettişliğe kadar yükseleceği İş Bankasına Umum Muhasebe Şefi olarak girdi. *(5 Ağustos 1929)*
Taksim'deki meşhur tarihi bina Taşkışla'nın 5'inci Alayının Zâbit kıtasında 6 ay neferlik; Harbiye'de İhtiyat Zâbit Mektebinde 6 ay talebelik, peşinden de 6 ay subaylık yaptı. 18 aylık bu askerlik macerası, 1931 senesinin başlarından 1933 senesinin ilk aylarına kadar fâsılalarla devam etti.
Askerliği bittikten sonra Ankara'ya döndü. Üçüncü şiir kitabı "Ben ve Ötesi'nin çıkışından sonra artık renk renk konfeti yağmuru altında ve şöhretinin zirvesindeydi.

*F*ikirde, daima ruhçu, tecritçi, sezişçi, keyfiyetçi, sır idrâkine bağlıve İlâhî vahdeti tasdikçiydi. Yani, çocukluk günlerindeki ilk ürpertilerinden 1934 yılına kadar, dur-durak bilmez taşkın ve başıboş ruhu, muazzam çalkalanmalarına ve anaforlarına rağmen ana istikâmetini hiç kaybetmedi.

•

"O ve Ben" adlı otobiyografik eserinde, hayatının en "kritik" kesitlerinden biri olan "Bahriye Mektebi Yılları" itibariyle, birkaç cümleyle özetlediği, 30 yaşına, yani 1934 yılına kadarki muhasebesi şöyledir:
"O güne kadar muhasebem, her unsuriyle hassasiyetimi gıcıklayan koca bir konak, her ferdinin nereden

gelip nereye gittiğini bilmediği uğultulu bir cereyan içinde, her ân iniltilerle açılıp örülen mırıltılıkapılar arasında ve bütün bir ses, renk ve şekil cümbüşü ortasında, beş hassemin sınırıtırmalayıcıve ilerisini araştırıcı derin bir (melankoli) duygusundan ibaret... Bana çocukluğumdan kalan ve ilerdeki basamaklarda gittikçe kıvamlanan bu hassasiyet, sonunda, Büyük Velî'nin eşiğine yüz süreceğim âna kadar -otuzuna yaklaşıncaya denk- mücerret, müphem, formülleşmemiş ve sisteme girmemiş, hayat üstü bir hayat, ideal hayat hasretinin, kulaklarıma devamlıfısıltısınıakıttı. Oniki yaşımdan yirmi küsur, hatta otuz yaşıma kadar süren, güya kendime gelme, billûrlaşma ve şahsiyetlenme çığırımda, şu veya bu bahanenin çarkına tutulmuş, döner, döner ve kendimi hep günübirlik bahanelerin hasis kadrosunda belirtmeye çabalarken, bu fısıltıya; seslerin, renklerin, şekillerin ve mesafelerin ötesindeki hakikatten çakıntılar bırakıp geçen bu fısıltıyı hiç kaybetmedim. Madde içi hayatta parende üstüne parende atarken, madde ötesi hayatın, ruhumda daima ihtarcısına, gözü uyku tutmaz nöbetçisine rastlıyor; ve arada bir bu nöbetçinin selâmınıalıp yine beni sürükleyen çarklara takılıyor, ona: -Haydi, beni nereye götüreceksen götür, kime teslim edeceksen et! Diyemiyordum. Otuz yaşıma kadar da muhasebem budur. ...Hayatım, başından beri muazzam birşeyi bulmanın cereyanıiçinde akıyordu. Şu veya bu miskin vesilenin hassasiyeti içinde birini arıyordum. Birini..."

1934'de bir akşam, nihayet bir akşam, çalıştığı bankadan Boğaziçindeki evine dönmek için bindiği "Şirket-i Hayriye" vapurunda karşısına oturan ve gözlerini ondan ayırmayan; o güne kadar hiç görmediği, bir daha da göremiyeceği Hızır tavırlı bir adam, ona, kâinat çapında bir vaadin, Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri'nin adresini verdi.
Sıcak bir ilkbahar günü, yanına Abidin Dino'yu aldı ve Eyüb sırtlarına çıktı. Belki üç, belki beş saat süren o günkü temastan aldığı kelimeler üstü bir tesirle çarpılıp kaldı ve bir daha bırakmamacasına o Büyük Zat'ın eteklerine yapıştı.
Hikayesi "O ve Ben"de yer alan, korkunç bir fikir buhranına (crise intellectuelle), büyük ruhıstırabına çattığı34 yılı, bu yüzüyle ise, hayatının en belalı senesi oldu.
Yaşadığı buhranlı günlerden sonra Efendisinin manevi tesiriyle açılan kitaplık çapta eser verme devrinin ilk eseri "Tohum"u yazdı. (1935)

1936'da Celal Bayar'ın temin ettiği ilanlar yardımıyla çıkardığı ve 16 sayı sürdürdüğü "Ağaç" Mecmuası, dönemin önde gelen entellektüellerini çatısı altında topladı.

Uzun süredir üzerinde çalıştığı, büyük ruh çilesinin sahne destanı "Bir Adam Yaratmak" piyesini 63 numaralı ocak idaresinin teftişini yapmak için gittiği Zonguldak'ta bitirdi. *(8 Temmuz 1937)*. Eser ilk defa 1937-38 kışında, İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda Muhsin Ertuğrul tarafından temsil edildi ve muazzam bir alaka doğurdu.

1938 senesinin başlarında Ulus Gazatesi yeni bir Milli Marş..için..müsabaka..açtı. Ayrıca kendisine özel olarak yapılan teklifi; öne sürdüğü işi umumileştirmekten..yani "müsabaka"dan vazgeçilmesi şartının hemen kabulü üzerine benimsedi ve sonunda "Büyük Doğu Marşı" olarak kalan şiiri yazdı.

Sonbaharda, artık kendini *"dolap beygirinden farksız"* hissetmeye başladığı Bankadan istifa etti *(10.10.1938);* ve vakit geçirmeden Haber gazetesine girdi. Kısa bir süre sonra da Son Telgraf gazetesinde, Bâbıâlinin önde gelen muharrirlerinin aksine, İkinci Dünya Savaşının kaçınılmaz olduğu görüşünü savundu ve haklıçıktı. Hâdiseleri önceden haber verir mahiyetteki teşhis ve tahlilleri karşısında muhalifleri ancak şöyle diyebildi: "- Bu adam ne derse çıkıyor!.."

Zamanın Maarif Vekili Hasan Âli Yücel tarafından Ankara Devlet Yüksek Konservatuarına Hoca olarak tayin edildi. Bu Profesörlük işinin trenlerde kondöktörlüğe döndüğünü ileri sürerek Hasan Âli'den İstanbul'da bir görev istedi. Güzel Sanatlar Akademisi'nin Yüksek Mimari kısmına atandı. Ayrıca Robert Kolej'in son sınıflarında Edebiyat Hocalığıyaptı.

1939'da, ileride baş köşeye oturtacağı en sevdiği şiirini, bu tarihten 5 yıl önce yaşadığıanlatılmaz ve anlaşılmaz büyük ruhıstırabının şiirini (Çile) verdi.

1940 yılında Türk Dil Kurumu hesabına "Namık Kemal" isimli bir eser kaleme aldıve vaktiyle Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri'nin Ulu Hakan Abdülhamîd hakkında söylemiş olduğu hakikatleri, bu eser zâviyesinden tetkiklerini derinleştirdikçe bizzat gördü.

1941 senesinde, yine köklü bir..familyadan; "Bâbanzâde"lerden, Ahmed Naim Efendi'yle kardeş çocuğu olan Recai Bey'in kızı, Yahya Nüzhet Paşa'nın torunu..Fatma Neslihan Hanımefendi ile evlendi. Bu..evliliğinden Mehmed *(1943)*, Ömer *(1944)*, Ayşe *(1948)*, Osman *(1950)* ve Zeynep *(1954)* isimli beş çocuğu oldu.

1942 kışında tekrar 45 günlüğüne Erzurum'a askere gönderildi. Askerken yazdığısiyasi..bir..yazı..sebebiyle mahkûm oldu ve ilk hapis cezasını..Sultanahmet cazaevinde tattı.

Aslında politikaya ve sosyal sahaya meyli 1936'da başlamış, o yıldan 1943'e kadar geçen 7 yıl içinde, İslâmi temayülü "Şahsi bir zevk ve saklı bir telkin" planında kaldığıiçin, ne devlet ne de basında kimseyi ürkütmemişti. Yalnız bazı münekkitler ve yazarlar hiçbir mânâ veremedikleri ondaki bu eğilimi hazmedememişler ve çeşitli klişe yakıştırmalarda bulunmuşlardı: "İslâm komünisti!" "Hayır! İslâm faşisti" "Yok, yok neo-müzülman" "Sırf züppelik olsun diye müslümanlık taslıyor!" "Sabık şair; şiirine yazık etti!" "Ahmak burjuvalarışaşırtmak merakında bir sanatkar mizacı!.."

İşte 1943, Sanatkarın fildişi kulesinden agoraya indiği; tam olarak belirdiği tarihtir: İçini öyle bir sosyal mücadele ruhu; sanatının muhtaç olduğu cemiyeti yoğurma heyecanıkapladı ki, artık çalışamaz oldu ve mücadelesini bir ömür; hükümetiyle, partisiyle, basıniyle, hocasiyle, gençliğiyle kendi açtığıbütün cephelerde tek başına sürdüreceği Büyük Doğu Mecmuası'nın ilk sayısınıçıkardı. *(17 Eylül 1943)*

Sonraki dönemlerine bir hazırlık kademesi olan derginin bu ilk devresi, 30'uncu sayıda "Allaha itaat etmeyene itaat edilmez!" meâlindeki bir Hadîs-i Şerif yüzünden, rejime itaatsizliği teşvik suçlamasiyle 1944 Mayısında Bakanlar Kurulu kararıyla kapatıldı.

Gün geçirilmeden Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimari bölümündeki hocalığından kovuldu ve ikinci askerliğine ikinci defa sevkedilerek Eğridir'e sürüldü.

Bu ilk devresinden sonra, 2 Kasım 1945'ten başlayarak 5 Haziran 1978'e kadar günlük, haftalık ve aylık olarak çeşitli tarih ve periyotlarda tam 16 devre yayın hayatını sürdüren Büyük Doğu'yu cilt cilt eser faaliyetinin yanısıra, 36 sene müddetle tek başına omuzladı; büyük bir fikir ve aksiyon zemini kurdu.

2 Kasım 1945'de Büyük Doğu yeniden çıkmaya başlayınca, onu, birdenbire; "eski İktisat Vekili Fuat Sirmen'e neşir yoluyle hakaret, Dini tezyif, memleket dahilinde teşekkül etmiş İktisadî, hukukî, siyasî, idarî rejimleri devirmek yolunda propaganda" gibi birçok adlî takibat ve muhakemeyle yüzyüze bıraktı.

1946 senesinin sonlarına doğru, 13 Aralık tarihli sayısında; kapak yaptığı mücerret bir kulak resminin altındaki "Başımızda kulak istiyoruz!" yazısıİnönü'nün kulaklarının duymuyor olması hakikatiyle birleşince Örfi İdarece tekrar kapatıldı.

Birkaç gün sonra Başbakan Recep Peker tarafından Ankara'ya çağırıldı. Recep Peker'in sadece "biraz ölçülü" davranması ve fazla aleyhte yazmamasıkarşılığı 100.000 lira teklifi, kabul etmediği takdirde ise açık açık zindana atılma tehtidiyle karşılaştı.

O günler için bir servet demek olan deste "söz" olmaktan çıkmış, üstündeki "Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası" bandajiyle birlikte önündeki masaya bırakılmıştı.

Çok geçmeden; kapatılan dergide tefrika edilmeye başlamış olan "Sır" isimli piyesinden dolayı "Milleti kanlı ihtilale teşvik" suçlamasiyle mahkemeye çıkarıldı.

Artık büyük mücadele yolundaydı. 1947 baharında *(18 nisan)* Büyük Doğu'yu yeniden ve üçüncü defa çıkardı. Birkaç ay sonra *(6 haziran)* "Abdülhamîd'in Ruhaniyetinden İstimdat" başlıklıRıza Tevfik'e ait bir şiirin neşri sebebiyle Büyük Doğu mahkeme karariyle tekrar kapatılırken kendisi de tutuklanarak hapse atıldı. "Türklüğe Hakaret"den yargılandı, 1 ay 3 gün tutuklu kaldı ve sonunda beraat etti.

1947 yılı içinde; bütün bunlar olup biterken ve arada bir sürü tutuksuz muhakeme, üzerine saçma taneleri halinde gelirken, "Sabır Taşı" piyesiyle "C.H.P. Sanat Mükâfatı"nıkazandı. Ancak jürinin verdiği karar Parti Genel İdare Kurulu tarafından iptal edildi.

Yine aynıyıl, Büyük Doğu'nun çıkmadığıkısa bir arada 3 sayılık mizah dergisini; "Borazan"ıçıkardı.

1948'de, Temyiz Mahkemesi, hakkındaki ilk ve meşhur beraat kararını, dünya adalet tarihinde görülmemiş tertiplerle bozdu. Bütün bir yıl geçimini, (ihtimal ki, üzerine Puccini'nin bir operasıtakılı pikapla, büyükbabası, Bâlâ rütbeli Maraşlı Hilmi Efendi'nin ceviz çerçeveli yağlı boya portresi hariç) evinde ne varsa son iskemleye kadar satarak temin etti.

1949 senesini; zevcesi, üç çocuğu ve kayınvalidesiyle beraber küçük bir otel odasında karşıladı. Ağır Ceza Mahkemesi hakkında verdiği beraat kararında ısrar ederken, Büyük Doğu da kapana-çıka; fakat her defasında kaldığı yerden yoluna devam ediyordu.

Bu yılın Ramazan ayında *(28 Haziran)* Büyük Doğu Cemiyeti'ni kurdu.

Şubat 1950'de Cemiyetin bir numaralışubesi "Kayseri Büyük Doğu Cemiyeti" açılır açılmaz Halk Partisinin duyduğu dehşet son haddine vardı. Açılışıyaptıktan sonra İstanbul'a dönüşünde bir yazı bahanesiyle tutuklandı, Türklüğe Hakaret Davasında verilmiş beraat kararıTemyize "tekrar ve topyekün" bozdurulur bozdurulmaz da *(21 Nisan)* hapse atıldı.

500 yıllık bir Türk ailesine mensup Necip Fazıl'ın hayatındaki, "Türklüğe Hakaret Davası"nı da içine alan bu dönem; tesirinin, o günlerde kendisine ne gözle ve nasıl bir dehşetle bakıldığının, ne tür bir muameleye..müstehak görüldüğünün ve kapıkapıhangi korkunç berzahlardan geçtiğinin iyi bilinmesi için, üzerinde dikkatle durulması gereken bir dönemdir.

Kendi ifadesiyle;
"*İnönü, zamanın Adalet Bakanınıçağırıp şu emri vermiş "Ne yaparsanız yapın bu adamıbertaraf edin!.." Temyiz mahkemesince bozulan fakat yine mahkemenin üzerinde ısrar ettiği Türklüğe Hakaret Davası'ndaki beraat hükmünü, Temyize bu sefer nihai olarak bozdurmak için 1 yıldır sarfedilen gayreti birdenbire hızlandırdılar. Vaziyet emindi. Doğrudan doğruya politikadan emir almak vaziyetinde kalan o zamanki Temyiz Mahkemesi bu hükmü nasılsa bozacaktı. Fakat hemen bertaraf edilmem için bir tevkif bahanesi bulmak lazımdı. Derhal buldular. Doğrudan doğruya partiye yönelttiğim bir hücumu hükümetin manevi şahsiyetine yönelmiş saydılar ve beni tevkif ettiler. Bu davadan hakimin huzuruna çıkar çıkmaz beraat ettiğim ve salıverilmeyi beklediğim gün,*
o anda yetiştirdikleri Temyiz'in bozma kararı üzerine beni bir mahkemeden diğer mahkemeye aktardılar. Temyiz'in bozma ve mahkemenin uyma kararı üzerine, beraat eden adamı, bu defa zevcesiyle birlikte tekrar hapse gönderdiler. Sırf taraflar teşekkül etsin de Temyiz'e hemen uyulabilsin diye, hamile ve hasta zevcemi, vahşice bir üslupla, yatağından kaldırıp öğleden evvelki mahkemeyi öğleden sonraya kadar bekletmek; ve -ben zevcemi yatağından kaldıramazlar, beni de mecburen salıverirler diye düşünürken- birdenbire hasta kadını mahkeme salonundan içeri itmek suretiyle, cihanda emsalsiz bir hak ve adalet hıyaneti tertiplediler. Halk Partisi idaresinin savcısına ve mahkemesine baskı derecesini gösteren bu misali, içindeki hak ve adalet hıyanetiyle birlikte, bu ve öbür dünyanın hesap günlerine havale ediyorum."

Demokrat Parti'nin seçimleri kazanmasının arkasından çıkan Af Kanuniyle 15 Temmuz'da serbest kaldı. Aynıyıl, üstüste, Cemiyet'in Tavşanlı, Kütahya, Afyon, Soma, Malatya, Diyarbakır şubelerini açtı. Vaziyeti eski iktidarı ürküttüğü kadar, yeni iktidara da hoş görünmemekteydi.
Demokrat Parti'yi ilk kurulduğu andan itibaren bir muvazaa partisi, Adnan Menderes'i de Cumhuriyet devrinin seri malıBaşbakanları arasında ilk ve yegâne ümit mevzuu olarak gördü. Partiyle Menderes'i ayıran bu görüşü kavrayamayanlar, onu, Demokrat Parti'nin propagandasınıyapmakla suçlayacaklardı. Halbuki yeni iktidar Büyük Doğu Cemiyeti'ne duyduğu nefreti ve onu takip ve tarassut altında tuttuğunu bizzat Başbakan YardımcısıSamet Ağaoğlu tarafından Meclis kürsüsünde dile getirmişti.
1949 yılının açtığı, gittikçe köpüren iftira ve lekeleme kampanyasının ve bu takip ve tarassutun bir

neticesi halinde çok geçmeden basına "Kumarhane Baskını" diye akseden siyasi komplo tertiplendi *(24.3.1951)*. Bu komplo üzerine Büyük Doğu'nun derhal toplatılan meşhur 54. SAYI'sınıçıkardı. Bu sayıdaki bir yazısından dolayı tutuklanarak cezaevine atıldı. Çıkışında Büyük Doğu Cemiyeti'ni tasfiye etti.
1952'de, Vatan gazetesinin sahibi ve başyazarı Ahmet Emin Yalman'ın Malatya'da bir suikast teşebbüsü ile yaralanması*(22 Kasım)* ile başlayan hâdiseler, malum basının yaygarasiyle büyütüldü, genişledi ve nihayet onu da azmettirici sıfatıyla, o ünlü savunmalarınıyapacağı sanık sandalyesine çekti.
Bu günler, "şair - hapishâne ilişkisi"yle de başka örneklerden farklı olarak; o keskin ve gözükara fikir mizacının altındaki çok hassas ruhunu acıtan ve demir parmaklıklar arkasındaki 1 gününü 100 güne bedel kılan "dış tesirler" bakımından hayatının enıstıraplıdönemidir.
11 Aralık 1952'de, bu hadise üzerine yayınladığı, şimdi "Müdafalarım" adlı eserinde yer alan "Maskenizi Yırtıyorum" isimli ünlü broşürle, 1943'ten beri başına gelenlerin ve bütün bu olup bitenlerin geniş bir muhasebesini yaptı.

12 Aralık 1952'de, yani Malatya hâdisesinden hemen sonra, daha önceki bir mahkûmiyetin infazı bahanesiyle atıldığıhapisten "taammüden katle teşvik ve azmettirmek, katle teşebbüs fiilini medih ve istihsal eylemek" isnadlariyle yargılandıktan sonra, 16 Aralık 1953'te Malatya Dâvasındaki suçsuzluğu (!) anlaşılmış olarak çıktı.
1951, 1952 ve 1956'da Büyük Doğu'yu günlük gazete olarak çıkardı. Büyük Doğu'nun tesiri o kadar büyük oluyordu ki, 1954

seçimlerinden önce, bir parti lideri yaptığı seçim konuşmalarında eline dergilerden çeşitli nüshalar alarak; "İşte Menderes, bu yobazlık âbidesine yardım eden adamdır. Onu ve partisini seçmeyin!.." diye propaganda yaptı.
1957'de de 8 ay 4 gün hapis yattı.
Bu arada; hiçbir zaman ve mekan şartı aramaksızın sürekli yazıyor, değişik sahalarda zirve eserler vermeye devam ediyordu.
Ata olan sevgisi ve biniciliği meşhurdu. 1958'de, Türkiye Jokey Kulübü'nün ısmarlamasiyle, belki de dünyada mevzuunun ilk örneği

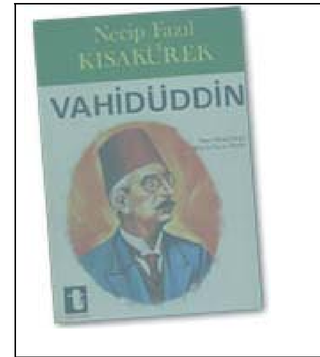
olarak, atı bütün ruhu, estetiği, tarihi ve felsefesiyle, şairane bir üslupla ele alan ve anlatan bir eser kaleme aldı.
Büyük Doğu'ların muazzam hücum devresi 1959'da, aleyhine o kadar dâva açılmıştıki, bu dâvaların yarısı mahkûmiyetle neticelense 101 sene hapis yatmasıgerekecekti.
Mahkûmiyet kararlarının hızla kesinleşmeye başladığı ve Başbakan'ın emriyle Niğde Cezaevinde kendisine tek kişilik konforlu (!) bir hücre hazırlandığı sırada 27 Mayıs 1960 İhtilali oldu. İhtilalin ilk radyo duyurularından birinde, zaten çıkmayan Büyük Doğu'nun kapatıldığı ilan edildi.
6 Haziran günü geceyarısı evinden alındı. 4.5 ay müddetle Balmumcu garnizonunda "gerekçesiz" tutulduktan ve yüzbaşılara varıncaya dek en ağır hakaretlere maruz bırakıldıktan sonra, Genel Affa rağmen, 5816 sayılı kanun sadece kendisi aleyhinde istisna tutulduğu için, "toplu tahliye" sebebiyle bayram yerine dönmüş Garnizon kapısına yanaşan; kaatilleri, ırz düşmanlarınıtaşımaya mahsus camsız, kırmızı renkte bir cezaevi arabasıyla Toptaşı Hapishanesine nakledildi. *(15.10.1960)* Ve 1.5 yıl içerde kaldı.

18 Aralık 1961'de tahliye edildikten sonra önünde iki yol açıldığını gördü; Ya her şeyden büsbütün el etek çekmek, yahut her şeye topyekün el uzatmak... Tercihi, demir hapishane kapılarından daha önce de salıverildiği günlerden farklıdeğildi.
"*Bir mısraı bir millete şeref vermeye yeter!.. Bu söz benim iman tarafım belli değilken, o hengâmede, bugünkü düşman cephesinin en kodaman kalemlerinden biri tarafından hakkımda kondurulmuş teşhistir. Yarabbi; nezdinde, kendimi, en aşağı müminlik mertebesinin ancak ayak tozlarını silmeye memur bir dereceye bile layık görmeyerek böyle bir iddiadan kemiklerim ürpererek kaydediyorum: Sadece senin dininden, hak olan yolundan, tek olan kapından nefret ettikleri için, nefret edilmek bana ne muazzam payedir! Bu payeyi bana sen, hayatım ve bütün insanların hayatı gibi, meccânen, yoktan, tek liyakat ve istihkâkım olmadan verdin; ve benim ağzımla değil, düşmanlarımın lisaniyle izhar ettin. Artık ben nasıl susabilirim?*"
Yani, yine ikinci yolu seçti. Kendini bulur gibi olunca Yeni İstiklal, bir müddet sonra da Çetin Emeç'in sahibi bulunduğu Son Posta gazetesinde başmakalelerine ve günlük fıkralarına başladı.

1963 İlkbaharında bir davet üzerine açılan "konferans çığırı" üzerinde evvela Salihli, İzmir; bir müddet sonra Erzurum, Van; daha sonra İzmit, Bursa ve 1964 yılının ilkbaharında da Konya, Adana, Maraş ve Tarsus'ta konferanslar verdi.
1964'te Büyük Doğu'nun 11'inci devresini açtı. Adnan Menderesin aziz hatırası için kaleme aldığıve derginin 1'inci sayısında neşrettiği "Zeybeğin Ölümü" şiirinden dolayıtakibata uğradı.

1965'te "b.d. Fikir Kulübü"nü kurdu. Mart ayından başlayarak sırasiyle Adıyaman, Maraş, Burdur, Gaziantep, Nizip, Kilis, Kayseri, Akhisar, Ankara, Kırıkkale ve Eskişehir'de konferanslar serisini sürdürürken, günlük çerçevelerine ve bazı eserlerinin tefrikasına da bir gazetede devam etti.
"b.d. Fikir Kulübü" adına Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde verdiği bir konferans üzerine açılan dâvada, "Din esasına bağlı cemiyet kurmak" iddiasiyle yargılandı.
Büyük Doğu'ların 1965 ve 1967 devrelerinde birçok defa "Hükümetin Manevi Şahsiyetini Tahkir" suçlamasiyle takibata uğradı. Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti ve Milli Birlik Komitesi dönemlerinin ardından, Adalet Partisi devr-i iktidarında da takip mevzuu olmaktan kurtulamadı.
27.12.1967 tarihli Büyük Doğu Dergisinde dönemin Başbakanı'nın (Demirel) kayıtlıolduğu Mason kütüğünün fotokopisini ilk defa olarak yayınladı.
"İdeolocya Örgüsü" isimli eseri, "Mümin/Kafir" diyalogları ve siyasi içerikli yazılarısebebiyle devamlıolarak suçlandı, sorgulandı, yargılandı.

1968'de "Vahidüddin" adlı eserini Bugün gazetesinde tefrika edip ilk baskısınıyaptıktan sonra takibata uğradı ve kitap toplatıldı. Eserde suç unsuru bulunmadığına dair bilirkişi raporu doğrultusunda Mahkeme, beraat kararı verdi.
İleride, kararın Temyiz'e bozdurulması ve daha önceki kararın aksine mahkemenin bozma ilamına uymasiyle bu dâvadan da mahkûm olacak *(28.11.1973)*ve bir müddet sonra Af Kanunu çıkacağı için karar infaz edilemeyecekti. Ancak "Vahidüddin" eseri 2'nci baskısında hiçbir takibata uğramayıp "zaman aşımı"na gireceği halde, 1976'daki

3'üncü baskısından sonra tekrar takibata uğrayacak ve en aşırı fikir düşmanlarının imzasını taşıyan bütün bilirkişi raporlarına rağmen hukuk anlayışıbakımından tarihte eşi az görülmüş bir mantık üzerine oturtulmuş 25 sahifelik bir kararla 1.5 yıl mahkûmiyetine sebep olacaktı.

1969 yılı içinde Erzincan, Antalya ve Alanya'da konferanslar verdi.
Çeşitli tarihlerde muhtelif gazetelerde, başmakalelerine, fıkralarına ve bazı eserlerinin tefrikasına devam etti; tam sahife Ramazan yazıları kaleme aldı.

1973 seçimlerinden sonra beliren; neredeyse, 1943'lerde "Sanatına yazık etti!" diyenlere, 30 sene sonra bambaşka bir açıdan hak verdirtecek siyasi tablo ve bu tabloyla birlikte artık iyice ortaya çıkan dini manzara karşısındaki üslûbunda, derin bir ıstırap ve inkisâr saklıdır:

"*Bir devirdi. O tarihlerde (40'lıyıllar) küfür, bütün müesseseleriyle bir buzdağı gibiydi. Ortalıkta hiçbir hareket mevcut değildi. Müslümanlık zindanı camilerden bir hıçkırık sesi bile gelmiyordu. Bu gafiller, adeta, "camie girebiliyorum ya, ne devlet!" gibilerinden seviniyorlar ve hadım olmanın oltasında mesut görünüyorlardı. Şimdi şucu bucu geçinen bazı zümrelere adını vermiş isimlerden hiçbirini görmek mümkün değildi. Derken, meydan açılır gibi olduktan sonra ortaya çıktılar ve kendilerine evliyalık süsü vermekten de kaçınmadılar. Biz ise, mahut buzdağını, karda avuçlarımızı hohlarcasına, ciğerlerimizden kopan sıcak nefeslerle eritmeye çalıştık ve galiba bunda müessir olduk.*

Fakat bu defa... Bu defa ortalık çamur kesildi ve şu andaki perişan manzara doğdu. Dahası ve en acısı, İslâm dava ve aksiyonunun bunlara izafe edilmesi, bunlarda göründüğü gibi zannedilmesi, İslâma aykırı cephenin bütün din hıncının bu beceriksizler üzerinde bir nevi boks talimi yastığına benzer bir avantaj kazanmasıve İslâm davasınıtemsil gibi bir şeref ve ehliyetin, bu ehliyetsiz ellerde bilinmesidir!.. Biz, tam 30 yıl, tırnaklarımıza kan ve ciğerimize kaynar su oturmuş; bu netice için mi çalıştık, çabaladık, didindik, yırtındık, yıprandık, helak olduk?.. (1973)"

Ve o yıl Hacca gitti.
Aynıyıl, Fas'tan, Saraya çok yakın çevreden evine kadar gelen, ömrünün kalan kısmınıbütün aile fertleriyle birlikte Fas'ta geçirmesi, yani bundan böyle Fas'ta yaşamasıteklifini; gözlerini pencereden dışarıya, alakasız bir noktaya dikerek, küçük, çok küçük göz tikleri içinde sabırla dinledi. İlgisiz bir mevzu açarak cevap verdi.
Yine aynıyıl, oğlu Mehmed'e Büyük Doğu Yayınevi'ni kurdurdu. Sonuna vasiyetini de eklediği "Esselâm" isimli manzum eserinden başlayarak daha evvel çeşitli yayınevlerince basılmış eserlerinin düzenli yayınına başladı.
1974'de, daha önce "Örümcek Ağı/1925", "Kaldırımlar / 1928", "Ben ve Ötesi / 1932", "Sonsuzluk Kervanı / 1955", "Çile / 1962" ve "Şiirlerim / 1969" adlarıyle yayınlanan şiir kitaplarını, *"mal sahibi olarak"* kendisini ifadelendirmeyen küçük ve kifayetsiz davranışlar şeklinde değerlendirirken, onları*"özleştirerek, süzerek, ayıklayarak, düzelterek"* yeni şiirleriyle birlikte tek kitapta; "Çile"de (1974 / Bütün Şiirleri) topladı. Böylece bu isim altında bütünleştirdiği şiirlerini, Türk Edebiyatına, *"Şairliğimin tek ve eksiksiz kadrosu"* diyerek armağan ederken, kitabın takdiminde, vasiyet niteliğindeki şu ifadeye yer verdi:
"-İşte şiir kitabım bu, hepsi bukadar; ve bu kitaba gelinceyedek başka hiçbir şiir bana, adıma ve ruhuma maledilemez!"
1975 Ağustosunda, kabri Van'ın Arvas köyünde bulunan, mürşidinin mürşidi Seyyid Fehim Hazretlerini, bir yıl sonra da, onun da mürşidi Hakkari'nin Şemdinli Kazasının Nehri mevkiindeki Seyyid Tâhâ Hazretlerini ziyaret etti.
1975'de, Demokrat Parti döneminde, meydanlarda Büyük Doğu aleyhinde mitingler tertip ettirilen iki gençlik kuruluşundan biri olan Milli Türk Talebe Birliği tarafından Mücadelesinin 40. Yılı münasebetiyle bir "Jübile" tertiplendi. *(23 Kasım)*
1976'da, dergi-kitap şeklinde, 1980 yılına kadar 13 sayı sürecek "Rapor"ları, 1978'de de SON DEVRE Büyük Doğu dergisini çıkardı.

26 Mayıs1980'de Türk Edebiyat Vakfıtarafından "Şairler Sultanı" ve 1982 yılında yayınlanan "Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu" isimli eseri münasebetiyle de "Yılın Fikir ve Sanat Adamı" seçildi.
1981 yılının başlarında, görünen yüzüyle, "*içinde 20 yıl müddetle bir protoplazma halinde yaşattığıİman ve İslâm Atlası isimli eserini kalıba dökebilmek için*", bir daha çıkmamak üzere evine, hatta küçücük odasına kapandı.
Yeni bir Parti kurmak üzere bulunan ve ileride Devlet Başkanlığına kadar yükselecekolan Özal'ı, arzusu üzerine sık sık odasına kabul ederek fikirler not ettirdi, tavsiyelerde bulundu.
Ömrünün son günleri, Erenköyündeki evinde aynı "küçük oda"da, yine kesinleşip infaz safhasına gelmiş; ve hayli ilerlemiş yaşına ve adlî tıp raporlarına rağmen devrin Devlet Başkanınca (Evren) af yetkisi kullanılmayarak bir tür infaz emri verilmiş 1.5 yıllık mahkumiyeti yüzünden her an götürülme tehditi altında; kitapları, yazıları, notları ve bir takım halis ve gerçek dostlariyle mahzun sohbetler içinde geçti.

•

Ve bir gece... Onun için daima sırlarla dolu Mayıs ayında bir gece, *(25 Mayıs 1983)* yatağında doğrulup, elâ gözlerini pencereden dışarıya, derin karanlığa dikti. Ne gördü ki; pembeden daha kırmızı dudakları hafifçe kıpırdadı:
"Demek böyle ölünürmüş!.."

"Hayatım, başından beri muazzam birşeyi bulmanın cereyanıiçinde akıyordu. Şu veya bu miskin vesilenin hassasiyeti içinde birini arıyordum. BİRİNİ... O, kim mi? Allahın Sevgilisi... Sonsuzluk ikliminin batmayan güneşi ve ebedîlik sarayının paslanmaz tâcı... Tek dâva O'nu bulmakta, bulduracak olanı bulmaktaydı. Binbir istikamette seke seke, sağa sola büküle büküle, renkten renge bulana bulana, hiçbir şeyden habersiz ve insandaki bedava emniyet ve bedahat saadeti karşısında şaşkın, hep o BİR etrafında helezonlar çizen bir hayat... Benim hayatım budur!

Necip Fazıl Kısakürek

*B*atı kültürünün içinden yetişti. Saf şiir, sanat, edebiyat ve tefekkür yolundan geldi.

14. İslâm asrında; İslâmın asırlar sonra topyekûn muhasebesini yerine getirdi.
79 yıllık hayatı ve eserleriyle her dem, "hayal kanatları kan içinde" tek başına uçar gibi yaşadı.

•

26 Mayıs 1983'de, Perşembe günü, Eyüp sırtlarında toprağa verildi.

VASİYETİ

1- Bu vasiyet çoluk-çocuğumun ve şahsi yakınlarımın dar ve hususi kadrosundan ziyade,onların da içinde olduğu geniş ve umumi zümreyi muhatap tutuyor.Başta gerçek Türk'ün ruh köküne bağlı yeni gençlik, şu kadar yıllık mücadele hayatımda beni okumuş veya dinlemiş her fert,kısaca Allah ve Resulüne perçinli herkes...Onlara hitap ediyorum ve dileklerimin yerine getirilmesi için gerekli çalışmayı işte bu yeni gençliğe ısmarlıyorum! Eğer üzerilerinde bir hakkım varsa,Hesap Gününde tek tek sorumludurlar. Emanetim, beni seven ve İslam davasında bir hak sahibi olduğumu kabul eden herkese...

2- Fikir ve duyguda vasiyete lüzum görmüyorum.Bu bahiste bütün eserlerim,her kelime,cümle,mısra ve topyekün ifade tarzım vasiyettir. Eğer bu kamusluk bütünü tek ve minicik bir daire içinde toplamak gerekirse söylenecek söz "Allah ve Resulü;başka herşey hiç ve batıl"demekten ibarettir.

3- "Büyük Doğu Yayınları" kitabevi kuruluncaya kadar şunun bunun neşrettiği eserlerim arasında mukaddes ölçülere karşı küçük ve hafif çapta laubali,dikkatsiz ve ciddiyetsiz,hürmet ve haşyetten mahrum ve ne varsa -isterse nokta veya virgül olsun-onları reddediyor, malım olmaktan çıkarıyor ve bütün sorumluluğumu,bundan böyle kendi idare, murakabe ve firmam altında çıkaracağım eserlere bağlıyorum.İnşallah Hak bana onları dünya gözüyle bütünleşmiş ve tamamlanmış gösterir, arkamdan gelecekler de bu örneklere göre devam ederler,virgül oynatmaktan bile çekinirler.İslama pazarlıksız ve sımsıkı bağlanmadan önceki şiirlerim ve yazılarım arasında hatta küfre kadar gidenler ise,çoktan beri eser çerçevem dışına çıkarıldığı,herbirinden ayrı ayrı istiğfar edildiği ve çöp tenekesine atıldığı için nereden nereye geldiğimi göstermekte bile kullanılmamalı ve onlarla müminleri benden çevirmek isteyeceklere -çok denenmiştir- şu cevap verilmelidir: "Koca Hz.Ömer bile Allahın Resulünü öldürmeye davranmış ve peşinden bütün sahabilerin, derecede ikincisi olmak gibi bir şerefe ermiştir.Hiç ona bu ilk davranışından ötürü sonradan dil uzatan olmuşmudur? Belki o noktadan bu noktaya gelmekte faziletlerin en büyüğü vardır."

Eserlerim mevzuunda vasiyetim kısaca şu:İlk yazılarımdan birkaçı asla benim değil;sonrakiler de en dakik şeriat mihengine vurulduktan,yani nasip olursa tarafımdan bütünleştirildikten sonra benim...Bir kısmını şimdiden tamamlamış bulunduğum eserlerim üzerinde bu ölçüyü devam ettirmek ve en titiz murakabeyi sürdürmek borcu ise,mirascılarımın ve manevi mirasçım gençliğin...Ben öldükten sonra kim ve ne suretle eserlerimin üzerinde gizli bir tasarrufa kalkar da ölçüyü hafifçe bile olsa örselerse,tezgahını başına yıkınız!
En büyük korkularımdan biri,nice müellifin başına geldiği gibi,ölümümden sonraki tahriflerdir.

4-Beni,ayrıca hususi vasiyetimde gösterdiğim gibi,İslami usullerin en incelerine riayetle gömünüz! Burada,umumi vasiyette de belirtilmesi gereken bir noktaya dokunmalıyım:

1935 yılında,Mürşidim ve Kurtarıcım Esseyyid Abdülhakim Efendi Hazretlerine, bir yazımı okumuştum.Bu yazı,kendilerini tanıdıktan sonraki dünya görüşüme ait olarak,zamanenin bize aykırı,meşhur bir gazetesinde çıkmıştı ve Türkün tarih muhasebesini İslami tefekkür noktası etrafında çerçeveliyordu. Yazıyı ellerine aldılar,kalem istediler ve üstüne öz elleriyle "altın ile yazılacak yazı"buyurdular. İşte hususi zarfında duran bu kesilmiş makaleyi,bütün eserlerimin tasdiknamesiolarak kefenime iliştirsinler...

5-Nasıl,nerede ve ne şekilde öleceğimi Allah bilir.Fakat imkan aleminde en küçük pay bulundukça,biricik dileğim Ankara'da Bağlum nahiyesindeki yalçın mezarlıkta, Şeyhimin civarına defnedilmektir. Elden gelen yapılsın...

6-Cenazeme çiçek ve bando muzika gönderecek makam ve şahıslara uzaklığımız ve kimsenin böyle bir zahmete girişmeyeceği malum... Fakat bu hususta bir muziplik zuhur edecek olursa, ne yapılmak gerektiği de beni sevenlerce malum...Çiçekler çamura ve bando yüzgeri koğuşuna...

7-Cenazemde, namazıma durmayacaklardan hiç kimseyi istemiyorum! Nede, kim olursa olsun, kadın...Ve bilhassa, ölü simsarı cinsinden imam! Ve "bid'at" belirtici hiçbirşey!... Başucumda ne nutuk,ne şamata, ne medh,ne şu,ne bu...Sadece Fatiha ve Kur'an...

8-Mezarımda ilahi ve ulvi isim ve sıfatlardan ve benim beşeri ve süfli isim ve sıfatlarımdan hiçbir iz bulunmayacak...Mevlid de istemem!... Onu,uhrevi rüşvet vasıtası yapanlara bırakınız! Sadece Kur'an...

9-Şimdi sıra en büyük dileğimde...Müslümanlardan,Eğer bu davada hizmetim geçtiğine inanan varsa,şunları istiyorum: Her ferdin,herhengi bir kifayet hesabına yanaşmaksızın,benim için "Necip Fazıl'ın kaza borcuna karşılık" niyeti ile bir günlük (Beş vakit) namaz kılması ve yine birgün oruç tutması... Mevtanın ardından, onun için kaza namazı Şafii içtihadında caizdir ve aynı içtihat Hanefilerce de rahmettir. Her ferdin,en aşağı yüz Tevhid kelimesi okuyup sevabının mislini bana hediye etmesi...70 bine dolması lazım...Bir de,üzerimde hakkı olanların bunu Allah rızası için helal etmeleri...

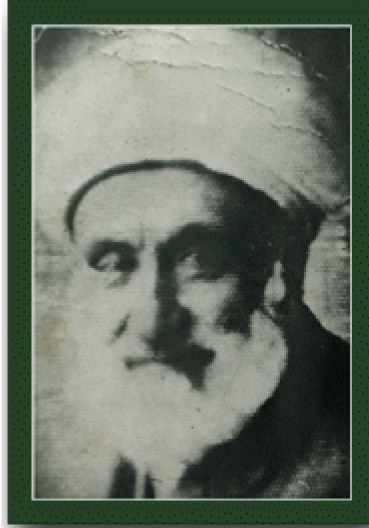
Ölünceye dek,üzerimdeki Allah ve kul haklarından mümkün olanını ödeyebilmek için elimden geldiği kadar cehdetmek azmindeysem de ne olacağını,nereye,hangi noktaya varabileceğimi bilmiyorum ve yardımı müslümanlardan bekliyorum. "Şey'en lillah"tabiriyle bana Allah için birşey veriniz!Yardımınızı esirgemeyiniz!

10-Allahı,Allah dostlarını ve düşmanlarını unutmayınız! Hele düşmanlarını!... Olanca sevgi ve nefretinizi bu iki kutup üzerinde toplayınız!

11-Benide Allah ve Resul aşkının yanık bir örneği ve ardından bir takım sesler bırakmış divanesi olarak arada bir hatırlayınız!

“Allah dostunu gördüm, bundan altı yıl evvel;
Bir akşamdı ki, zaman, donacak kadar güzel.”
(1940)

ESSEYYİD ABDÜLHAKÎM ARVÂSİ

Sonsuzluk plânının irşad kutbu...
Ferdî - Muhammedî hakikat vârisi...
Tesbihin son tanesi...
Benim kurtarıcım, müjdecim, mürşidim, şeyhim, nurum, ruhum, canım, efendim, topyekûn hayatım...

Kelimeler dize gelsin!..

Onun için, dize gelmiş kelimelerle ayrı bir eser yazdım: «O ve Ben»... Kapkaranlık dünyanın bütün kapıları kapanırken, Büyük Kapı’yı bekleme nöbeti kendisine gelen, büyük, büyük; kullara ve bağlılara mahsus bütün büyüklerin üstüste bindikçe yanında küçük kaldığı, büyük Allah dostu...

Kelimeler dize gelsin!..

O'na

Benim efendim!
Ben sana bendim!
Bir üfledin de
Yıkıldı bend'im.
Ben ki, denizdim,
Dağbaşı bendim.
Şimdi sen oldun,
Âleme pendim.
Benim efendim!

Benim efendim,
Feza levendim!
Ölmemek neymiş;
Senden öğrendim.
Kayboldum sende,
Sende tükendim!
Sordum aynaya;
Hani ya kendim?
Benim efendim!

Benim efendim!
Emri yüklendim!
Dağlandım kalbden
Ve mühürlendim.
Askerin oldum,
Başta tülbendim;
Okum sadakta,
Elde kemendim.
Benim efendim.

1978

Efendim! Benim Efendim! Benim, güzellerin güzeli Efendim!

Vaktiyle: «keşke bu kadar zeki olmasaydın!» buyurduğun adamın beynini, zerre zerre kıskaca alıp atom gibi çatlattıkları bu hengâmede, eminim ki, her dem beraberimde, her ân baş ucumdasın...

Kaç milyon baba ve kaç milyon anne, senin milyarda birin eder? Sen benim böyle bir şeyimsin! Babamla anneme Allah'ın bana tattırdığı varlık şevkine vesile oldukları için bağlıysam, sana da, bu ölçünün ebedî hayat mikyasiyle perçinliyim... Düşünsünler farkı!..

Seni, Bağlum köyündeki, namsız ve nişansız çukurunda, bembeyaz ve taptaze bir kefene bürülü, esmer ve pembecik teninin hiç bir noktası tozlanmamış ve paslanmamış, derin gözlerin ebediyete çevrili, Allah'ı zikrederken görüyorum.

Yirmidokuz yıl değil, ikibin dokuzyüz yıl değil, sayılar boyunca devirler gelip geçse, üzerinden zaman geçmiyecek velîlerdensin sen... Ruhun gibi kalbin de mahfuz... Kalıbın orada; fakat ruhaniyetin, Allah'ın izniyle her tarafta ve benim yanımda...

•

Benim güzel Efendim!

Baş ucumdasın, biliyorum; ama ben ne yapayım ki, dünya zindanı içinde, ayrıca beş hassemin zindanında kapalıyım ve seni göremiyorum.

Hayatta biricik gayem, yaşarken ölümü delmek ve öteye geçmek gayesinin; o, anahtarını Kapı'yı açmak üzere senin elinden aldığım gayenin, henüz, «Anahtar hangi elle tutulur ve nereye yerleştirilir?» hakikatinden bile uzak bir müflisiyim. Hakikatte müflis, sadakatte müflis, gayrette müflis, her şeyde müflis... Bendeki, sadece, dağdan geçerken, tepesinde çadır kuran, şimşekleri arkadaşlarına anlatmaya yeltenici sümüklü bir mahalle çocuğu ağzı; o kadar...

Ama bu Kapı'ya beni köpek diye yazan, bu gemiye paspas diye alan sen, kabûl etmez misin ki, «O Kapı'nın köpeği» ve «O geminin paspası» olmak rütbesinin üstüne bu dünyada pâye yoktur?

Kendimi, fikirde, san'atta, şunda bunda, dünyanın en büyük adamı görmek, bilmek, göstermek, bildirmek isterdim; tek, O Kapı'nın köpeğine mahsus derece belirsin diye... Sana ve senden, bağlı olduğum O'na devretmek için...

•

Gûya seni yazdım; atom ve füze devrindeki, inkâr ve ihtilâç asrındaki mâverâ kılavuzunu anlatmaya savaştım, gûya...

Soluk bir kumaş üzerinde hâreli lekeler güneşi ne kadar gösterebilirse, bu kargacık, burgacıklar da seni o derecede anlatabilir.

Eğer bu arada, kendimden, nefsimden birçok şey kattımsa, yine hâreli lekelerin güneşe bağlı olmasından; ucunda sen varsın, diye. Bu ölçü dışında, nefsim için, kendi başına ele aldığım tek nokta bulunduğunu sanmıyorum.

Seni tanıyıncaya kadar hayatım, sana yaklaşmanın, uzaklıkta yaklaşmanın saadeti; seni tanıdıktan sonra da senden uzaklaşmanın, yakınlıkta uzaklaşmanın felâketi içinde, bütün teferruatiyle senin...

Hayatım sensin!..

Aç bana Kapı'yı, artık aç!.. Allah'tan izin iste ve ardına kadar aç!.. Ebediyen köpeğin olarak kendi köpekliğimden çıkayım ve insan olayım...

Allah izin verirse eğer, O Kapı'dan içeriye, topyekûn insanoğlunun; atom ve füze devrinde, inkâr ve ihtilâç asrında muhtaç olduğu fikir ve ruh hamulesini kervanlaştırıp geçireyim...

Bu, senin papucunu silmekten daha değersiz bir hizmettir kapıya...

Kapının içini hayâl ediyorum.

Hüzmeleri ebediyet boyunca mesafeleri ışıldatan projektörler altında, fil dişi kaldırımlardan sonsuz bir cadde... Şehrah... Bu şehraha açılan ve nisbet ölçülerinin her biriyle ayrı istikametlerden gelen nâmütenahi yol... Yollarda, ellerini yüksekliklere kaldırmış, yalınayak ve başı kabak, çığlık içinde bir insanlık... Ve tepede caddenin yokuş başında billûrdan pırıl pırıl kurtuluş beldesi... Ebedî safâ şehri...

Bunun da rüyasını görmüştüm:

İhtilâlden bir iki ay evvel, Ankara'da, boğazıma kadar kötülüğe batmış, yatağa girdiğim bir gece, rüyamda Efendi Hazretleri... Yüzü fevkalâde müteessir, başını sallıyor:

— Çok sıkılacaksın, çok sıkılacaksın!.. Sonunda...

Sonunda, adet bildirerek şu kadar servetim olacağını söylüyorlar...

İşte!..

Daha sonun sonuna gelmedik.

•

İmân edeceklerdir ki, bu yollara düşecekler...

Ve ölmeden öleceklerdir ki, şehraha girecekler...

Ve beldeye ulaşacaklar...

Ve beldenin merkezinde bir saray...

İçinde Allah'ın Sevgilisi ve etrafında... Has oda sırrının emanetçisi «Altun Silsile» kahramanları...

•

Benim Efendim!

Çocukluğumda ve ilk gençliğimde, masal gibi bir rüya ikliminden topladığım karanlık ve karışık haberlerin, apaydınlık ve dümdüz gerçeğini bana sen verdin...

Şimdi bırakacak mısın beni, bir solucan gibi toprak üstünde sürünmeye...

Bilip de câhil, anlayıp da unutkan, görüp de kör, duyup da hissiz kalmanın felâketine düşmeyeyim!..

•

Sabah namazlarına kalkamamanın, yığılıp kalmanın, sızıp silinmenin acısiyle döğündüğüm bir gece, (1 Nisan 1961, Cumartesi, sabaha karşı) güneşin doğmasına tam 23 dakika kala, sol elime, tak, tak, tak, üç kere vurup beni dehşetler içinde yerimden fırlatan ve içinde tek telkin ve nefsimi aldatma hissi bulunması imkânsız bu harika karşısında aklımı çatlatan sen değil miydin?..

Bu tecelli karşısında büsbütün köpekleşmiş, son nefesime kadar Kapı'nın köpek kulübesinde ve o köpeğe mahsus liyakat şartları içinde kalacağıma söz veren benim!..

•

Çarklar işlemekten aşındı, vadeler dolmaktan çatladı. Akşam oluyor... Bir mızrak boyu kaldı, benim de hayat güneşimin batmasına...

Ne olursam, bu bir mızrak boyu zaman içinde olacağım...

Allah'tan af istiyorum. Allah'ın Sevgilisinden ve bütün Silsileden teker teker suçlarımın bağışlanmasını istiyorum.

•

Benim avuçlarımdan süzülen, işte o kaynaktan aldığım sudur; ve bu suyun eğer bulanık bir tarafı varsa nefsime, nurânî özü de O'na aittir.

Bugünün, yeşillikler ve pırıltılar içinde suyu arayan ceylân gençliği o pınara koşsun!..

POETİKA

ŞAİR

1

• Arı bal yapar, fakat balı izah edemez.

• Ağaçtan düşen elma da arz cazibesi kanunundan habersizdir.

• Şairi, cemat, nebat ve hayvandaki vasıflar gibi, kendi ilim ve iradesi dışındaki içgüdülerle dış tesirlerin şuursuz âleti farzetmek büyük hatâ...

• Şuur ve zat bilgisi, cematta sıfırdan başlayıp nebat ve hayvanda gittikçe kabaran bir asgariye varır, sonra insanda ilk kâmil vâhidine kavuşur ve mutlak ifadesini Allah'ta bulur. Şair de, bu ilahî idrak emanetinin, insanda, insanüstü mevhibesini temsil etmeye memur yaratık... Yahut şair, işte buna memur olması icap eden his ve fikir kutbu...

• Bir Fransız şair ve bediiyatçısı, bu memuriyetin sahibini "san'atı üzerinde düşünen şair" diye çerçeveliyor. En kaba cepheden bir görüş de olsa, bu çerçeveleyişte, incelerin incesi bir hikmet çizgisi var... Fransız şair ve bediiyatçısına göre, san'atı üzerinde düşünmeyen şair, kuyruğuna basılınca inleyen hayvancıktan farksız...

• Heyhat ki, ulvî idrâk memuriyetinin mazharı şair, memuriyetini bizzat şuurlaştıramayınca, üstün idrâk kıvamına erişemeyince, sadece kör ve sığ duygu plânına mıhlı kalınca, insan postu içinde hayvanda bile bulunmayan bir bönlük, bir yersizlik arzeder. Böyleleri de, ehramın kaidesiyle zirvesi arasındaki mesafe farkına eş, şair kalabalığının yüzde doksan dokuzudur.

• Şair, san'atının olanca "nasıl" ve "niçin"iyle kelâm mevcelerini tasarruf cehdine memur...

• Şair, his cephesinden, daha ilk nefeste vecd çözülüşleriyle yere seriliveren bir afyon tiryakisi; fikir cephesinden de, bu afyonu esrarlı havanlarda hazırlayan ve tek miligramının tek hücre üzerindeki tesirini hesaplayan bir simyacı...

• Şair ne yaptığının yanısıra, niçin ve nasıl yaptığının ilmine muhtaç ve üstün marifetinin sırrına müştak, bir tılsım ustasıdır.

ŞİİR

2

• "Şiir nedir?" suali çok eski ve pek çetin... Bu sual, insanoğluna (Aristo)dan bugüne kadar duman kıvrımlarındaki muadelenin tesbiti kadar zor göründü. Bu yüzden gayet âdi laflar ettiler. (Aristo)dan (Pol Valeri)ye kadar bütün poetik fikirciler, ya sahilsiz bir tecrit denizinde boyuna açıldılar; yahut aşağının bayağısı birtakım kaba tekerlemelere düştüler. Hepsi bu kadar... Ve şiirin ne olduğu, her büyük mefhum gibi meçhul kaldı.

• İlk poetika fikircisi (Aristo)ya göre, şiir, eşya ve hâdiseleri taklitten ibarettir. Sonunculara göre ise (Valeri vesaire) kaba bir his âleti olmak yerine, girift bir idrâk cihazı... Baştakilere göre şiir, en basit ve umumî temayül içinde zaptedilmek istenirken, sonunculara göre, hususî kalıplar içinde fikrin tahassüs edâsına bürünmesi şeklinde tarif edilmek isteniyor. Bu tariflerin başında ve sonunda, şiiri merkezleştiren haysiyetli bir muhit ile, şiir muhitini kuran ulvî merkezden bir eser yoktur.

• Bizce şiir, mutlak hakikati arama işidir. Eşya ve hâdiselerin, bütün mantık yasaklarına rağmen en mahrem, en mahçup, en nazik ve en hassas nahiyesini tutarak ve nisbetlerini bularak mutlak hakikati arama işi...

• Nebatlaşmaya doğru giden cemad, hayvanlaşmaya doğru giden nebat, insanoğluna giden hayvan, en sonra da kendisini aşmaya doğru giden insanın, hulâsa bütün âlemin; akan su, uçan kuş ve düşünen insanla beraber, bilerek veya bilmeyerek cezbesine sürüklendiği mutlak hakikati aramak yolunda, çocukça, cambazca ve kahramanca bir usul... Sırdaşlık ve lâubalilikte en verimli ve en pervasız, kaba fayda ve kuru akılda da en boynu bükük ve en korkak cehd ve onun usûlü...

Şiir budur...

• Şiir, mutlak hakikati aramakta, fevkalâde sarp ve dolambaçlı, fakat kestirme ve imtiyazlı keçi yoludur. Oradan kalabalıklar değil, gözcüler, işaret memurları ve kılavuzlar geçer. Şiir söyleyen, onu gerçek söyleyen, kılavuzdur...

• Şiir, beş hassemizi kaynaştırıcı idrâk mihrakında, maddî ve manevî bütün eşya ve hâdîselerin mâverasına sıçramak isteyen, küstah ve başıboş kıvılcımlar mahrekidir. O, bir noktaya varmanın değil, en varılmaz noktayı sonsuz ve hudutsuz aramanın dâvâsıdır. Maddî ve manevî, eşya ve hâdiselerin mâverasında karargâh kurmuş olan mutlak hakikat kapısı önünde, ebedi bir fener alayı...

Şiir budur.

• Mutlak hakikat Allah'tır.

• Ve şiirin, ister O'na inanan ve ister inanmayan elinde, ister bilerek ve ister bilmeyerek, O'nu aramaktan başka vazifesi yoktur.

• Şiir, Allah'ı sır ve güzellik yolundan arama işidir.

ŞİİRDE USUL

3

• Evet; şiir, herşey gibi, bütün madde bükülüşleri ve mânâ kollarıyle birlikte, mutlak hakikatin arayıcısıdır. Onun başlıca hususiyet ve mümtaziyeti bu arayıcılıktaki usulünden gelir.

• Şiir dışında mutlak hakikat arayıcılığını apaçık temsil eden müessese eğer ilimse, şiirin usulünü ayırt edebilmek için ikisini yanyana getirmeli ve kıyaslamalı... İlim, hakikati, akıl yolundan akılla çerçevelendirerek, aklın takatini esas tutarak, attığı her adımı ötekine bağlayarak, yolu daima açık ve mahfuz bulundurarak, ulaştığı her merhalenin hesabını vererek ve daima sebebe bağlıyarak arar; ve âlet diye fikri kullanır; şiir ise âlet diye yine fikri kullanır; fakat ona hiçbir ırgatlık işi vermez, meşakkat çektirmez, onu kendi tahlilci yürüyüşüne bırakmaz, zaman ve mekân kayıtlarının üstüne doğru iter, izah ve hesap yollarını açık ve mahfuz bulundurmaksızın ve sebep aramaksızın bir ânda büyük netice ve terkibe fırlatır.

• İlim, mutlak hakikati, polis tavriyle arar. Beldesi, mahallesi, karakolu, nöbet kulübesi, geçtiği sokaklar, çaldığı kapılar, işbölümü, vazifesi, vakti, imkânları, hülâsa bütün zaman ve mekân ölçüleriyle tabak gibi açık ve meydandadır.

• Ya şiir?... O, mutlak hakikati hırsız gibi arar. Hiçbir şeyi belli değildir; hattâ ismi ve cismi bile... Karanlık gibi, şeffaf camlardan sızacak; dumanların asansörüne binip bacalardan inecek, nefes alınca kapılardan sığmayacak, nefes verince de anahtar deliklerinden süzülüverecektir.

• Biri mesuliyetli bir tahlil, öbürü mesuliyetsiz bir terkip...

• Biri, ağacın yemişine, taş taş duvar örerek ve her taşa üstündekileri taşıtarak yükselir; öbürü iki dizi üzerinde aylanıp zıplar.

• Biri, ilim, aslî gayesinden uzaklaşa uzaklaşa, birtakım müşahhas eşya ve hâdiselerin amelî fayda noktalarını avlar ve mücerretten müşahhasa döner; öbürü, şiir gayesine yaklaşa yaklaşa teşhis vesilesi diye kullandığı aynı eşya ve hâdiselerin amelî sevk ve idare kanunlarından uzak yaşar ve müşahhastan mücerrede kıvrılır.

• İlimde tecrit, teşhis için; şiirde teşhis, tecrit içindir. Bu yüzdendir ki, tecritte kalan ilimlere, sanat (felsefe) ismi verilirken, teşhiste kalan şiire de davulculuk zanaatı gözüyle bakılır. Bütün kaba meddahlar, (didaktik) ve (politik) şairler bu soydandır.

• İlmin usulünde tebliğ, şiirin usulünde de telkin vardır.

• Şiirde tebliğ, kaba davulculuk; telkin ise sihirli kemancılık...

• Şiirin usulü, mutlak hakikati aramaya doğru müşahhas tezahür gergefinde tecrit ve terkiplerin en girift ve en muhteşemlerini örgüleştirerek, kâh onları bütün düğümlerinden çözerek ve kâh yepyeni düğümlere bağlayarak, idrâki tek ân içinde eşya ve hâdiselerin mâverasına sıçratabilmektir.

ŞİİRDE GAYE

4

• Ana gayesi, mutlak hakikati usûllerin en ince ve en giriftiyle aramak olan şiir... İşte şiir ve gayesi!... Evet, şiirin bu en gizli ve en mücerret gaye etrafında müşahhas ve soydaş gayeleri güzellik, heyecan, âhenk, eda gibi işporta malı ölçülerden evvel ve sonra, remzîlik ve sırrîliktir.

• Hiçbir şiir yoktur ki, vezin ve kafiye gibi şiiri âdi lâf tertiplerinden ayıran birtakım dış ve kolay nisbetlere bürünebilmek ustalığı yüzü suyu hürmetine, yalancı iklimini gerçekleştirebilsin; ve balmumundan yemişlerini sahici diye sürebilsin...

• Sırtına bal sürüp tavus tüylerinin üstünde yuvarlanan ve sonra tavuslar meclisine girmeye yeltenen meşhur karganın talihine güven yoktur. Böyle talihler, mâlik bulundukları hilkat ve tabiat ifadesinin dış plânda taklitçisi sahte özenişlerle bilhassa şiir sahasında hemen enselenmeye mahkûmdurlar.

• Şiirde, esas bakımından bir iç protoplazma vardır ki, bütün kalıp ve vasıtalardan mücerrettir. Bu da, şiirin en belirli ve en soydaş ikinci gayesi olarak, onun remzî ve sırrî bünyesidir.

• O kelâm tarzı ki, kasaların şifreleri gibi, bir şey bildirmekten ziyade, bir şeyi saklamaya memurdur. “Ne söyledi?” yerine “nasıl söyledi?” kaygısından başka gaye tanımaz. İşte bu kelâm tarzının ismi şiirdir.

• Hiçbir şiirde “ne söyledi?” yok, “nasıl söyledi?” vardır. Şiirdeki bu “nasıl söyledi?” seciyesi, onun “ne söyledi?” cephesini peçeleyen ve mânâsının dış yekûnunu iç delâlete tâbi kılan bir remzdir.

• Her remzde "gizli"den bir işaret ve her gizlilik işaretinde sırdan bir haber vardır.

• En büyük gizli, Allah’tır. Ve şiir üstün mânâsıyle sadece Allah’ı arayan bir âlet olduğu için, ister güneşten bahsetsin, ister kertenkeleden, eşya ve hâdiseleri kuşatıcı nâmütenâhî ince girift nisbetler içinde, Allah’ın hudutsuz sanatındaki sonsuz mimarînin bir kapısından girip bir kapısından çıkmaya memurdur. Böylece şiir, kördüğümlerin en belâlıları arasından süzülerek, daima bulduğu şeyin arkasında kalmaya mahkûm başka bir “bulunacak şey” arar. Şair ise, işte bu soydan “bulunacak şey”lere yol açtığı nisbette sanatkâr; onları çıkmaz sokaklara tıkadığı nisbette de basit bir davulcu olarak kalır.

• "Allah’ın sır hazinesi Arş’ın altındadır ve anahtarı şairlerin diline verilmiştir” buyuran İlâhî Vahyin mukaddes dudakları, her hâdisede olduğu gibi, bütün bir (poetik-şiir hikmeti) dâvâsında da tek cümlenin esrarlı menşuru içinde ve hiçbir fâninin ulaşamayacağı nisbette şiir hakikatini renk ve çizgiye boğmuştur. Bizse hangi istikametten gelsek o tek istikametin eşiğinde ve tüylerimizi diken diken eden bir vecdin baskısı altında kendi öz ve küçük hakikatimizi de, yine ve daima tek hakikat gibi, Allah resulünün mukaddes dudaklarında görüyor ve bu yeni ve bu en çarpıcı delile, topyekûn Hakikat Sultanının eliyle nail oluyoruz.

• Böyle olunca şiir, sonu bulunmaz, dibine varılmaz, etrafı çerçeveye alınmaz iç delâletlerin, maske altında maske, maske altında maskesi olarak, üstün gayesini, remzî ve sırrî mahiyetinde hülâsa edici ulvî bir idrâk makamı halinde karşımızda âbideleşiyor.

• Şiirin üstün gayesi, âlimlerin nâmütenâhî kesret ifadesi içinde büyük ve merkezi vahdete doğru, içiçe remz ve sır helezonlarından kayacak, harikulâde çevik ve ince bünyenin heykeltraşlığıdır.

ŞİİRİN UNSURLARI

5

• Şiirde başlıca iki büyük unsur vardır: His, fikir...

• Şiir, düşüncenin duygulaşması, duygunun da düşünceleşmesi şeklinde, bu iki unsurdan herbirinin öbürünü kendi nefsine irca etmek isteyişindeki mesud med ve cezirden doğar.

• His, fikir olmaya, fikir de his olmaya doğru kıvrımlaşmaya başlayıncadır ki, kıvrımlar arası halkaların içinde, sanat, karargâhını kurar.

• Şiirin ana maddesi sayılan ham ve cılk duygu; ve şiire en uzak nesne bilinen sert ve kuru düşünce teker teker yalnız kaldıkça hiçbir şiir, zarfını kendi başına imlâ etmek talihine eremez. Bunlardan ilki, kulağı çekildikçe ağlayan köpek yavrusundan, ikincisi de eşya dersleri kadrosundan birer âdî sestir.

• Şiirin ana unsurunu, altın yüzüğün elmas taşını çepçevre ve diş diş kavraması gibi, en yüksek his kutbu tarafından pençelenmiş en yüksek fikir kutbu diye hülâsâ edebiliriz. Bu nisbetin aksi de doğrudur.

• Şiir, tek kelimeyle üstün idrâktir; ve idrâk yolunda basit ve kuru fikrin koltuk değneklerini elinden alıp onu en karanlık sezişlerin üzerine çeken ve ışık hıziyle uçuran sihirli seccadedir.

• Demek ki, şiir, (klor) ile (sodyum)un bir araya gelince kurduğu ve ayrı ayrı bunlardan hiçbirine benzemeyen esrarlı tuz terkibindeki sırra eştir. Her terkipte olduğu gibi, hisle fikir arasında bir “fasl-ı müşterek” ara çizgi hâdisesi.

• Fakat hisle fikir arasında bu katışma ve birbirini birbirinin üzerine çekme dâvâsında en ince nokta, şiirde fikre düşen tagayyür ve istihalenin, hisse düşen tagayyür ve istihaleden bir derece daha fazla oluşu...

• Zira içine tek damla fikir düşen his, aslında baştan başa yeni renk pırıltıları kazanacak bir bünye sahibi olduğu halde, fikir, tahassüs edası haline gelebilmek ve girişeceği müthiş (akrobasi) ile kemiklerini ve kılçıklarını kaybedecek kadar yumuşayabilmek için, en kuvvetli ve nadir duygu muamelelerine muhtaçtır.

• Öyle ki, şiirde kuru ve kaba fikir, mâden suyunda çelik ve pancarda şeker gibi, kendi aslî maddesi ve rengiyle görünmeyecek, tâbi olduğu büyük duygu hamurunun ana rengi içinde inhilâl edecek, yoklara karışacaktır. Yâni fikir histe fâni olacaktır.

• Netice ve teşhis: Şiirde temel unsur, tahassüs edası şekline bürünebilmiş gizli fikirdir.

ŞİİRDE KÜTÜK VE NAKIŞ

6

• Şiir nescini ören iç ve dış unsurlar, onda, iki büyük ve ayrı vücuda yer verir: Kütük ve nakış...

• Kütük şiirin ana maddesi, his ve fikir yekûnundan ibaret muhtevası...

• Nakış da, bütün bu his ve fikir muhtevasının (ambalaj) zerafeti, (estetik) ve (fonetik) havası, giyim ve kuşam oyunu...

• Şiirde kütük ve nakış meselesini, ezelî ve ebedî zarf ve mazruf hikâyesinin en girift ve en esrarlı mevzuu diye alalım.

• (Masif) bir maun kütlesinin üzerine işlenmiş (stil) bir koltuk... Kütük ve nâkış dâvâsı, bu koltukta, müşahhas ifadelerin en belirlisine kavuşmuştur. Koltuk maun olduğu için bütün bu nakışlara ve şekil dalgalanışlarına imkân vermiş; bütün bu nakışlar ve şekil dalgalanışları da; nakşını üzerine kazıyabilmek için mauna muhtaç olmuş, onu bulmuştur. Âdî tahta üzerine nakış yapılamaz.

• Kütük ve nakış arasında, (A-B) çizgisinin aynı zamanda (A)dan (B)ye ve (B)den (A)ya doğru cereyanda olması gibi daimî bir nâkiliyet vardır. Başka türlü şiir telinden cereyan geçemez.

• Madde 1: "Hem kütüğü var, hem nakışı...” Madde 2: “Kütüğü var, nakışı yok...” Madde 3: “Nakışı var, kütüğü yok...” Madde 4: “Ne kütüğü var ne nakışı...” Şair, bu 4 sınıftan birine girmeye mahkûmdur. Birincisi sınıf, (Omeros)dan (Rembo)ya ve İmreulkays’dan Şeyh Galib’e kadar, ne mektep, ne devir, ne şu, ne bu; bütün fâni ve günübirlik irca ve kıyasların üstünde kanat çırpmış ve mütearifeleşmiş büyük sanatkârlara göredir. İkinci sınıf, şiiri fikre âlet diye kullanan tebliğci mizaçlar... Üçüncü sınıf, pastanın unundan ve has ekmekten habersiz, basit kremacı ve köpükçüler; dördüncü sınıf da, aşağının bayağısı yelteniciler kadrosu... Bu ölçülere, kolayca zihninizde örnek tedarik edebilirsiniz.

• Devlerin kadrosu olan birinci sınıftan sonraki sırmalı ve şatafatlı cüceler arasında, gözbağcılığında en talihli ve tehlikeli sahteciler, üçüncü sınıfın ustalarıdır. Bunlar mevhum satıhlar üzerinde son derece maharetli nakışlar çekerek, kendilerini bürüdükleri sahte esrar bulutları içinde, şiirin bulunmaz elmasını gagalarında gösteren yalancı zümrüdüankalardır. Ve işleri güçleri içi saman tozu dolu pastaların dışını süslemektir.

• Kendi içinde derece derece olan kütük kıymetiyle, yine kendi içinde derece derece olan nakış değeri, üstüste gelip ve âhenklerin en mes’uduna bürünüp kucaklaşıncadır ki, şiirin sâf ve gerçek doğar; ve bu renk altında üç buudiyle şiir dünyası kabartmalaşır, satıh üstü çıkartma kâğıdı oyunundan kurtulur. Dâvâ, işte bu mes’ut âhengi sezebilmekte ve pişirebilmekte.

ŞİİRDE ŞEKİL VE KALIP

7

• Kâinat manzumesinde ruh ve madde arasındaki sıkı ve mahrem münasebet, şiirde de o şiirin iç nefesiyle dış kalıbını karşılıklı olarak birbirinde tecelli etmeye dâvet eder.

• Şiirin iç nefesi mutlaka dış kalıbını arayacak ve onu fâtihçe zaptedecektir. Başka türlü şiir nâmevcuttur.

• Şekil ve kalıp mânânın iskeletidir. Bütün dâvâ, iskeletlerimizi sonsuz san'atiyle ve nâmütenâhî güzel giydiren Allah'ın verdiği hikmet dersine bakıp ondan alınacak paylar ve hadler içinde, mânâ iskeletlerine surat ve vücut geçirebilmekte...

• İnsanların güzel ve çirkinine bakarken iskeletlerini göremeyiz. Görebilseydik hepsinin iskelette birleşmiş olduğunu görürdük. Nitekim (Röntgen) camının gözlüğünde güzel ve çirkin olmasa gerek...

• Öyleyse bir şiire baktığımız zaman da onun iskeletini görmemeliyiz. Görmemeliyiz ki, gözlerine, dudaklarına, belinin inceliğine ve bacaklarına ve bütün bunların bir arada düğüm halindeki toplu endamına hayran olabilelim.

• Yine öyleyse şiirde şekil ve kalıp, görünen, tebrik ve ziyaret kabul eden bir ev sahibi değil, ev sahibinin boyunbağından evin paspasına kadar elini değdirmedik nokta bırakmamış, sonra mutfağa çekilip kapanmış, son derece titiz ve hamarat bir hizmetçidir. Ama, öylesine bir hizmetçi ki, o giderse efendi kalmaz.

• Şiirde şekil ve kalıp, zatiyle şekil ve kalıp olarak haykırdığı, "ben buradayım" dediği nisbette o şiir kötüdür. O zaman o şiiri, gözlerindeki çukura alçı dökülmüş ve üzerine kömürle kaş, kirpik ve göz oturtmaya çalışılmış bir iskelet kafasına benzetsek yanlış olmaz.

• Şâir, mutlaka bir şekil ve kalıba bağlı olan; fakat onu aştığı, gizlediği, peçelediği ve mânâyı ve edayı onun verâsından devşirebildiği nisbette nadirleşen büyük ustadır.

• Ancak şekil ve kalıbın koltuk değnekleriyle yürüyebilen nazımcı bir tarafa, harikulâde bir (step) temposu içinde elindeki şekil ve kalıp bastonunu havada döndüren şair bir tarafa... Şairde ruh, şekli gizleyemiyorsa o şair midir ki?...

• Nazım tecrübesi içinde, sırtında kambur gibi şekil ve kalıplarını taşıyanlarla, aynı şekil ve kalıpları kaburga kemikleri gibi derisinin altında gezdirenlerden ibaret iki sınıf var... Birini şekil ve kalıp, öbürü de şekil ve kalıbı ezmiştir.

• Gerçekten şekil ve kalıbı halı gibi ayağının altına alıp çiğneyemeden şair olabilmenin imkânı düşünülemez. Fakat bu, şekil ve kalıbı kaldırıp atmak, onu yok etmek değildir. Böyle bir hareketin yeri, çürük iskelet dişleri sırıtan bir şekil ve kalıp esaretinden daha aşağıdır.

• Olukta olgunlaşan damla, kopacak hale gelmeden tam bir şekil ve kalıp doldururken; arı, o harikulâde verimini mumdan altı köşeli duvarlar içinde istif ederken; örümcek zikzaklı

şarkısını lif lif örgüleştirirken; yemişin her nevi, lezzetine göre bir renk ve çizgi plânını işaret ederken, şekil ve kalıptaki derin sırrı hissedememek, sadece ahmaklıktır.

• Şekil ve kalıbın ana unsurları, dış âhenk, vezin, kafiye gibi kaba görünüşlü ölçülerde, herhangi bir lâfı günübirlikten sonsuza devşiren ve unutulmaz kılan birer vasıta hikmeti vardır. Ama sadece vasıtayla gayeye erişilemez. Evvelâ uçmaya değer gövdeyi bulacaksınız ve sonra onu, inceler incesi vasıtalarla kanatlandıracaksınız. Yoksa toprakta soluyan lâgar gövdelerde boş yere çırpınan kanatlar ne kadar gülünçse, o gülünçlüğe düşmemek için kanatlarını yolmuş gövdelerin uçmaya davranışı da o nisbette acındırıcıdır.

• Aynı seste birleşen kelimelerle (kafiye) aynı hece sayısını veya uzunluk ve kısalığını şekillendiren ifade vâhitlerinin (vezin), büyük meçhul muadelesinden her defa fikir aldığı hissini verici bir mistiği vardır. Elverir ki, bu (mistik) onun zâhirine, kalıbın da kalıbına bağlı kalınarak örselenmesin...

• Üstün san'atkâr, sabit bir şekil ve kalıp bağlılığı içinde, her ân, her şiir, her mısra, her kelimede eski şekil ve kalıbını yenileyebilendir.

• Heyhât ki, en âdî iş şekil ve kalıpta, en ulvisi de yine onda...

• Âdilik korkusiyle şekil ve kalıp firariliğini aczin en âdisi diye kabul ediniz!

ŞİİRDE İÇ ŞEKİL

8

• Şiirde dış şekle bağlı bir de iç şekil mevcut... Serbest şiirin gayesi, dış şekli yıkıp bu iç şekli billûrlaştırmaksa da, mekânsız zaman gibi dış perde gergefini kurmadan iç mânâyı nakışlandırmak muhal...

• Şiirde dış mânâ, büyük muhteva yekûnuna giren zâhirî delâlet unsurlarının heykeli; iç mânâ ise bu heykelin edasından tütücü gizli delâletler... Bunlardan biri tebliğ, öbürü telkin mevzuu...

• İşte şiirde, doğrudan doğruya, dışın dışı, iç, için içi gizli mânâların esîrî kıvrımlarını örgüleştiren edadır ki, iç şekli dokur. Bu dokunun malzemesi, yine doğrudan doğruya dış âhengin ötesindeki iç âhenk, kelimelerin dış mânâsı altındaki iç mânâ, kelime münasebetlerinde lezzetleşen mizaç tavrı ve duygu hali...

• Şiirde her kelime, kendi zatı ve öbür kelimelerle, nisbeti yönünden şairin gözünde, içine renk renk, çizgi çizgi ve yankı yankı cihanlar sığdırılmış birer esrarlı billûr zerresidir. Şair bu kelimeleri göz bebeğine ve kulak zarına dayayarak seçer, dizer, kaynaştırır, bütünleştirir; ve bir simyacı hüneriyle terkibini tamamlarken, iç şekli, kendi içindeki mânâ heykeline eş olarak, kalıba döker...

• Dış kalıba esaret ve mahkûmiyet büyüdükçe iç şeklin hürriyet ve hayatiyeti tıkanırsa da, üstün san'atkâr daima dışla içi muvazene halinde tutmayı bilen ve doz sırrını bozmayandır...

• Aruz kalıbında, koltuk değneğiyle yol alırcasına, içi dışa çeken sun'i ahenk, yine büyük ustaların elinde bu sun'iliğin de üstüne sıçrayıcı bir iç ahenkle tesviyelenir ve portrede kurşun kalemle çizilmiş kaba resim kareleri böylece belirsiz hale gelir. Buna, Fuzuli, Baki, Nedim, Şeyh Galip ve daha niceleri şahit...

• Hece kalıbındaysa iç şekil mimarlığı, daha elverişli bir alete maliktir. Onda uzun ve kısa hecelerin harmanı, her ân değişik bir aruz kalıbı imtiyazını, sabit ve mecburi bir kalıba bağlı olmamak imtiyaziyle bir arada yürütebilir. Ânbeân düştüğümüz ruh haletlerinin iç şekliyle dış şekil arasındaki gayet seyyal münasebete ve içi dışa değil, dışı içe bağlayıcı san'at sırrına, Yunus Emre ve birçok halk şairini misal gösterebiliriz.

• Üstün san'atkâr, mutlaka bir dış şekil ve kalıba bağlı kalmak, onu bir işaret tablosu halinde korumak ve tam şekil ve kalıbı mistik bir unsur diye ele almak borcu altında. O şekil ve kalıbı da şekilsizliğe ve kalıpsızlığa yakın bir istiklâl tasarrufiyle icat ve ihya makamındadır.

• İç şekil, en büyük tecrit işi olan şiirin, müşahhas kalıbı üzerine binmiş mücerret ruhudur.

• Son yılların sadece maddesiyle taklit malı şekil ve kalıp düşmanlığını, bir zamanlar Mısır'daki ehramlara taş taşıyan esirlerin ihtilali diye kabul ediniz! Bu (anti-tez) köleleri sultana ne kadar yakınsa, onlar da şaire o kadar. Bunlar, cüce şairlerin şekil ve esareti altında ezilmiş, bedbaht encamlarına bakıp, hürriyeti, şekli aşmak yerine, şekli atmakta bulan idraksiz paryalar...

• Şiir ulvî nizamdır; ve cemiyetler ruhî bunalımlarını yenip nizama kavuştukları zaman şiire de nizam gelir.

ŞİİR VE CEMİYET

9

• Şiir, cemiyetin mu'dil oluşları içinde, onun bütün mazisini ihtiva eden, halini gösteren ve hususiyle istikbalinden haberler getiren harikulâde dolambaçlı bir rüyadır; ve tıpkı bir rüya gibi bütün bir tâbir ve tefsir mevzuudur.

• Evet, şiir hakkında "cemiyetin rüyasını ayrı bir rüya üslûbiyle anlatan bir tâbirnâme" diyebilirsiniz. Bir tâbir nâme ki, o da ayrı bir rüya gibi ayrıca tâbire muhtaç...

• Cemiyet, iç ve gizli hayatiyle uyur; rüyasını şair görür ve sayıklamalarını şair zapteder.

• O halde şiir, bir cemiyetin topyekûn his ve fikir hayatını tefahhus ve murakabe eden başlıca rasat merkezidir; ve ışıkları daima tam ve müstakil bir fert menşurundan süzüldüğü halde ferdîlikle hiçbir alâkası yoktur.

• Şiir, bütün şahsî mahremiyetleri ve zatî aidiyetleriyle yüzde yüz fert perdesi üzerinde cemiyetteki tefekkür ve tahassüs hâletinin en nâdir ve mükemmel aksidir.

• Bunun içindir ki şiir, fikrî, içtimaî, siyasî, tarihî, hissî, bediî, iktisadî, beledî, bütün dâvâları, dertleri, hasretleri, hamleleri, ihtinakları, ihtirasları ve ıstıraplariyle cemiyet ruhunun, tek fert üzerinde bilvasıta en derin kaynaşma ve girdaplaşma zemini diye gösterilebilir.

• Böylece şairde, ister memuriyetinden haberi olsun, ister olmasın, cemiyetinin gelecek günlere doğru felâket ve saadetlerini besteleyen ve daima gaibi istintak eden üstün bir (medyum) seciyesi beliriyor; ve şair, Allah'ın kendisine bahşettiği nurla, cemiyetinin gerilere ve ilerilere doğru mânâsını temsil edebildiği nisbette mertebeleniyor.

• (Omeros) kendisinden birkaç asır sonraki büyük Atina devrinin ne nisbette ifadecisi olduysa (Şekspir), üstünde güneşin batmadığı bir imparatorluk haşmetine bağlı bir (melânkoli)nin ve (Bodler) 19'uncu asrı takip edecek olan büyük ihtinak ve hafakan devresinin öylece habercileri oldular. (Göte), (Bismark)'tan evvel Alman ittihadını gerçekleştirdi ve Sâdi, gerilere doğru bütün Fars medeniyetinin İslâm ışığından sonra en olgun yemişini verdi.

• Bütün insan, hayvan, nebat ve cemad kadrosiyle bütün bir cemiyetin bütün iş ve hareket yığını içinde hiçbir hâdise gösterilemez ki, erimiş, rengini ve şeklini değiştirmiş olarak şairin ruhundaki tesirler bulamacına dahil olmasın ve binbir çiçekten süzülmüş bal gibi umumi ve rayihadar bir lezzet ifadesi içinde cemiyetinin hususî nefesini yaşatmasın.

• Şiir, şair, cemiyet ve mâşeri ruh arasındaki münasebet bunlardan her birinin ötekine yan gözle bakmasına rağmen sımsıkı bir haşrü neşr havası kurar.

• Şiir ve şair, cemiyetin en mahrem ve en sadık, en gerçek ve en emin münadileridir.

ŞİİR VE HAYAT

10

• Şair, belki de ilk şairden beri, bir tarafiyle dev adam, bir tarafiyle de hafif ve maskara bir havaî ve ilcaî bilinir.

• Şairin, aslındaki ulvi mânâya rağmen hamuruna bu ekşiliği katan, onun kendi ulviyetini her cephesiyle tahkim edememekte gösterdiği hâl; ve bir kuvvet ve üstünlüğe karşılık umumiyetle başka cephelerde rastladığı nisbetsizliktir ve nihayet besbellidir ki, bu hâl, hilkatin bir sırrı olarak, bir melekeyi üstünleştirirken çok defa öbür melekeleri zayıf bırakan bir umumiyet ifadesi ve ekseriyet düsturudur. Fakat hususiyet ifadelerinin en parlaklarından biri olan şair hüviyetinde şiir ve fikir kıymetleri en büyük kıvamlarda birleşince iş tamamiyle tersine döner.

• Zira şair, şiirde tam ve mükemmel olunca yâni en mahrem fikri şiirden ve en has şiirİ fikirden süzmeye başlayınca, cihanda görmediği ve ölçülendirmediği istikâmet kalmaz; o

zaman da onun şairliği, insanlığı ve hayat adamlığı, birbiriyle mebsuten mütenasip bir âhenge girer.

• Şair, Çemişkezek'teki yarı deli Durmuş'un (Şarlo) kılığında dolaşması gibi, şiiri, basit bir hissilik ve nebatilik plânında bir taklit işi olarak ele aldığı nispette, hava ve ilca adamı görünmeye mahkûmdur. İlk şairdenberi şair, büyük kalabalık ifadesiyle hep bu türlü; ender ve baş örnekleriyle de öbür türlü olmuştur.

• Bilen ve bilmeyen her ferdimizle hepimiz bu dünyaya, bizzat Allah'ın ferman ettiği gibi, Allah'ı aramaya, bulmaya, onun sırları ve hikmetleri etrafında "körebe" oynamaya ve ona ibadet etmeye geldik. Onun içindir ki, marangoz, yonttuğu tahtada onun, politikacı güttüğü cemiyette onun, şair de yuğurduğu kelimelerde onun sırları ve hikmetleriyle çevrilidir. Şu kadar ki, aynı nâmütenâhi sır ve hikmetin sardığı bir ayakkabı eskicisiyle şair arasındaki fark, şairin bizzat ve şuurlu olarak bu sır ve hikmetin ta merkezine ve doğrudan doğruya İlâhî remze bağlı yaratılmış olmak haysiyetidir.

• Bu bakımdan şair, dâvâ ve memuriyetini tam şuurlaştırmak ve ulviyetinin nisbet ifadesini her sahada tecelli ettirmek mazhariyetine, yâni tam ve üstün şairliğe erince, mesleklerin en saygılısına; bunu yapamayınca da temizlik amelesinden daha aşağı ve üstelik serseri, başıboş ve serirî bir tip ifade eden mesleksizlik mesleğine mensup kalmaya mahkûmdur.

• Nasıl gayelerin en ilerisi olan İlâhî mârifet ve tasavvufta, İlâhî cezbe istihdamının akıl ve muvazeneden mahrum ettiği perişan meczup tipleri varsa ve nasıl en büyük değer, cezbesini içinde zaptetmiş ve tekrar akıl ve muvazeneye iade edilmiş irşada memur yüksek velîde ise, şair de, bu üstünlerin üstünü dereceye kıyas ve teşbihten uzak olarak irşada memur velînin hikmetine yaklaşabileceği nisbette hayatın her şubesini o şubeye ait başka insanlardan daha kuvvetle kucaklayacak ve cemiyetin güdücülük makamlarına oturtulacak bir ehliyet kazanır.

• Şiir yazan devlet reislerini biliyoruz; fakat devlet reisliği yapan şairler görmedik. Bizim yekpare ve esasların esasına bağlı dünya görüşümüzde şair ve san'atkâr, devlet reisi olması aslâ şart olmayan, fakat icabında en yüksek devlet reisini kendi kadrosu içinden çıkarınca kimsenin hayret ve istiğraba düşmesi gerekmeyen bir hüviyet ve şahsiyettir.

• Bu hüviyet ve şahsiyet içinde şair, evinin, kılığının, sokağının nizamından, insan, cemiyet ve her türlü dünya nizamına kadar bütün merkezleriyle hayatı kucaklayıcı bir kürsü sahibidir.

ŞİİR VE DİN

11

• Dinin olmadığı yerde hiçbir şey yoktur; yokluk bile yok... Şiir ve san'atsa hiç yok...

• Büyük bir Fransız romancısı, romana bir ait incelemesinde, Allah'a inanmayan bir cemiyetin romanı olamayacağını ileri sürer. Zira böyle bir cemiyette her şey düpedüz, yavan, basit ve kabadır ve orada hiçbir ruh ukdesine yer yoktur. Halbuki sevap ve onun bütün icaplariyle birarada, günah ve onun bütün bu çileleri, insan ruhunu terkip eden

başlıca müessirdir; ve Allah'a inanmayan bir insan topluluğunda fert ruhu, yivleri törpülenmiş bir (plâk) gibi sesini kaybetmiş ve birkaç hayvanî ve nebatî insiyaktan başka hiçbir verimi kalmamış, pas, küf, nasır ve kabuktan ibaret bir mevcuttur. Böylece, Allah'a inanmayan bir cemiyette, romancı, bütün saadetleri ve dertleriyle ve namütenahi girift ve karışık topoğrafyasiyle ruh ukdelerini kaybedince, sermayesini ve dayanağını kaybetmiş olur ve orda roman olmaz.

• Dinsiz cemiyetlerde gerçek ve derin romanın yaşayamıyacağına ait bu misal, hakikatte insanın yaşayamıyacağına birkaç basit madde hesabı ve birkaç kaba madde tesisinden başka, ruh köküne dayalı hiçbir şeyin ayakta duramayacağına bağlı bir hikmettir; ve bu arada şiir gibi insan ruhunun en nadir buğusu, tıpkı bir renk, bir ışık, bir rayiha, bir gölge, bir ses gibi en önce uçmuş, gitmiştir.

• Bütün şubeleriyle bütün san'atın ana dayanakları olan mâvera humması, fanilik kaygısı, ıstırap, ihtilâç, vecd, aşk, şüphe, kıskançlık, ihtiras, infiâl, kendi kendisini aşma cehdi ve gaibi istintak hamlesi, ancak, müsbet ve menfî, din kadrosunun malı olan bu kıymetlerin kaynağını elde tutmakla mümkün olur ve bu kaynağın zaafından evvelâ şiir incinir.

• Şair ki, Allah'ın mahrem ülkesi meçhuller âleminin derbeder seyyahıdır, Allahsız bir cemiyette, elektrik cereyanı kesilmiş bir şehrin meydan yerindeki fener gibi sönecek; ve eşya ve hâdiselerin en gizli nabızlarını saymaktan ibaret memuriyet hikmetini kaybedecektir.

• Allah'ı bulamamacasına aramak, ebediyen aramak olan şiirin gayesi, ilk dayanak ve çıkış noktası olarak din temeline muhtaçtır.

• Şair, madde değil de mânâ halinde câmi kapılarının önünü dolduran Allah dilencilerinin en güzelidir.

ŞİİR VE MÜSBET İLİMLER

12

• Şiir ve müsbet bilgiler... Mesele bunların bulamacını tutturabilmekte; ve birini öbüründen gocundurmayacak, birini öbürüne muhtaç, birini öbürüyle alâkalı hale getirmekte...

• Şiir, cemiyette, müsbet bilgilerin ruhu, heyecanı, his iklimi haline gelecektir.

• Madde münasebetlerini zahirî ve amelî plânda faydalaştırmak ve kanunlaştırmaktan ibaret olan müsbet ilimler, her yeni keşfiyle insan ruhunda açtığı gediği şiirle kapayamadıkça, insan gitgide bir (robot) haline gelmeye mahkûmdur.

• 19'uncu Asrın ikinci yarısından itibaren başlayan büyük ruh ve fikir buhranı, başını alıp dolu dizgin boşanan müsbet ilim buluşlarının şiir ve fikirle payandalaştırılamayışından doğdu.

• Büyük mütefekkir (Şarlo)'nun beyaz perdede (Yeni Zamanlar) kordelâsı, ruhun tahakkümünden kurtulan makineyi ve onun karşısında insanı, bütün gülünecek ve ağlanacak halleriyle müşahede ve tesbit etmiş bulunuyor.

• Otomobillerin 250, tayyarelerin 1000 kilometre hızla aktığı, bir düğmeye basar basmaz, hesap makinelerinin muhasebe hülâsaları çıkardığı, camdan kumaş yapıldığı ve ölü gözünden körlere göz uydurulduğu bir cemiyette bütün bunların yeni hassasiyetini getirecek yeni bir şiir lâzımdır.

• Sırasiyle buharın, motorun, elektriğin ve atom bombasının ve füzenin şairlerini aramaya mecburuz.

• (Bodler), müsbet ilim keşifleri önünde bütün dayanak ve tahakküm hakkını kaybetmiş ve malihulyaya düşmüş bedbin münevverin sesiydi... (Rembo) bu sesi, buhran ve marazilikte daha ileri götürdü. (Valeri) ise aynı sesi, şiire sonsuz bir tecrid mizacı aşılamak yoluyle muvazeneye kavuşturmak istedi. Fakat kimse, müsbet ilimlerin atlı karıncasında sarhoş hale gelen insanın beklediği yeni ümit şarkısını besteleyemedi.

• 20'nci asırda müsbet ilimler ikliminin yepyeni bir iman hassasiyeti cevheri beklediğini ve onun önünde eskisinin pörsüdüğünü sezen bazı istidatlar, tesellisini, orada ve burada, ya makineye kölelik etmek, onun seslerini taklit etmek, makinede fâni olmak, yahut büsbütün karanlık, muvazenesizlik ve temelsizliğe sapmak şeklinde aradılar ve hiçbir çıkar yol bulamadılar.

• Aya gitmeyi; tevhit ruhu ve ilâhi kudret idrâkinin zaferi sayacakları yerde ters çıkış farkiyle küfür ve dalâletin eseri bildiler.

• Memleketimizdeki, şekilsiz, hacimsiz, muhtevasız, meselesiz, deli saçması şiirin bile, tesbitine çalıştığımız dünya buhraniyle arasında hususi bir pay vardır. Günümüzün bu abuk-sabuk şiiri bir intihardır, fakat bunların karşısında eski hava ve eski kalıplar içinde tutunmak isteyenler de asla dirilmez ve ayakta duramaz ölüler... Büyük muvazeneden ne haber?..

• Heyhat ki, henüz idam mahkûmlarının ipini bile dışardan getiren ve pantolonunun kıçındaki söküğü dikmeye yerli bir iğne yapamayan bir cemiyette, şiir, bilerek veya bilmeyerek, kendi kendisine bu çileyi yaşamaya başlar da öbür sahalarda hiçbir hamle ona eş olmazsa, o cemiyet hesabına ümit pek zayıftır.

• Şair benim gözümün önünde, içi pırıl pırıl renk ve ışık dolu bir menşur tutacak; ben de bu menşurun içinde Amerika'daki apartmanların 151'nci katında sevgilisini özlerken birdenbire tiksinen ve her malik olduğu şeyden o andan itibaren mahrum kalan marazî genç adamla, gözlerinde (monokl)ü, tayyaresini dikine kaldıran fedai subaya kadar, müsbet bilgiler dünyasının bütün iklimini seyredeceğim.

• Şiir ve şiirle beraber sâf fikir, müsbet bilgilerin el attığı her sahada, keşiflerin köpürmesi nisbetinde katmerleşen, giriftleşen büyük ve ebedi meçhûle muhafızlık etmeyi beceremedikçe, insanda ve cemiyette muvazenesizlik her ân biraz daha derinleşecektir.

• "Devr-i daim" makinesi arayan delilere karşılık bizim beklediğimiz şair, müsbet ilimlerin önünde koşarak, san’atta “devr-i daim”i bulmuş bir keşif getirmeye mecburdur. O da yeni bir ruh müeyyidesi... Yani iman...

ŞİİR VE DEVLET

13

• Şiir de öbür san’at şubeleri gibi, mutlaka devlet eliyle müesseseleştirilecektir. Bu mevzuda devlete düşecek vazifeleri plânlaştırmak ve tek tek belirtmek lâzımdır.

• San’atkâr, bu arada ve en başta şair, sadece, ekmek kaygısı çekmeksizin düşünebilmek, duyabilmek ve yazabilmek için devlet bütçesinden para olacak; ve buna karşılık devlete, onun millî kitaplığını zenginleştirmekten başka hiçbir şey vermiyecektir.

• Her şahsı kendi imkânları içinde başıboş bırakan demokrasyalarda, san’atkârı umumiyetle sefâlete mahkûm edici bünyenin, bir taraftan da ıstırap ve zulümle onu kamçıladığı, şahlandırdığı ve binbir tezat içinde besleyip geliştirdiği muhakkaktır. Bu zamana kadar görülmüş örnekleriyle resmî himaye ve teşkilât içinde san’atın tıknefes olduğunu bilmeyen var mıdır? Fakat bu ihtimale karşı, ince ve tedbirli bir devlet himayesinin, san’atkârı cemiyet içinde başıboş bırakan (rejim)lerden bin kere daha faydalı olacağını kaydedebilirsiniz.

• San’atkârı, hem kendi eliyle müesseseleştiren, hem de onu tıknefes olmaktan koruyan tedbirli bir devlet eli, şairden, şiirin binlerce yıllık uyuzu olan methiye ve siyasî mev’ize istemez ve hattâ buna müsaade etmez.

• İmanın, vecdin, aşkın bulunmadığı yerde, kaskatı kabuk ve fânî şahıs meddahlığına geçen şairi, devlet himayesindeki san’at muhitleri bir anda içlerinden tasfiye ettirici şuur ve hassasiyete daima sahip bulunacaklardır. Zira mefkûrevi (rejim)imizde san’atkâr, devletten lûtuf görmez; devlete lûtfettiği için ondan vergi alır. Ve bizim devlet reisimizce, fâni şahsiyle meddahlık mârifetine mevzu olmaktan daha ağır ve giran gelecek hiçbir şey düşünülemez.

• Şair devletten kendisine biçilen parayı alıp almamakta ve onunla dilediği gibi yaşamakta, hiçbir makama karşı mes’ul olmaksızın, hürdür. Onun tek mükellefiyeti her an hayat ve cemiyete karşı imtihan karşısında bulunmak, her an kendi kendisini aşmaya mecburiyet kaydı altında yaşamak ve belli başlı zaman çerçeveleri içinde, taahhüt ettiği eserleri vermektir.

• Sadece sâf ve hâlis san’atı himaye ve tediye etmekle mükellef devletin san’at hayatı üzerinde bütün murakabe hakkı, billûrlaştıracağı san’at kıstaslarının ruhiyle, ayrı ayrı her san’atkârı muhakeme ve o ruhun hükmüne göre o san’atkâra muameleden başka bir şey değildir.

• Devlet, bütün san'at mücadelelerinde ve zümreleşmelerinde, kendi ideolocya köklerini incitmedikçe her tarafı serbest ve sözü zamana ve cemiyete bırakmaktan başka hiçbir hak sahibi olamaz.

• Şair ve san'atkâr, mevzuu ve dâvâsı ne olursa olsun, herhangi bir şiir ve san'at hârikasına yükseldiği ânda, tacını devlet eliyle giyecek ve her türlü teşkilât müeyyidesine ve keyfiyet kıstasına malik bir cemiyet içinde ömür sürecektir.

TOPLAM

14

• Şair, göğsünü didikleyici Pelikan kuşuvâri, san'atı üzerinde nefsini törpüleyen, nefsi üzerinde düşünen her ân ard arda san'atının kanunlarını heceleyen san'atının zaman ve mekânını birbirleriyle kaynaştıran ve takoz takoz iklimini kuran mânâ mimarı...

• Şiir, ham ve cılk bir duygu hali değil, üstün ve mâmul bir idrak işi; ve hiçbir sınırda durmaksızın mutlak hakikati ebediyyen arama faaliyeti...

• Şiirde usûl, mutlak hakikati ilmin açık ve hep genişliğine arayıcılığı karşısında, gizli ve hep derinliğine kollayıcılık... Böyle olunca, şiir bildirmez (tebliğ etmez), sindirir (telkin eder).

• Şiirde gaye, kökte Allah ve mutlak hakikat olarak, dalda sırrîlik ve remzîliktir.

• Şiirde baş unsur, fikirle hissin ara çizgisi üzerinde, duygulaşmış düşüncelerdir.

• Şiirde kıymet, en büyük muhteva kütüğü üzerinde en ince tılsım nakşı... Glüten francalası üzerinde cevhersiz krema yerine, has ekmek üstünde bal...

• Şiirde şekil ve kalıp, iskeleti giydiren Allah'ın sonsuz san'atındaki hikmete bağlı olarak, bedahet çapında bir zaruret... Öyle bir zaruret ki, altında kalıp ezilmemeyi, mutlaka üstüne sıçrayıp onu gütmeyi onu aşmayı ve kendisini peçelemeyi emreder.

• Şiirde iç şekil, ruh gibi, bütün katı şiir maddelerinin, incele incele, gittikçe lâtiften lâtife geçe geçe en esîrî lâtif haline gelmiş, can özü...

• Şiir, insan yığınlarının rüya şifresi bir tâbirnâme; şair de cemiyet mevcelerine bağlı bir anten, içtimaî bir memur, bir haberci, bir münadi...

• Şair, gerçekte, kaba hayat akıntılarının sürüklediği çöp misali bir mahkûm değil, o akıntıyı kanallandırmaya muktedir, trafik idarecisi bir hâkim...

• Allah'a iman ve din olmayan bir yerde, ne göz, ne ışık, ne de görülecek şey... Ne de şiir ve san'at...

• Mutlak hakikati araştırma cehdinin adım adım kanunlaştırdığı mârifetler manzumesi olarak müsbet bilgiler, iç mânâlarını ve ruh emrindeki tâbilik ölçülerini, getirdikleri yeni his iklimleri içinde şiirde bulacaktır.

• Şair, üniforma giydirdiği her şeyi sır ve cazibesinden sıyırıcı devlet elinde, inceler incesi tedbirlerle özünü örselenmekten uzak tutarak, en ileri sahabet ve himayeye hasret çeker.

• Ve nihayet şiir, olanca akıl dedikodusunun bittiği, fikir çatılarının çöktüğü, hesabın kalktığı ve adetlerin tökezlediği yerde, bütün sakar vasıtalariyle insanoğlunu sırtına alıp göklere kaldırıcı ve yumulmuş pençelerinin içinde metropoller ve dünyalar taşıyıcı Hüma kuşu...

• Şiir, türlü tecelli yoliyle Allah'tan gelir; ve bütün bu perdeleri devirerek Allah'a yol açmaya doğru gider.

• Şair odur ki, renk, çizgi, ses, ahenk, hacim, pırıltı, ışık, buud, hareket, eda, mânâ, her tecelliyi şiir, şiiri de Allah için bilir.

• Şair, başları Arş'a değen nebilerin semavi mucizeleri yanında, ayakları toprağa mıhlı, azat kabul etmez bir tâbi olarak, madde üstü sıçrayış ve mâverâyı kurcalayış cehdinden, mucize, aşk ve hasretinden en dokunaklı bir sözcü... Kâinatın Efendisi tarafından Peygamber hırkasının, üzerine atıldığı kelâm prensi...

İÇİNDEKİLER